

iam hodie de iure Codicis, cauere potest pater filio circa bona filij aduentitia, vt constat ex. l. i. i. ubi. §. in supradictis. C. ad Trebel. consentireq; videtur glof. vlt. in authentica si pater. §. C. de inoffic. test. Numero verò. §. subiungit Molina, quauis ea obiectio vrgentissima sit, cōmunem tamen doctorū sententiam cum Bart. quam ipse refert ac sequitur, esse in contrarium, nempe legem imperator, correctam nō esse iure Codicis. Improbatur verò rationem quandam huius opinionis multorum dicentium, id circo affirmandum esse, legem imperator correctam non esse de iure Codicis: quoniam quauis interponi cautiones inter patrē & filium de iure Codicis possint, filius tamen non tenetur se committere fragilitati cautionis, iuxta legem cogi. §. idem queritur. ff. ad Trebel. Ait verò Molina rationem hanc fragilem esse, cō quod textus ille in se longe diuersa loquatur. Alias rationes reddit Molina ibidem à nu. 6. quæ certè mihi non probantur; contendit quippe, non ea potissima ratione, id in eo euentu lege imperator fuisse sancitum, quod cautiones inter patrē & filium præstari non possint: vñ cum culpa & dolo patris, cur hereditate illa, emolumentoque ex ea, priuaretur in pœnam iustam. Ego dicere, cum communi sententia, legem imperator, vim habere post ius illud Codicis: cæterum ea ratione, quod ius illud Codicis admittit quidem cautionem inter patrē & filium familias circa fideicommissum; attamen in duobus tantum euentibus, qui in eo. §. exprimuntur, de quorum numero non est euentus legis imperator: quare non est cur dicamus, legem imperator eo iure Codicis esse correctam.

Molina vbi supra n. 12. ait, maximam etiam esse cōtrouersiam inter doctores, num, ut pœna ac decisio legis imperator, locum habeat, opus sit, patrē dissipare dolo bona fideicommissi; an verò satis sit, culpa ac negligetia illius illa notabiliter lædi, vt priuaretur fideicommissio. Ex quauis Molina cum multis contendat, satis esse culpam sine dolo: mihi tamen contrarium, cum alijs, probatur in euentu legis imperator, in quo in pœnam priuaretur pater non tantum administratione, sed etiam commodo toto hæreditatis, quod

A ad ipsum ante tempus restitutioni præfinitum attinebat, vt ex ipsa lege collat. Cum enim leges pœnales restringendæ sint, neque extendendæ ad id, quod non sonant; & lex illa peripicue eam pœnam patri infligit propter dissipationem bonorum fideicommissi fraudulentam ac dolosam, vt patet ex illis verbis eius legis; ac multo in fraudem fideicommissi fieri probarentur. Et rursus, ideo dampnum condicendi propter fraudem infligit; scilicet, vt ea tanta pœna locum habeat, fraus vera est necessaria, dolusque verus; alioquin solum consulitur filio, priuando patrē administratione, atque ex fructibus refarciendo damna fideicommissi, reliquumque fructuum reddendo patri, ad quem spectat, interim dum tempus restitutionis talis fideicommissi non adueniat.

B Bart. & alij. vt Molina vbi supra num. 14. refert, censere, quando dissipatio fideicommissi fraudulenta est talis, quod post ea facile subueniri potest filio familias, repararique potest facile damnum, vt si pater alienet bona immobilia fideicommissi, quæ postea filius poterit vendicare, locum non habere dispositionem legis imperator: secus autem quando facile reparari non potest, vt si dissipat immobilia, aut alienet mobilia. Paulus verò Castrensis, & alij, quod dictum est de alienatione immobilis, limitant, nisi alienatio fiat potentibus, a quibus difficile postea extrahentur. Molina verò arbitratur, legem imperator habere locū, etiam in alienatione immobilium facta quibuscunque: quoniam non est modicum detrimentum, quod postea filius subiturus est in litibus, quando ea bona voluerit vendicare: & quoniam deficere poterunt probationes. Ego sane dicere, quando arbitrio prudentis, spectatis omnibus circumstantijs, nō esset magnum filij detrimentum, quoniam res facile, & sine sumptibus, possent recuperari, sufficere quidem eam dissipationē, vt pater remoueretur ab administratione, continuoque ea bona possent, ac deberent, recuperari: non tamen, vt pater priuaretur fructibus fideicommissi, insumendo, tamen ex illis quantum esset satis, vt recuperaretur, & repararetur integrum fideicommissum, & eatenus solum admitterem Bartoli & aliorum opinionem.

D

Obseruant doctores, quos Molina cap. 16. citato à num. 17. refert ac sequitur, non quancumque dilapidationem bonorum fideicommissi, esse satis, vt patereo priuor, sed necessariam esse magnam arbitrio prudētis, quantitateq; fideicommissi spectata; id quod satis significat verba illa legis imperator; *ac multa in fraudem fideicommissi fieri probarentur*: quare, si fideicommissum plurimis rebus constet, non satis ad id est vnius tantum rei dissipatio, sed plurimum requiritur, aut vnius, quæ multis valore æquipolleat. Sufficeret tamen non tanta dissipatio, vt pater à iudice, filio id petente, admoneretur ac præcipi peretur, ne vterius in dissipatione progrediretur, si alioquin priuandum esse eo fideicommissio: eo verò vterius in illa progrediente, esse tunc illo priuandum, vt Molina, & alij, affirmant. Dicebam, saltem remouendum esse ab administratione, postulante id filio, si damnum adhuc non esset multum, ex fructibusque id damnum esse reparandum, & reliquum fructuum patri esse reddendum, interim dum tempus nō adueniret illud restituendi.

Molina vbi supra nume. 26. refert Baldum, & post eum Alexandrum, intellexisse legem imperator, vt decisio illius, quod scilicet pater propter nimiam fraudulentam dissipationem priuari omnino debeat fideicommissio; & fructibus illius, solum habeat locum, quando dilatio restitutionis illius apposta fuit in bonum & fauorem filij: quando verò apposta fuit in bonum & fauorem patris, vt pater eo tempore fideicommissio perireretur, locum non habere eam legem, sed priuandum esse tunc patrem sola administratione eorum bonorum, fructusq; vsque ad tempus restitutionis, esse illi reddendos. Merito autem contrarium affirmat, sufficereq; ibi probat Molina. Etenim fideicommissum, de quo sermo est lege imperator, manifeste in bonum patris fuit sub nomine hæreditatis illi relictum vsque ad tempus restitutionis; quod significant verba illa; *damnum conditionis propter fraudem instituit*: semperque præsumitur, in bonum hæredis relinqui vsque ad tempus restitutionis, nisi contrarium aliunde constet. Id quidem Baldo & Alexandro libenter da-

rem, quod dicitur fuisse sciendum, nisi in penam patri id in ea lege statuisse Adrian' Imperatori: seclusa enim penam quod dicunt, esset sanè sciendum ac statuendum: lex quippe illa pœnalis est ea in parte.

Quærit Molina à hu. 29. num. lex imperator locum etiam habeat in hærede grauato restituere hæreditatem ei, qui filius familias ipsius non sit, sed emancipatus, aut alius consanguineus, vel extraneus. Et aduersus Bartol. & multos alios, quos citat, arbitratur locum habere. Consequenter verò toto eo capite affirmat, eandem legem imperator locum similiter habere, in quocunque maioratus possessor, siue maioratus per mortem illius deuenire debeat ad filium ipsius familias, siue ad emancipatum, siue ad alium consanguineum, vel extraneum, argumento sumpto à fideicommissio ad maioratum.

Ego verò arbitror, legem illam locum non habere, nisi in solo fideicommissio filio familias à patre restituendo, vt Bart. & plerique alij affirmant: in nulloque maioratus locum habere: sed in alijs fideicommissis, si hæres grauatus disceptet bona fideicommissi, remoueri possit ab administratione, & ex fructibus restitutum esse, si quid deterioris in eo fideicommissio reddidit, ex eisdemque fructibus esse faciendos sumptus necessarios ad vendicanda bona inde ab eo alienata: atque incrementum fructuum, ei esse reddendum vsque ad tempus restitutionis talis fideicommissi. Atque idem dicendum arbitror de quocunque possessore maioratus, remoueri videlicet eū posse ab administratione, si bona maioratus dissipet, aut alienet, & ex fructibus instauranda esse, quæ deteriora reddita sunt, & vendicanda esse bona inde alienata, atque, quod superfuerit ex redditibus, per solutus labore & industria administratoris, reddendum esse tali possessori maioratus, interim dum vixerit, neque priuari posse eo emolumento. Ducor. Non solum, quia lex illa id peculiariter statuit in patre grauato, eod quod satisfacere non posset filio familias, vt perspicue in ea lege habetur, & quoniam tandem bona patris derivanda essent in filium, filiusque alimentis ei præbere teneretur, etiam de alijs suis bonis, si redditus fideicommissi non suffi-

sufficerent; paterque eis indigeret: sed etiam potissimum ducor, quoniam lex illa penalis est, quoad eam privationem omnimodam emolumentum illius ex ea habere ditate, vt ex se est notissimum; & ex ipsa met lege constat, verbis illis, *damnum conditiois propter fraudem infligitur*; id est, ea pena Imperator Adrianus eum puniuit: leges autem penales extendi non debent, etiam ex paritate, aut maioriore rationis, ad alium casum, pro quo ea pena non est expressè statuta. Porro maioratus, licet quando titulo hæredis, legati, aut prælegati, est institutus, rationem habeat fideicommissi familiaris relictæ in multis tamen ab eo distat, vt disput. 577. ac alibi, ex planatum est: quando verò aliter est institutus, neque illo modo habeat rationem fideicommissi, sed rei donatæ sub modo: quo fit, vt lex illa penalis ad maioratus, qui fideicommissa non sunt, extendi nulla ratione possit; sed neque ad maioratus, qui licet sint fideicommissa, non tamē sunt fideicommissa patri relictæ, vt ad filium suum familias morte illius deueniant: quare, cum maioratus omnes eodem iure hac in parte censerī debeant; consequens profectò est, vt in nullo maioratus habeat locum decisio legis imperator. Adde, maioratum titulo hæredis legati, aut prælegati, institutum, licet fideicommissi familiaris relictæ rationem aliquo modo habeat, ac proinde ea ratione dici posse videretur in eo habere locum legem imperator, quando à patre in filium ipsius familias deriuari deberet; multum tamen ab eo fideicommissio, à fideicommissioque simpliciter, distat, ac proinde neque ad eum solum extendi posse penam legis imperator.

SUMMARIUM.

MAIORATUS ex bonis patrimonialibus institutus, confiscari regulariter non potest: ob delictum possessoris illius, qui institutor eiusdem non sit: sed commodatus pertinebit ad fiscum dum ille vixerit. Idem de alijs, quæ non iure hereditario, sed ex pacto & prouidentia deriuari ad aliquos debent. *Itaque patronatus, & iura alia, quæ in heredem extraneum non transeunt, ad fiscum non pertinent ob delictum ea possidentis.*

- A** 3 Emphyteusis quæ, ob delictum emphyteutæ non confiscetur, & quando commodatus ad fiscum pertineat.
- 4 Feudum quod, ob delictum feudatarij non confiscetur, & quis in eo succedat, quando foret confiscandum.
- 5 Visco non deuoluitur bonis ob delictum illud possidentis, quando in aliorum vitæ: & eo prohibetur tacite, aut expresse, illi suera illud alie nare.
- 6 Maioratus, aut usufructus, sola commoditas transit ad fiscum toto tempore, quo possessor maioratus, aut usufructuarius vixerit, quando ob illius delictum bona omnia confiscantur. Et transiit, etiam si institutor disposuerit, vt ad fiscum non transiret, sed perueniret: & ad possessionem maioratus, eius usufructus.
- 7 Maioratus commoditas ad fiscum non spectat commissio à possessore delicto, ob quod omnia eius bona confiscantur, quando institutor disposuit, vt à pundo commissi talis delicti emitteret maioratum, & transiret ad alium.
- C** Maioratus ex bonis patrimonialibus, num ex delicto possessoris, qui institutor illius non est, confiscari debeat. Disp. 656.

VPEREST dicamus de extinctione maioratus ob confiscationem ex delicto. Ne verò res hæc longitudine tractandū pariat, in aliquot dispositionibus veritatem dicamus de extinctione maioratus ob confiscationem ex delicto. Atque primò dicendum erit de maioratu ex bonis patrimonialibus eum instituentis creato, & de confiscatione ob delictum legitimi possessoris, qui institutor illius non sit. Secundò, vtrum saltem propter atrocissima & fœdissima delicta, scilicet maiestatis diuinæ, aut humanæ, atque Sodomiz, talis possessoris, confiscari is maioratus possit. Tertiò, vtrum propter delictum læsæ maiestatis humanæ, aut diuinæ, eiusdem possessoris, ex-

eludantur à successione in illo eius liberi, & succedat ulterius ad eum vocatus. Quarto, vtrum propter delictum institutoris, eiusmodi maioratus confiscari possit. Quinto denique, vtrum maioratus de bonis coronæ regni confiscari possit, ob delictum possessoris illius, & regnum propter Regis delictum.

Quod ad primum attinet, breuiter cum Anto. Gom. l. 40. Tauri nu. 91. Gregorio Lopez. l. 6. titu. 11. part. 6. verb. *que la no pudiesse vender*, in princ. Molina libr. 4. de primog. cap. 11. a nu. 1. & cum plerisque alijs, est dicendum, eum maioratum confiscari non posse propter delictum talis possessoris, exceptis euentibus disputatione sequenti explicandis: tamen si commoditas ex illo, nisi aliud id impediatur, ad fiscum pertineat toto tempore, quo vixerit is possessor, ob cuius delictum bona ipsius omnia confiscantur. Ratio fundamentalis primi ac præcipui, quod hoc nostrum assertum continet, nempe maioratum, de quo loquimur, confiscari non posse ob delictum ita eum obtinentis, hæc est. Quoniam is possessor, licet dominus sit eius maioratus, id tamen dominium habet ex præscripto institutoris, atque solum in tempus, quo vixerit, nisi restrictio alia ab institutore sit appposita, qua in breuius adhuc tempus aliquibus in euentibus illud ei concedatur: postea verò transit in ulterius ad eum maioratum ab eo dem institutore vocatum, & in alios ordine quodam, ex præscripto eiusdem institutoris, qui proinde omnes eum maioratum accipiunt, non ab immediato possessore, sed à primo institutore, tanquam rem illius, ipsis in id tempus relictam: quare singuli ius habent ad ita succedendum in eo maioratu, atque ut ipsorum fiat, eoque perfruantur, ut primæ institutionis, atque ab institutore ipso, & non à proximo possessore: quia ergo, licet possessor suo delicto, quo confiscationem suorum omnium bonorum meretur, sibi possit præiudicare, non tamen præiudicare potest vocatis ulterius ad eum maioratu, in iure, quod habent, non ab eo, sed à primo institutore, ut, post talem possessorem, succedant in eo maioratu, eumque obtineant: inde euenit, quod is maioratus confiscari non possit in præiudicium ulterius ad eum vocatorum, ob delictum legitimi illius possessoris. Atque idem, propter eandem rationem, est dicendum de quacunque alia re, quam ita

A possidet is delinquens, ut non pro arbitrio ipsius deriuanda ex ipso sit ad quemcunque ipse voluerit, vel ab intestato deriuanda sit ad quoscunque ipsius hæredes, sed ex pacto & providentia, aut ex iuris dispositione, deuentura sit ad certum aliquem, aut ad aliquem ex certis: neque enim suo delicto præiudicare ijs potest, qui ex eo pacto & providentia, iurive dispositione, ius habent ad eam rem post illum ita obtinendam.

Hæc confirmantur. Primò, quoniam inuspatronatus, & alia iura, quæ transire non possunt in heredem extraneum, transire in fiscum non possunt ex delicto ea possidentis, sed, confiscatis cæteris bonis delinquentis, transeunt ad descendentes ex illo, ut constat ex l. iura libertorum. ff. de iure patron. & ex l. eorum. ff. ad legem Iuliam maiest. atque affirmant Bartol. & alij, quos Molina libr. 4. de primog. cap. 11. num. 2. refert ac sequitur: ergo maioratus, qui ex præscripto institutoris deuenire debet ordine quodam solum ad certos ad eum vocatos, in eorum præiudicium, non pertinebit ad fiscum ex delicto eum possidentis.

C Secundo, quoniam ex eodem fundamento provenit, quod emphyteusis, quæ non potest deuenire ad hæredes extraneos emphyteutæ, sed ad certos quosdam, aut ad solos descendentes emphyteutæ, non confiscetur ob delictum emphyteutæ, sed transeat ad eos, ad quos per mortem illius est deriuanda, nisi ex eodem delicto in ea paces sint illius, & alique commoditas ex illa, pertinet ad fiscum, interim dum talis delinquens, cuius bona confiscantur, vivit, ut hæc omnia disput. 481. cum Bartol. & cum communi doctorum sententia, quam Iul. Clarus. 4. lib. sentent. 3. emphyteusis quæst. 29. & Molina cap. 11. citato. nu. 4. referunt ac sequuntur, est ostensum: eadem verò est ratio, imò longè maior, ut maioratus, qui ex præscripto institutoris ad certos solos ordine quodam deuenire debet, non confiscetur ob delictum legitimi illius possessoris.

Idem confirmat, quod, propter eandem rationem, feudum, si antiquum sit, & tale, ut deuenire non possit ad extraneos, ob delictum vassalli, ob quod confiscantur bona illius, non confiscatur: & licet, quia feudum copartatione proprietarii habet se sicut maioratus de bonis coronæ regni deriuatus, descen-

descendentes, ita delinquentis, succedere non possint in illo, sed transeat ad vltimos agnatos talis delinquentis; qui descendentes sint primi; cui tale feudum fuit concessum, & a quo fuit derivatum; quod si nulli tales sint, extinguatur, & redeat ad proprietarium; idemque eveniat, si feudum sit novum; concessum ipsi et delinquenti, sibi, & suis descendentibus; quia extinguatur & consolidatur cum proprietate; non tamen confiscatur, si fiscus sit alterius domini; neque, si fiscus sit eius domini, cuius est proprietate talis feudi, & consolidatio cum proprietate, in euentibus explicatis, est proprie confiscatio; ut hec omnia cum alijs, quos refert, affirmat Iul. Clarus lib. 4. sentent. 6. feudum quod est 34. iura quod sit 6. consentitque Molina vbi supra nu. 3. & cōcinit. c. 1. 9. si vassallus culpam, si de feud. defunct. content. sit, &c.

3. Tertiò, quoniam bonum delinquentis, quod non in ipsius tantum utilitatem, sed in aliorum, prohibitus est alienare ab eo, à quo ad ipsum devenit, propter delictum legitime illud possidentis, non potest confiscari; quoniam confiscatio alienatio quæ est, ut cum Bartol. in Covar. reg. p. 1. f. 1. part. 3. 4. r. num. 6. in prin. Iul. Clar. quæst. 66. 84. citatis, & communis sententia, quam Molina vbi supra num. 5. copiose refert ac sequitur: cum ergo possidens legitime bona maioratus, prohibitus sit, in ipsum met maioratus institutoris, & in aliorum utilitatem, ea alienare, confiscans est, ut propter delictum maioratum possidentis, bona maioratus confiscari non possint.

4. Quartò, quoniam etiam bona tacite prohibita alienari; qualia sunt bona fideicommissi, restitutione subiecta, non pertinent ad fiscum ob delictum grauat; ea restituere, sed transeunt ad fideicommissarium, ut patet. l. ex facto. §. ex pacto, in fine. ff. ad Trebel. l. Statius Florus. 4. Cornelio Felici. ff. de iur. fil. & l. cum pater. §. hæreditatem. ff. de leg. 2. & affirmat communis doctorum sententia, quam Molina vbi supra nu. 6. refert ac sequitur; ergo multo minus bona vinculo maioratus alligata, spectabant ad fiscum ob delictum legitime possidentis.

5. Quintò, quoniam, ut habetur. l. 3. ff. de inter. & re leg. qui delictum committit, ob quod bona eius confiscantur, solum

amittit fisco bona sua propria libera, non verò ea; quæ à genere, maioribus habet, generi restituenda, consentit. l. emancipat. §. vlt. ff. de senatorib. ergo maioratus, ob delictum eius possidentis, non amittitur fisco, sed transit ad vltimos ab intestato ad eum vocatos.

Hæc confirmantur ex iure Iustiano lib. 5. ord. tit. 3. §. 1. vbi, consentaneè ad istam communem, sancitum est; confiscatis bonis, possessoris maioratus instituti de bonis patrimonialibus, ob crimen lasce maiestatis, non confiscari eiusmodi maioratum, sed transire ad vltimos ad eum maioratum vocatum, modo incapax illius ob crimen patris non reddatur, ut in calce disput. 582. relatum à nobis est. Consentunt, quæ ex eodem titulo tertio. §. 1. 2. 3. & 4. 7. disput. 482. relata etiam à nobis sunt.

Quantis maioratus ob tale delictum legitime eius possidentis, ob quod bona omnia illius confiscantur, ad fiscum non transeat; commoditas tamen, fructusque omnes, & emolumenta, ex eo maioratu, interim dū ille vixerit, nisi sit aliquid, quod impediat, ad fiscum pertinent, & nomine & loco talis delinquentis, tanquam bona ius delinquentis, totos tempore, quo vixerit, ad quæ ius habebat tempore delicti ratione domini tunc in eo maioratus. l. Statius Florus. §. Cornelio Felici. ff. de iure fil. lib. 5. Iust. ord. tit. 3. §. 1. multisque id confirmat Anton. Gom. num. pr. citato, & consentit Gama decis. 352. in fine. Molina lib. 4. de primogen. cap. 1. num. 11. iuxta eamque lib. 1. cap. 20. tradiderat, vult, si bona fideicommissi, aut bona maioratus, tacite solum prohibita sint alienari, in institutione ipsa fideicommissi, aut maioratus, tunc, non solum transire in fiscum commoditatem fideicommissi, aut maioratus, sed etiam ipsum vsum fructum; si verò etiam expressè prohibita sit alienatio bonorum fideicommissi, aut maioratus, transire solum in fiscum commoditatem fideicommissi, aut maioratus, interim dum delinquens vixerit, non verò vsum fructum.

Nos verò contrarium satis perspicue, in saltem, ostendimus disput. 470. in c. 2. disput. 461. Nempe, sine prohibito id solum tacite, siue sit etiam expressa, modo tamen aliud non addatur, transire solum commoditatem vsum fructum, aut maioratus, in fiscum, non verò vsum fructum, verò quia id esset vera alienatio bonorum fideicommissi, aut maioratus, quod

quod cum prohibitione, siue expressa, siue citata, alienationis fideicommissi, aut maioratus, pugnat. Lege quæ ibi copiose dicta sunt. Quamvis autem doctores aliquando dicant, vsumfructum pertinere ad fiscum; sumunt tamen vsumfructum latè & improprie, pro sola commoditate, quæ tanta percipitur, quanta fisco competere, si verus vsumfructus ad eum toto eo tempore pertineret. Lex verò Statius Florus §. Cornelio Filici. ff. de iure fis. nihil contra hanc nostram sententiam docet. Ibi enim solum statuitur, quòd si heres grauatus deperiret, & amittat fisco bona sua; non statim fideicommissum est tradendum fideicommissario, sed pertinet ad fiscum (intellige quoad commoditatem) toto tempore, quo heres grauatus vixerit, nondum quæ tempus restitutionis adueniret; præsertim cum ibi sermo esset de matre grauata restituere hereditatem filio, euenireque posset, vt filius ante matrem sine liberis moreretur, vt ibi dicitur, quo dato; expiaret fideicommissum illud; cum is filius ad nullum alium, quam ad matrem, transmittere ius illius fideicommissi posset. Lege quæ disp. 89. dicta sunt. Reçde Molina. cap. 11. citato. n. 13. obseruat, est id institutor maioratus præciperet, vt neque ad momentum commoditas ex maioratu, delicto commissio per possessorem illius, pertineret ad fiscum interim dum illo viueret, sed attineret ad eum delinquentem; pertinere nihilominus ad fiscum; quoniam id in fauorem delinquentis esset statutum, & in fraudem fisci, sine vilo emolumento maioratus ipsius in se, aut vterius ad eum vocatorum, ad quod non se non extendit facultas instituentis maioratum. l. filiusfamilias. §. Diui Severus. 2. ff. de leg. 1. Neg. repugnat. l. Imperator. ff. de fideicommiss. libert. vbi habetur, quòd si testator legauit alicui certos seruos, ea lege ac conditione, vt nulli alij seruiant, si legatarij bona ob delictum confiscentur, non debere seruos illos confiscari dum viuunt talis legatarius; sed debere statim manumitti. Non, inquam, ea lex repugnat; quoniam eo ipso, quòd manerent mancipia eo tempore, vt alicui alteri in fisci commodum seruirent, contraveniretur legi illi ac conditioni in ipsorum seruiorum, & non in legatarij, commodum, cui fiscus succedit, appositæ; eaque peculiari ratione, ex præscripto testatoris, neque in tempus vitæ delinquentis

bop

E X

ris succedit in eis fiscus. *ab* Molina. c. 11. citato. n. 16. referent etiam, se ad ea quæ dixit lib. 2. cap. 2. n. ult. ait, si institutor maioratus dicat, quòd eo ipso, quòd maioratus possessor, tradauerit, aut statuerit, de tali delicto committendo, ob quod confiscari debeant eius bona, amittat maioratum, & transeat ad sequentem ad eum vocatum, qui capax sit illius, cum tota commoditate, tunc commoditatem ex eo maioratu; neque dum delinquens vixerit, pertinere ad fiscum, sed ad sequentem ad eum vocatum; quoniam id non est statutum in fraudem fisci, sed in bonum suæ familiæ & maioratus; & quoniam de bonis ipsius disponere potuit institutor maioratus eo modo, pro suo libito. Addit, contrarium esse dicendum, si dicat, quòd à puncto commissi iam delicti, transeat eo ipso maioratus, & commoditas tota ex illa, ad vterius ad eum vocatum; quoniam, inquit, ius semel ex delicto fisco acquisitum ad commoditatem illà toto tempore, quo delinquens vixerit, non potest per eam dispositionem auferri à fisco. Ego verò existimo, etiam in hoc euentu, commoditatem ex eo maioratu, dum delinquens vixerit, non pertinere ad fiscum, sed ad vterius ad eum maioratum vocatum. Ratio autem est, quoniam institutor in suum commodum, & in commodum suæ familiæ, vocatorumq; vterius ad eum maioratus, instituerit illi potuit de suis bonis illo modo, statuendo, vt statim à commissio delicti, maioratus; & in consequentiam illius, tota ex illo commoditas, transiret ad vterius ad eum maioratum vocatum; & cum ea dispositio facta sit ante commissum delictum, & per consequens ante vltimum ius ad eum commoditatem ex eo delicto fisco quæ situm, tamen facta sit in tempus, quo delictum committeretur, atq; ex hypothesi, si committetur, & in tempus, quo ex eo delicto ius ad eum commoditatem fisco acquireretur, nisi id præueniretur ac impediretur ea iusta ac rationabili dispositione, certè valida atque æquæ est ea dispositio, estq; absque vlla fraude in fisco; et quòd disponens eo modo, suo iure vtatur, ita de suis bonis disponendo, neque in longum tempus, quàm vique ad punctum commissi delicti, maioratum, & commoditatem ex illo, ita delinquenti concedendo. Atque propter eiuſmodi dispositiones diximus supra commoditatem

tem

tatem ex maioratu pertinere ad fiscum interitum dum durat vita eius, qui illum obtinebat, & cuius bona ob delictum confiscantur, nisi sit aliquid, quod impedit, eum ad fiscum eo tempore spectare.

SYMMARIUM.

PROPOUNTVR argumenta partis affirmantis.

1. Maioratus ex bonis patrimonialibus facultate regia instituitur, & confiscatur in hoc regno ex delictis lese maiestatis diuine, humane, & ex Sodomie possessoris, quando facultas conceditur, cum clausula, vt ex eis criminibus possint confiscari secus quando sine ea clausula conceditur. Neque institutor opponere potest clausulam, que eam confiscationi impedit. In Lusitania verò non confiscantur.

2. Maioratus absque regia facultate de bonis patrimonialibus legitime instituitur, ex nullo crimine possessoris illius confiscatur.

3. Maioratus eiusmodi quando in rarissimo casu confiscari possit ex grauissimo delicto, possidente illo omnino bono publico, scilicetque fuerit in hoc regno.

4. Maioratum eiusmodi domus ob crimen grauissimum lese maiestatis possessoris deservit non debent, nisi forte compensatione maioratus aliunde facta.

5. Argumentis satisficit.

Utrum propter graua delicta lese maiestatis diuine, aut humane, vel ob crimen Sodomie possessoris, confiscari possit maioratus de bonis patrimonialibus ab alio institutus.

Disp. 657.

Ar. prim.

PARTIS affirmantis, suaderi potest. Primo, quoniam propter crimen lese maiestatis diuine, aut humane, confiscantur omnia bona ipso iure, quæ in dominio sunt committentis tale crimen, vt dip. 95. ostensum est: bonorum autem maioratus, est legitimus dominus talis maioratus possessor: ergo, si crimen lese maiestatis diuine, aut humane, committat, confiscabuntur bona eius maioratus.

A Secundo, quoniam leges regie, quæ cedunt imponere vinculo & gratamina tertio & quinto, eaque bona vinculo alligare maioratus, & quæ vniuersim concedunt vinculo maioratus subijcere bona, in quibus, neque ascendentibus, neque descendibus, debetur legitima, non censentur concedere, vt institutores eiusmodi maioratum possint eo ipso bona illa perpetuo eximere ac liberare à confiscationis periculo ob delicta eorum, ad quos deveniunt; neque in generica illa eorum legum permissione censetur concessum, quæ d. ob eiusmodi, & alia crimina, ea bona confiscari nequeant: præsertim cum principes nunquam, aut raro, id concedere soleant: id quod id esset habere lasare ad eiusmodi grauissima crimina in reipublice perniciem committenda; essetque remittere ius confiscandi, quod inter regalia iura computatur; neque in generali permissione rei alterius, qualis est maioratus institutio, id censeatur concessum, de quo si interrogaretur princeps, negaret responderet, si in ipso potestate sit id denegare, aut concedere.

C Tertio, quoniam contra leges est, bona incidentium in crimen lese maiestatis diuine, aut humane, fisco non addici: ergo maioratus institutor suo precepto, eaque maioratus institutione, id efficere non poterit; quandoquidem nemo efficere potest, vt leges in suo testamento locum non habeant. I. nemo potest. si. de leg. 1. Item, si id fieri posse concederetur, facile possent homines ita de suis rebus d. si onere, vt in fiscum deuenire non possent, eaque ratione criminum penas eludere: quod esset valde absurdum: præsertim cum non infima condemnationis pars, propter quam homines multum à criminum patratione retrahuntur, sit bonorum confiscatio.

Quarto, princeps concedere potest facultatem, vt bona, vinculo maioratus alligata, iustis de causis alienentur, siue tales maioratus ex regia facultate, siue sine illa, instituti sint, vt supra ostensum est: ergo longe maiori cum ratione poterit illa confiscare ob grauissima delicta, quæ sunt aduersus suam regiam coronam, in perniciemque publicam.

Quinto, quoniam feuda ob crimen lese maiestatis humane confiscantur, etiam in agnatorum præiudicium, vt habetur capite. 1. §. denique, quæ sunt prima beneficii

beneficij amittendi; licet quando crimina sunt leuiora, ob quæ feudum amittitur, si feudum sit paternum, excludantur quidem ab eo, etiam descendentes eius, qui id delictum commisit, non verò agnati alij illius, qui descendentes sunt ex primo, cui feudum sibi, & suis descendentibus fuit concessum, vt habetur cap. i. §. si vassallus culpam, si de feudo defuncti contentio, &c. & disputatione præcedente dictum est: ergo eodem modo propter crimen læsæ maiestatis diuine, aut humane, confiscabitur maioratus, etiam sine regia facultate institutus.

Sextum.

Sexto, à regno ad alios maioratus, validum est argumentum: sed regnum propter crimen hæresis confiscatur, expellunturque ab eo, tam qui id crimen commisit, quam successores illius, vt ex parte in calce disp. 620. dictum est: ergo loco maiori cum ratione, confiscabitur alij maioratus ob crimen læsæ maiestatis diuine, aut humane.

Septimum.

Septimo, iura libertorum, quæ ad extraneos transire non possunt, ex crimine læsæ maiestatis, in primo gradu eius criminis contra personam ipsam principis, aut regnum, confiscantur: est enim speciale, vt propter immanitatem, perniciemque tantam reipublice ex eo crimine, etiam id genus bonorum delinquentis, quod ex genere delinquenti prouenit, deriuandum in descendentes, solosque eos, qui ex eo sunt genere, confiscetur, eoque descendentes ac familia priuentur, vt habetur. l. i. in fin. C. de bonis libert. Ex quo textu Baldus, Cynus, & Alberic, limitant cetera iura dicentia, iura libertorum, & cetera omnia, quæ transire non possunt ad heredes extraneos, non posse transire ad fiscum, vt locum non habeant in crimine læsæ maiestatis in eo gradu: quo fit, vt propter crimen læsæ maiestatis humane, aut etiam diuine, commissum à possessore maioratus, confiscari bona maioratus possint ac debeant.

Simanca de Catholicis institutionibus tit. 9. à num. 258. hanc partem affirmantem veram esse asseuerat, etiam quando maioratus legis, priuataque institutoris autoritate, absque vlla Regis peculiari facultate, fuit legitime institutus, ductus serè argumentis propositis.

Est tamen distinguendum. Quoniam, si eiusmodi maioratus de bonis patrimonialibus institutus sit ex regia facultate, tunc,

A etiam eiusmodi facultas in hoc Castellæ regno concedi non solet, nisi apposta clausula, vt confiscari non possint, nisi ex crimine læsæ maiestatis diuine, aut humane, vel ex crimine Sodomitæ, vt disput. 582. dictum est, vtique, si ea clausula in facultate sit apposta, & maioratus ex ea facultate sit institutus, confiscari ex quolibet ex his criminibus, à maioratus possessore commissio, optimè poterit, vt disputatione citata dictum est. Ratio autem est, quoniam princeps non aliter eam facultatem concedit, quam sub illo onere: et quæ de causa, qui ex tali facultate maioratum constituit, sub illo onere reipublice, ac principis fisco utili, cum censetur constituit, ac proinde, si aliquis ex successoribus in aliquo ex illis tribus criminibus incidat, confiscatur maioratus, eoque proinde priuantur ceteri ad eum vocati. Disputatione autem citata explanatum est, si facultas illa principis necessaria non erat ad eum maioratum instituendum, aut si necessaria erat quod ad aliquid, & non quoad alia, quando maioratus sit censendus institutus ex ea facultate, & quid non sit censendus ex illa institutus, aut quo vsque ex ea sit censendus institutus, & quo vsque non, ad effectum, vt ex illis criminibus confiscari possit, aut non possit. Item eadem in disputatione dictum est, in Lusitania id non poni in facultatibus ad maioratus instituendos, neque proinde ex eo capite locum in eo regno esse confiscationi ex illis tribus criminibus.

Obseruat verò optimè Molina lib. 4. de primog. c. 11. n. 63. quando maioratus instituitur esset ex regia facultate, in qua ea clausula esset apposta, maioratus institutorem, nihil posse apponere valide in institutione, quo impedire possit confiscationem eiusmodi maioratus in euentu, quod aliquis possessorum illius in aliquo illorum trium criminum incideret, etiam si apponatur clausulam, quod eo ipso, quod maioratus possessor cogitauerit, vel transiuerit, de eo crimine patrandum, amittatur maioratus tunc, aut in hora antecedente, & transeat eo ipso in vterius ad eum vocatus. Quoniam ea omnia essent apposta in fraudem legis ac conditionis, sub qua concessa esset ea facultas, essentque proinde nulla, semperque lex, sub qua facultas est concessa, & cum qua maioratus eo ipso censetur institutus, est implenda.

Quando in facultate regia ad maioratum instituendum, apposta non esset ea clausula,

la,

la, vt ex quouis ex tribus criminibus enumeratis confiscari valeat, tunc vtique iuxta ea quæ dicemus de maioratibus non ex regia facultate legitime institutis) est dicendum cum Molina vbi supra. n. 65. confiscari non posse. Ratio autem est. Tum quoniam eiusmodi facultates, licet frequentius concedi soleant appositæ ea clausula, interdum tamē sine ea clausula conceduntur: quādo autē aliquid vno, & altero modo, concedi solet, non est supplendum ac censendum appositum, quod frequentius apponi solet: sicut quando semper id apponi fuit cōsuetum, est supplendum ac censendum appositum. Tum etiam, quoniam ex ipsamet rei natura, atque ex iuris dispositione, maioratus non confiscantur ex illis criminibus: quod autem omittitur accommodatē ad ipsam rei naturam, & ad iuris dispositionem, non est supplendum ac censendum appositum, sed solum id, quod, contentanē ad ius commune, apponi est consuetum.

Quia ergo eiusmodi maioratus ex facultate regia instituti, non instituuntur de bonis principis, coronæve regni, sed de bonis patrimonialibus eos instituentis: atque ex natura rei, & ex dispositione iuris, locū in eis non habet confiscatio ex illis tribus criminibus possessoris illius: eaque ratione, si omittatur clausula in facultate ad eos instituendum, quod confiscari possint ex quocunque illorum trium criminum, locū non habet ex eis criminibus confiscatio, vt proximē dictum est; rectē Molina vbi supra. n. 69. insert, si apponatur clausula in ea facultate, quod ex nullo illorum criminū confiscari valeant, vt interdum apponitur, validam esse eam clausulam, neque esse contra bonos mores: præsertim cum non in fauorem delinquentis, sed institutoris, vltimūque ad eum maioratum vocatorum, fauorem, ea clausula apponatur.

Quando non constat, vtrum maioratus ex regia facultate fuerit institutus, an non, Simancas vbi supra in postrema editione. n. 275. arbitratū est, censendum esse ex regia facultate fuisse institutum, in eaque facultate appositam fuisse eam clausulam, quod confiscari ex aliquo ex tribus criminibus commemoratis possit. Merito tamen Molina vbi supra. n. 7. potius censendum asseruit, non fuisse ex regia facultate institutū, nec proinde posse ex eis criminibus confiscari. Res quippe potius ex iure communi censenda est instituta, quā ex privilegio, & ex facultate principis, quando aliud aliū-

A de non constat. Hæc de maioratibus ex regia facultate institutis.

Si verō maioratus de bonis patrimonialibus absque facultate regia sit legitime institutus, dicendum est. Neque ex crimine Sodomie, neque ex crimine læsæ maiestatis diuinæ, aut humanæ, possessoris legitimi illius, posse confiscari, vt de eiusmodi maioratibus ex criminibus in genere, ex quibus bouæ ea committentis confiscantur, disputatione præcedente dictum, comprobantque est. Ita communis doctorū sententia, quæ referunt ac sequitur Greg. Lopez. l. 6. titu. 11. part. 6. verb. *que no la pudiesse vender, in prin. & l. 2. titu. 7. partit. 7. verb. manda que le fueren becher*, Ant. Gonn. l. 40. Tauri. n. 91. & Molina c. 11. citato. n. 31. & 34. Eam verō sufficienter probant rationes, quibus disputatione præcedente comprobauimus in genere, ob delicta, ob quæ bona omnia possessoris maioratus confiscantur, non confiscari eiusmodi maioratus: neque est cur, spectata sola natura rei, & dispositione iuris, tria illa delicta enormia, ac reipublicæ perniciosissima, excipiantur, cum in iure non reperiatur excepta. Ac sanē concedi interdum ac frequenter in hoc Castellæ regno facultatem ad cōdendos maioratus de bonis patrimonialibus in euentibus à iure alioquin non permisis, appositā clausula in ea facultate, quod nihilominus confiscari tales maioratus possint ob quoduis illorū trium criminū, manifestē indicat, seclusa ea clausula, & acceptione illius tacita, vel expressa, ab institutore maioratus, locum non habere confiscationem in maioratibus de bonis patrimonialibus, sicut ex alijs criminibus, sic ex illis tribus. Atque id apertē probat. l. eorū ff. ad. l. lul. marit. quæ ob crimen læsæ maiestatis habet non confiscari iura libertorum: & multo apertius. l. iura libertorum. ff. de iure patron. quæ ob perduellionis crimen, hoc est, læsæ maiestatis in primo gradu, non confiscari ea iura affirmat: sic enim habet; *iura libertorum liberis, cum pater eorum erat perduellionis damnatus, salua esse, Dini Verus & Antoninus benigni simè rescripserunt: sicut alia causa punitorum, liberis iura libertorum salua sunt*. Nisi fortē dicas, id peculiariter de iuribus libertorum sanctum ex benignitate esse, vt iuribus citatis latis apertē habetur: liberoq; (præsertim primi gradus) alioquin ob crimen parentum læsæ maiestatis primi gradus, vt incapaces sunt omnis successionis, vt disputatione sequente

quente dicitur, ita, seclusa ea benigna iuris dispositione circa iura libertorum, incapaces essent succedendi in eis iuribus. Eandem sententiam cor. firmat Molina ubi supra. n. 33. ex. l. 3. titu. 2. part. 7. ubi de eo, de quo post mortem probatur, criminis perduellionis fuisse reum, habetur y si su heredero no lo pudiere de su iender, ni saltar con derecho, done el Rey juzgar el muerto por infame de traicion, y mandar tomar a el heredero todos los bienes, que duo de parte del traidor, quasi que ex genere, aut ex alterius institutione, ad eum pervenerunt, neque ob crimen perduellionis, ad fiscum pertineant. Eadem sententia longe apertius, ac con modatè ad naturam ipsam rei, & ad dispositiones iuris communis, definita, stat citaque est, lib. 5. Lusitanarum ord. titu. 3. §. 15. verbis in calce disp. 582. à nobis relatis, ubi expressè habetur, maiorum de bonis patrimonialibus ab alio antecessore institutis, non pertinere ad fiscum ob crimen læsæ maiestatis primi gradus, commissum à legitimo illius possessore, neque item alia similia bona, quæ derivari ex illo ad quoscunque extraneos non possint.

4 Quando multum interesset reipublicæ, maiusculus ex bonis patrimonialibus institutos dissolvi, ac cōfiscari, ob crimen læsæ maiestatis humanæ, aut etiam divinæ, possessorem illorum, quia non facile subueniri posset reipublicæ bono, & obuiari eius dissolutioni ac perditioni, nisi tantam penam statuendo, aut etiam infligendo, in eventum aliquo particulari, tunc vtiq; si, cum Rex, si perniciosus esset Ecclesiæ, aut suæ reipublicæ, ob heresim, aut ob aliud delictum, neque successor legitimus in regno posset obuiare tanto malo, posset Summus Pontifex donare id regnum alicui extraneo, qui perniciōsum illum Ecclesiæ, ab illo deiceret, nihil impediēte damno, quod per accidens sequitur successorī, etiā innocenti, vt in calce disp. 620. in responsione ad primum argumentum dictum est ita quādo non aliter subueniri posset malo publico ac vastationi reipublicæ, posset princeps punire possessores maiorum, qui crimen læsæ maiestatis divinæ, aut humanæ, patrarent, unde tantum malum immineret, privatione omnimoda maiorum, eaque fisco applicare, puniendi ita per accidens viterius ad eos vocatos, in possessores ipsos eorum maiorum, & per se possessores ipsos, tam in ipso fisco, quā in filiis, & in reliquis eorum successoribus. Sic

A Carolus quintus ob insolentias tempore communitatum, & occupationem reipublicæ, ab autoribus & consortibus illarum seditionum, ac comprehensionem Reginæ Ioanna matris ipsius, atque infantæ, pragmaticam, quam de Bonæ appellant, dissolutionem maiorum hominum illorum, eoque fisco applicauit, vt Molina. c. 11. citato a. n. 57. copiose refert. Id tamen fieri non debet, nisi virgente causa maxima reipublicæ, cui aliter commode subueniri non possit, atque prius pena tanta in damnum innocentium comminari & statui deberet delinquentibus, nisi desisterent, quā exequutioni, cum damno noncentum, mandaretur, nisi atrocitas & immānitas delicti, bonumque publicum id omnino exigent in aliorum exemplum.

Ex dictis dissolui potest sequens questio. Cū ob crimen læsæ maiestatis humanæ in primo gradu, diui possint, ac soleat, domus præcipuæ delinquentis, & idem fieri possit, ac soleat, in crimine heresis, præsertim, si quis auctor fuit heresis alicuius, eumve introducere conatus est in aliqua re publica. Cū, inquam, ea pena, inter alias, crimen læsæ maiestatis puniatur, iuxta cap. Felicis de penis lib. 6. vbi in sequentes, percutientes, aut comprehentes, sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, aut ad id cōsiliū, auxilium, & c. dantes, tanquam rei criminis læsæ maiestatis puniuntur, eaque ratione, inter alias penas, hæc etiam eis ibi statuitur. *Fiant habitationes eius de fructu, vt non sit, qui ear in habitet, dentur cuncta ipsius aedificia in ruinam, & vt perpetue notam in semine, perpetua ruina testetur, nullo tempore reparentur, & iuxta. c. 1. §. conuenticulos, de pace iuramento firm. ibi, & domus eius destruantur, atque iuxta. l. 6. tit. 13. & l. 9. tit. 19. part. 2. Quin & aliquando domus arati subijci post ruinam solent, saleque seminari. Cū, inquam, ea pena imponi ob crimen læsæ maiestatis soleat, dubium est, vtrum, quando maiusculus de bonis patrimonialibus obque regia facultate fuit institutus, domus talis maiusculus destrui possit ob crimen læsæ maiestatis possessoris illius. Greg. Lopez. l. 6. citata verb. *Læsa fides*, cum Bart. negat. Idē cum eodem Bart. & alijs, quos citat, censet Molina ubi supra. n. 75. quoniam domus, in qua ius alteri competit, destrui cum illius præiudicio non potest ob crimen alterius. Subiungit tamen Molina, id malè feruari quoniam in eiusmodi eventu, in exemplum aliorum, ob criminisque atrocitatem,*

transgredi

transgredi iudices solent omnes iuris regulas. Sanè id fieri non deberet, nisi facta compensatione maioratus earum domorum, quando, iuxta hæc nus dicta, ad fiscum nō attinerent, ex alijs eiusdem delinquentis bonis, quæ ad fiscum spectarent.

Ad prim.
arg.

Ad maiore primi argumenti initio huius disputationis propositi, dicendum est, ob crimen læsæ maiestatis diuine, aut humane, confiscari omnia bona, quorum delinques est dominus tempore commissi delicti; absolute quidem ac simpliciter, si absolute, atque sine ulla restrictione, sit eorum dominus: si verò cum aliqua restrictione sit illorum dominus, confiscari quatenus est dominus, ad ipsum quæ spectant: unde, quia vnusquisque maioratus possessor, ex præscripto institutoris, solum est dominus maioratus in tempore vite sue, cum onere, vt bona post mortem eius, ex præscripto eiusdem institutoris, transcant in vterius vocatum, ob delictum possessoris confiscantur solum in tempore totum virg talis possessoris, quoad commoditatem, quam is possessor toto tempore vite sue erat ex eis bonis percepturus, vt disputatione præcedente dictum est: non verò in reliquum tempus.

Ad secundum.

Ad secundum dicendum est, permissionem illam earum legi instituendi eo modo maioratus de bonis patrimonialibus, non esse privilegium (si modò demas, posse illi instituire de tertio legitima filiorum in hoc Castellæ regno) sed esse non impedire id, quod ex natura rei, atque iuxta regulas iuris communis, licet. Item eo ipso, quod fas est eo modo maioratus de bonis patrimonialibus instituere, ex natura rei, atque ex principijs iuris communis, maioratibus ita institutis esse innatum, vt confiscari nō possint ob delictum eos possidentis, nisi in solum tempus, quo ille vixerit: quare, quod eiusmodi maioratus confiscari non possint ob delictum eos possidentis, non prouenit ex concessione aliqua principis, quæ interueniat, aut sit presumenda, vt argumentum supponit, in quo vis tota eius nititur, sed prouenit ex natura ipsi ipsorum met maioratum, ex eorumque institutione: concessio ergo, quod neque id concedat princeps, neque censetur concedere, neganda est consequentia, quæ, concessio toto eo argumento, esset inferenda, nepe, quod possint eiusmodi maioratus confiscari omnino ob delictum eos possidentis: quoniam,

A quod non possint confiscari, prouenit ex natura ipsa horum maioratum; & non ex tacita, aut expressa, principis concessio ne.

Ad tertium.

Ad antecedens tertij argumenti dicendum est, contra leges quidem esse bona in cidentium in crimen læsæ maiestatis, non confiscari; eo tamen modo, quo dominij eorum ad ipsos spectat, vt in responsione ad primum argumentum dictum est: unde, quia dominium bonorum maioratus non spectat ad legitimum illius possessorem, nisi in tempus, quo ille vixerit, & post id tempus, ex præscripto institutoris, pertinet ad vterius ad eum vocatum, qui, id ita instituendo, vult iure suo circa sua propria bona, sanè non est contra leges, quod, si is possessor in crimine læsæ maiestatis incidit, bona eius maioratus solum confiscantur in tempus, quo ille vixerit, & postea transcant ad vterius ad eum maioratum vocatum, vt in eadem responsione ad primum argumentum est dictum: quare corrumpunt cetera, quæ in eodem argumento subiunguntur. Neque, quod maioratus institutor ea sua institutione per accidens sit in causa, vt bona maioratus delicti possessoris confiscari non possint in præiudiciū vterius ab ipsomet institutore ad eum maioratum vocatum; sequitur, vt deindantur penes legibus statuta: quoniam in ceteris bonis, quæ plurima sunt, exerceri possunt, & in bonis ipsis maioratum; quatenus præcitè ad delinquentem attinuerint, & per accidens est, ex natura maioratus, quod confiscari non possint in præiudiciū vterius ad eum vocatum.

Ad quartum.

Ad quartum, concessio antecedente, neganda est consequentia: quoniam id non est iusta & legitima causa in bonum institutoris & familiarum bonum autem reipublicæ sine cambio, non satis est, vt id fiat, quæcunque causa, sed necessaria est virg entissima, ex qua supra dictum est, posse bona maioratus confiscari.

Ad quintum.

Ad quintum, concessio antecedente, quoniam bona feudalia à principe deriuantur, & conceduntur in feudum, unde dari possunt, & data censentur, cum eo onere, lege, ac gravamine, vt etiam dicemus de maioratibus de bonis coronæ regi institutis; neganda est consequentia: quoniam longe diuersa est ratio de maioratibus ex bonis patrimonialibus, maxime absque regia facultate institutis, de quibus nunc loquimur.

Ad

Ad next.

Ad sextum, concessa maiori, si cetera sint paria, ad minorem descendendum est. Id esse verum, quod ad id iura omnino effugiat commune reipublicæ bonum, cui aliter non possit subueniri, quod præponendum est bono privato; vltius vocatur ad regnum, etiam si innocentes sint: nõ verò esse verum, quod id non omnino effugiat commune reipublicæ bonum: vnde concedenda etiam esset consequentia, quando id similiter omnino exigeret commune reipublicæ bonum: quia tamen non ita facile id evenire solet in privatismajoratibus, sicut in regno, neganda est consequentia, eo quod cetera non sint paria.

Ad septi-
mo III.

Ad septimum Molina ubi supra. nu. 38. improbat sententia glorioſam quã dicitur, quẽ eam legem primam intelligunt de crimine læſe maiestatis in primo gradu, contraria verò iura in ſecundo, dupliciter ad eam legem primam reſpondet. In primis, quòd ea lex intelligatur, de quibusdam iuribus libertorum, quẽ tranſire poſſunt ad extraneos. Deinde verò, quòd intelligatur, interim dum delinquens vivit: quòd nihil cum dictis hætenus de maioribus pugnat. Si tamen reſponſiones illæ rectè expendantur, comperietur, nihil ſoliditatis habere. Legitimum verò reſponſionem eſſe exiſtimo, eam legem primam latam fuiſſe poſt legem quicquid. C. ad leg. Iul. maiest. qua ſancitum eſt, filios eius, qui commiſiſſit crimen læſe maiestatis in primo gradu, incapaces eſſe ſucceſſionis, non ſolum patri, fed etiam aui, quin & matri: atque alijs extraneis, vt diſputatione ſequentẽ explicabitur, atque ad eò neque in iuribus libertorum poſſit eam legem ſuccedere poſſunt: à quẽ de cauſa, l. citata, etiam filij ab eis iuribus excluduntur, & applicantur fiſco, interim dum non fuerit perſona illorum caſ. DIX.

S V M M A R I V M.

LAESA E maieſtatis erimen quando, & ad-
versus quos committatur.

2. Lese maiestatis crimen quibus in eventibus iure huius regni, accommodatè ad ius commune, incurratur.

3 *Maifestat crimen gradus primi, quod. Quam
acriter puniri debeat. Puniantur consortes,
etiam si ad solam consilium, seu tractatum, sit
deuentum. Et nam consocij id non deingentes pu
niri debeant, et quousq. Consorti item si illud
delegat, quousq. a pena liberetur.*

A 4. La se maiestrie ob crimen, quando, demum, dia
moruende. Si auctoritas non habet in maiest
en. Si animalia dicuntur, quae tunc incurrit. Et i

In hoc regno media pars bonorum illius confis-

6 Concubitus cum Regina, cum Regis consanguinea, aut cum familia Regis, aut Regine, qui

7 Regis in filium, regni successorem, delictum,
21 etiam concubitus cum uxore illius, cui filius ve-

38 Rex ob delicta, quibus regno privari debet, ob

est d'iciendus a principe autoritate propria,
sed Summi Pontificis.

B 9 Delinquentes in Regis filios, in regno non facere
cessores, et puniendos.

11 *Laese maiestatis crimen incurrens, quibus poe-*
n'a spuniatur.

12 Filij incidentis in crimen lese maiestatis, quā
infamiam ac poenā incurrant, et quodque sac

13 Filiae committentis crimen *lascie maiestatis*,
succedere matri innocenti possunt in selectio-

14 Perduellio non omnis, qui crimen lese maiest.

statis committit, dicitur, sed solum qui in certo gradu ac modo illud committit. Atque eius son-

Quinquennium à commisso delicto, citandiq; ad id
sunt descendentes illius.

15 *Esse maiestatis de crimine qui ad accusandum admittantur: poenamq; talionis incurrit, qui de*

16 Quibus in euentibus crimen lese maiestatis

17 Quanta varietas de iure communi, Castelle,

8 Inftar criminis lese maiestatis et puniuntur.

etiam hostiliter insequentes Cardinales sancte
Romane Ecclesie, et ad id cooperantes.

22 Filij concepti an e heredes, aut crimen lese maiestatis patri: possessoris maioratus ex bonis patrimonialibus; non excluduntur à successione in eo maioratu.

23 Si in Lusitania possessor maioratus de bonis patrimonialibus in crimen lese maiestatis incidat, à successione in illo remouentur filij illius, et de iure ad vltimus ad eum vocatus, siue maioratus vltima voluntate, siue contractibus inter vivos fuerit institutus.

24 A successione maioratus de bonis patrimonialibus excluduntur filij concepti post crimen lese maiestatis patris possessoris, tam de iure communi, quam huius regni, si maioratus vltima voluntate fuit institutus: secus si contractibus inter vivos fuit institutus.

25 Maioratum eiusmodi successione non priuatur filij concepti post patris crimen ex eo capite solum, quod inceptus sint officij publici, et dignitatis. Et quid de titulo Comitatus, Ducatus, aut Marchionatus, si is maioratus eum habet annexum.

Vtrum ob crimen lese maiestatis humanae aut diuinae commissum à possessore maioratus, qui eum non instituit, excludantur eius liberi, et sciat ad vltimus ad eum vocatum.
Et de crimine lese maiestatis humane. Disp. 658.

DISPUTATIO
 hac quasi appendix est præcedenti; quærimus, vtrum alitem propter crimine lese maiestatis humane, aut diuine, possessoris maioratus, excludantur à successione in illo liberi ita delinquentes, et succedat non quidem fiscus, sed vltimus ad eum vocatus.

Vt verò resque melius intelligatur, obserua. Crimen lese maiestatis committi aduersus principem aut reipublicam; non recognoscens superiorem, vt aduersus Summum Pontificem, Imperatorem, Regem, reipublicam Venetorum, Genuesium, & aduersus alios non recognoscentes superiorem: siue crimen sit aduersus personam ipsam talis supremi principis, siue aduersus

ipsius statum, siue aduersus aliquid, quod indetrimētum principis, ipsiusve status, redundet, iurisque dispositionem censetur supremi principis maiestatem legi iuxta ea quæ dicuntur. Ita communis doctorum sententia, quam referunt ac sequuntur Ant. Gom. 3. tom. var. ref. c. 2. m. 6. & 10. l. 1. Clar. lib. 5. sententiar. §. lese maiestatis crimen. n. 2. & Greg. Lopez. l. 1. tit. 2. part. 7. gloss. 1. consono ad eam legem. Quædo autem princeps modo aliquo recognoscet superiorem, attramen administratio tota suæ reipublicæ, siue potentatui, sibi omnino inculmberet, vt in aliquibus potestatibus Italiæ, & Germaniæ, cernitur, fortasse crimen à sibi subdito in personam, aut in statutalis principis, committum, reputaretur crimen lese maiestatis, in eoque locum haberent poenæ, vel omnino, vel magna ex parte, patratibus eius criminis à iure statuti. Atque ita conciliari possunt controuersia & doctores, quos Iul. Clarus vbi supra. n. 3. refert, tolerarique debet consuetudo multorum locorum, vt eiusmodi crimina, tanquam lese maiestatis, puniantur poenis à iure ei crimini statutis.

Item, vt aliquis aduersus principem, vel reipublicam non recognoscentem superiorem, dicatur crimen lese maiestatis commisisse, necesse est, vt is subditus illius, membrumque eius reipublice sit: si enim sit de aliena reipublica, non censetur crimine lese maiestatis commississe, etiam si principem occidat, aut reipublicam produat: nisi prius factus esset de ea reipublica, quam produat, aut cuius principem interficit, vt colligitur ex elementina pastoralis, de re iud. & ibi notat gloss. verb. non subdit, & affirmat communis doctorum sententia, quam Iul. Clarus vbi supra. n. 6. & Ant. Gom. c. 2. citat. n. 10. referunt ac sequuntur, & resque ex se satis perspicua: Non tamen probò, quod idem Iul. Clarus ibidem. n. 7. cum Card. Alex. subiungit, nempe clericum, natum & commorantem in aliqua reipublica esse crimen in principem, aut in reipublicam, committat, quod si laicus de eadē reipublica commississet, esse crimen lese maiestatis, non incidere in crimine lese maiestatis. Ducitur, quoniam per sacros ordines egreditur iurisdictionem principis, reipublicæque secularis. Hoc, inquam, non probò: Quoniam ordines sacri non faciunt, vt clericus ille non sit pars eius reipublice, & vt non regatur legibus & iurisdictione eiusdem.

eiusdem reipublicæ, vt disp. 31. & alias, dic-
tum est, neque efficiunt, vt non habeat in
dominium temporalem, caput supremum
eius reipublicæ: sed solum est exemptus à
tribunali eius principis, vt puniri, aut iudi-
cari, ab eo non possit, nisi iusta de causa ei
relaxetur. Vnde committit quidem tunc
verum crimen læsæ maiestatis, & pro qualitate
criminis, ac personæ, puniendus est à
suo iudice Ecclesiastico, tanquam reus læsæ
maiestatis in suum principem, & in suam
reipublicam, cuius est pars: atque, si cri-
men tanta pena sit dignum, vt hoc, de quo
loquimur, dignum re ipsa est, ex dicendis
que tractatu sequenti re manifestum, de-
graderi debet, & tradi puniendus iudici,
ac principi seculari, tanquam eius criminis
reus.

De iure huius Castellæ regni. l. 1. tit. 2.
part. 7. & l. 1. tit. 18. lib. 8. nouæ collect.
iuncta l. 6. tit. 12. part. 2. accommodatè ad
ius commune, sequentes eventus commemo-
rantur, in quibus crimen læsæ maiesta-
tis humanæ incurritur. Primus, si Regem in
terficeret, percuteret, aut comprehenderet
(prender Hispanè dicimus) aut eum à re-
gia dignitate, eijceret. Atque hoc crimen
gravius, quàm alia læsæ maiestatis, puniri
debet, vt iuribus citatis habetur. Lex. 6. ci-
tata, de incidentibus in crimen læsæ maiesta-
tis in gradu explicato, ait: *deuè morir por ello
lo mas cruel mente, y lo mas abilladamente, que
puedan pensar*. Greg. Lopez ibi ait, intelligè-
dum esse id de morte crudeliori, & viliori,
consuetà: quoniam iudex non potest puni-
re pœnis in consuetis iudicem verò ait, mi-
tigare in hoc euentu non posse pœnam.
Habenda tamen erit ratio delinquentis, ac
circumstantiarum criminis, in pœna impo-
nenda. Et princeps supremus, aut reipubli-
ca ipsa, pro arbitrio imponere potent pœ-
nam in consuetam in eo euentu, prout ra-
tioni consonū, publicæq; utilitati expedi-
re iudicauerit. Iul. Clar. vbi supra. n. 8. ait,
de consuetudine patratore criminis læsæ
maiestatis, solere viuos concedi infructu-
sū, frustra que ipsa appendi in locis publicis.
Non tamen idem mos est in omnibus re-
gionibus, sed aliter ac aliter in diuersis re-
gionibus crimen hoc punitur.

Est verò obseruandum, in primo hoc
huius criminis gradu, ob illius atrocitatem,
& perniciem reipublicæ maximam, non so-
lum puniri pœna ordinaria huius gradus sta-
tuta, ac consummatum, sed etiam con-

A filium, tractatū, vt, ac de liberationem, de
eo committit deo: & longè maiori cum ratio-
ne ita delinquentes puniri debet pœna,
si in eo delicto mandando executioni sue
int vltius progressi. Licet enim in hoc
delicto, sicut & in reliquis, non puniatur so-
lus eius internus, delicti bonitatem sola inter-
na: si tamen exterius fuerit id tractatum,
ac delibetatum, etiam si delinquentes non
sint vltius progressi, tam ipsi, quàm con-
siliū, fauorem, aut auxilium ad id dantes,
puniantur pœnis ordinarijs eius delicti, cap-
itis, confiscationis omnium bonorum, &
cæteris, de quibus erit sermo, vt expressè
habetur. l. qui quis. C. ad leg. Iulian. tra-
iect. l. 1. & l. 2. tit. 1. part. 7. & l. 1. tit. 18. lib.
8. nouæ collect. & affirmat communis doc-
torum sententia, quam Covarr. in clement.
si furiosus part. 2. in prin. n. 7, & Iul. Clar.
vbi supra. n. 15, referunt ac sequuntur. Ver-
ba legis. l. citata. tit. 2. part. 7. hæc sunt.
La primera e mayor, y la que mas fuer, emente
deuè ser escamentada, es, si se trabajare alguno
de muerte de su Rey (id est molitus id fuerit)
o le fozer perder en vidda la honra de su digni-
dad, trayendose de con enemigo, que sea otro Rey,
o que su señor sea desparado del reino. Et mul-
tò apertius habetur omnia explicata lege.
6. tit. 13. part. 2. vbi omnes illæ pœnæ ex-
tenduntur ad omnes, quidquid eorum,
quæ dicta sunt, aduersus Regem statuēt
ac molientes, & ad omnes ad id consiliū,
fauorem, aut auxilium, dantes, iuxta legem
quisquis citatam.

Lex. 6. subiungitur, id scietas, nisi id
detegant, in easdem incidere pœnas. Quod
Greg. Lopez ibi verb. *qualquier que lo supie-
ssi*, & Ant. Gom. 3. tom. var. ref. c. 2. n. 8. in
calce limitationis tertiz, limitant, modo
id possint sufficenter probare: alioquin
magno discrimini se exponerent, iuxta legem.
3. C. ad leg. Iul. n. est. Greg. Lopez,
ibidem ait, id consentaneum esse legi quis-
quis, in fine. C. ad leg. Iul. maiest. In ea ta-
men lege sermo non est de nudè scientibus
parari necem principi, aut exitium reipubli-
cæ, sed de confortibus & participibus
in eo consilio & coniuratione: nisi paragra-
phum penultimum eius legis intelligere ver-
lis, etiam de scientibus, qui confortes de-
licti nō sint, quo pacto eum intelligit Ant.
Gom. limitatione citata, qui veram in pœ-
to iuris affirmat. sequentem Bart. opinio-
nē Bartolus verò, & multi alij, relati à Iulio
Claro lib. 5. sent. 6. vlt. q. 87. n. 2. & ab Ant.
Gom.

Gom. ubi supra, censent, scientem tale consilium, nec reuelantem, puniendum esse pœna capitis: nullam verò mentionem faciunt de alijs pœnis confortibus in eo delicto statutis. Multi verò alij, quos Iul. Clarus ibidem, & Ant. Gom. referunt, improbant sententia Bart. Et quoniam fateantur, puniendum esse eum pœna arbitraria, censent tamen, iniquum esse, illum ea sola de causa interficere. Iulius verò Clarus annuit Bartolo, quando quis esset conscius parari mortem Regi (& idem dicit de consilio parari exitum reipublice) nisi id detegeret, cum posset, propter graue damnum, quod reipublice inmineret, quod singuli subditi, si possint, arcte tenentur vitare: neque hæc sententia mihi displicet. Iuxta Bart. verò sententiam id acris adhuc sancitum est in hoc regno lege, 6. citata. Lege quisquis, 4. vltim. C. ad leg. Iul. mag. de confortibus factionis, consentientibusque in illa, habetur, si quis eorum illam detegat, antequam vltimus ipse procedat ad alium actum, non solum parcendum illi omnino esse, sed etiam præmio esse afficiendum. Si verò id detegat, progressus quidem iam ad aliquid aliud in eo delicto, ceterum antequam aliunde sciatur, parcendum illi esse, non tamen afficiendum esse præmio. Lex, 5. titu. 2. part. 7. idem statuit, ceterum in primo euentu ait, eum non habere locum, vt detegens coniurationem præmio afficiatur, si iuramento eam iam confirmauerat. Et eadem ratione eam legem intellige, si post conspirationem, & communem consensum, ad aliquid aliud in eo delicto fuerat progressus, iuxta, 5. vltimum citatum. Lex verò Lusitana lib. 5. ord. titu. 13. §. 11. consentit cum lege quisquis, 5. vltimo citato: excipit tamen in primo euentu eum, qui fuit autor coniurationis: hunc enim non censet præmio afficiendum, etiam si tem detegat, antequam vltimus sit progressus in delicto. Item exprimit, non solum si res sit iam aliunde detecta, sed etiam si decretum iam erat eam aliunde detegere, non esse parcendum consorti, qui rem detexerit.

Lex, 6. titu. 13. part. 2. statuit, eum, qui Regem interficit, aut comprehendit (prender Hispanè dicimus) & qui ad id auxilium, fauorem, aut consilium, dederit, vltra alias pœnas, ea etiam esse puniendos, quod eorum domus, & alia eorumdem ædificia, diruantur, nec vltra ædificentur. Eos verò, qui so-

& qui consilium, fauorem, aut auxilium, ad id dederunt, incidere quidem in alias pœnas crimini læsæ maiestatis statutas, non tamen eorum domus, & alia eorumdem ædificia, esse diruenda.

Qui autem principi maledixit leuiter peccant, aut temulentur, & qui iurauit per vitam principis aliquid implere, neque impleuit, tantum abest, vt censendi sint rei læsæ maiestatis, vt de eare non sit curandum, vt tanquam principi contumeliosi, puniantur: qui verò maturo iudicio, seu expulso, principi maledixerit, aut de eo si nistit detraxerit, hec reus non sit læsæ maiestatis, causa tamen ad principem est remittenda, vt, ntim vltimus ea de re sit inquirendum, in singulisque: si sit aliqua pœna, statuat. Ita habetur, l. vltima. C. si quis imperatori maledixerit, & l. 1. & 2. C. ad leg. Iul. maiest. in hoc verò regno, l. 1. titu. 2. lib. 8. nouæ collect. sic ab Henrico est sancitum. *Quic dize mal de noz, o alguno de noz, o de nuestros hijos, es deluso por ello, y la mited de sus bienes son para la nuestra camera, y el cuerpo a nuestra merced.*

Lex, 1. titu. 8. lib. 8. nouæ collect. in eodem primo gradu læsæ maiestatis computat, si quis in Regis honorem delinquit, rem habendo cum ipsius vxore, aut cum ipsius filia, quæ nondum sit coniugata. Item, si aliquid eorum, quæ si in Regem hant, dicta sunt attinere ad primum gradum læsæ maiestatis, eadem quis in principem regni successiorem efficiat. Excipitur, nisi princeps, regni successior, interficere, percutere, aut comprehendere, vellet Regem, aut expellere eum à regia dignitate: nam tunc, quæ subditi aduersus principem regni successiorem efficerent, in Regis defensionem, non solum non essent crimen, sed digni ob illa essent præmio.

Quod ad primum attinet, obsequia, ante eam legem, contubitu cum eiusmodi Regis filia, non attinuisse ad crimen læsæ maiestatis, vt constet ex l. 2. titu. 14. part. 2. Vbi, qui rem habet cum filia Regis, eo Regis forore, aut cum alia Regis consanguinea, quæ in domo Regis esset, aut sub cura Regis in loco aliquo à Rege relicta, aut collocata, puniebatur morte, si comprehendi posset: si verò fugeret, nec posset capi, puniebatur amissione omnium suorum honorum, & perpetuo exilio à regno. Banitus verò (Hispanè *encartado*) eo modo cum deportatis computatur, vt habetur, l. 4. titu. 18. part. 4. Atque eadem pœna statui-

tur

tur ei, qui aliquam extraheret de ea domo. Qui verò consilium ad talem concubitus dedit, erubescant ei oculi, & amittebat omnia bona sua. Qui autem concubitus habet cum filia, aut alia consanguinea Regis, quæ non sit in domo, & sub cura & custodia Regis, ea lege statuitur, non ita acriter puniri debere, sed arbitrio Regis, ac iudicis, pro qualitate delicti. Lege. 3. tit. 1. 4. part. 2. additur, Si quis concubuerit cum femina, quæ est in seruitio Regis, aut aliquid cum ea fecerit, unde illa infamiam concubitus contrahat, si in flagranti delicto comprehendatur, ut interficiatur. Si verò non fuerit deprehensus in flagranti delicto, & sit nobilis, exulat à regno, & impune interfici potest à consanguineis talis mulieris, iuxta ea, quæ ibi, & l. 3. tit. 1. 6. p. 2. habentur. Si verò non sit nobilis, capitis poena punitur, etiam si in flagranti delicto non sit comprehensus: quod si aufugiat, amittit omnia bona sua.

7 Quod verò attinet ad secundum de principe, idem quoque statuitur. l. 1. tit. 15. part. 2. Quare, iuxta ea, quæ utrobique dicuntur, si quis concubuisse cum uxore principis, aut cum filia illius nondum nupta, incideret in crimen læsæ maiestatis primi gradus, & in poenam pro tali crimine statutas. Eadem lege. 1. tit. 15. part. 2. habetur, si aliquid fieret in Regem, aut in principem, quod attineret ad primum gradum læsæ maiestatis, attinere etiam ad eundem gradum, si fiat contra Reginam, aut contra principis uxorem. Nisi illæ aliquid commississent, unde dignæ essent, quæ id paterentur, & ex Regis consensu id executioni mandaretur.

8 Vtrum autem, si ex dissiparet bona regni, dignus esset, qui priuaretur administratione, posset princeps, regni successor, propria autoritate in illum consurgere, eumque à regni administratione remouere. Recite Greg. Lopez. l. 2. tit. 15. citato, verb. o desheredar a su padre, neganter respondet: sed recurrere deberet ad Summum Pontificem, eiusque autoritate remouendus esset, si causam ad id sufficientem iudicaret. In eiusmodi enim rebus recurri solet, & debet, ad Summum Pontificem, ut res ipsa ex se postulat, ne aduersus caput regni inferiores sententiam dicant, ut c. intellecto, de iure iur. & c. grandi, de suppl. negat. præ l. lib. 6. fuit recursum.

9 Quia filios Regis, præter regni successorem, interficeret, percuteret, aut com-

prehenderet, non incideret in crimen læsæ maiestatis, neque poenas ei crimini statutas incurreret: sed solum erit plectendus poena mortis, aut, si comprehendendi non possit, ut ea poena in eo executioni mandetur, amittit omnia sua bona, & exulat à regno. Ita habetur. l. 1. tit. 15. part. 2. ubi Greg. Lopez gloss. ult. ait, si possit ea capiri, interfici debere: sed tunc restituere debet filius bona, quæ ex illo occupauerat.

Secundus eventus, in quo de iure huius regni crimen læsæ maiestatis committitur, est. Si quis ad inimicos transeat, ut pugnet aduersus Regem, aut regnum, vel, si illum inferat, aut opem faciat, vel consilio, eis dederit, aut epistolam, vel nuntium ad eos miserit, ut aliquid preparent, vel parati contra Regem, in dampnum terrarum ei subiectionum. Ita debetur. l. 1. tit. 2. part. 7. & l. 1. tit. 18. lib. 8. nouæ collect. consentiunt etiam. l. 1. 2. 3. 4. & penult. ad leg. Iul. Maiest. & lex fallaciter. C. de abolitionibus. Qui tamen opem, vel auxilium daret, ut oppugnetur ciuitas, aut oppidum, & non ut euiperetur Regi, aut regno, neque ut damnum Regi, aut regno, increretur, non censeretur reus læsæ maiestatis, sicut neque qui ciuitatem ita oppugnet. Ita Greg. Lopez cum Salyceto. l. 1. citata, verb. o el regno. Lege si quis barbaris. C. de re milit. lib. 12. viuum comburi eum sancitur, qui, factione cum barbaris facta, facultatem illis faceret deprauidandi nostras: aut qui, etiam sine preuia factione, prædam ab eis faciam, cum illis diuideret.

Tertius est, si quis factio, aut consilio, sit conatus, ut gens, aut locus, Regi subiectus, aduersus eum rebellent, eive non obediat ut antea. Ita habetur. l. 1. tit. 2. part. 7. & l. 1. tit. 18. lib. 8. nouæ collect. & concinit. l. 4. ff. ad leg. Iul. maiest.

Quartus, si cum Rex, aut dominus, minime subiectus Regi, aut reipublice, cui aliquis est subditus, vellet ei tradere loca, aut illi obedire, soluendo ei tributum, & is subditus, factio, aut consilio, id impediret. Ita habetur iuribus proximè citatis.

Quintus, quando aliquis à Rege tenens propugnaculum, aut oppidum, non vult illud tradere Regi petenti, aut illud tradit hostibus, aut sua culpa, vel dolo, illud capiti ab hostibus, vel in defensionem illius, sufficienter munit, vitam non exponit. Ita habetur. l. 1. tit. 2. part. 7. l. 1. tit. 18. lib. 5. nouæ collect. & l. 3. iunctis glossis ibi. ff. ad leg. Iul. maiest. Lex verò. l. 1. tit. 2. citato, addit.

addit. Similiter in hoc crimen incidere, qui maniret aliquem locum, ut inde aduersus Regem, aut reipublicam, pugnaret. Et qui propugnaculum, aut oppidum, aliter, quam à Rege, teneret, neque illud ei, iuste petenti, vellet tradere. Et hoc secundum addit etiam. l. i. titu. 18. libr. 8. nouæ collect.

Sextus, si quis Regem in bello discederet transeundo ad hostes, vel aliò discedendo sine Regis facultate, interim dum absisteret tenebatur, aut si dolose pugnare inciperet sine Regis facultate, aut illo inficio, ut caperetur, aut dampnum aliud ei obueniret, aut hostibus secreta Regis, in eius dampnum, manifestaret. Ita habetur duobus iuribus huius regni citatis. Atque pugnare dolose illo modo, ad primum euentum posset spectare, sequutaque morte, aut captura, Regis, domus, & alia illius ædificia, dirui deberent.

Septimus, si quis seditionem regni faceret, aut coniurationes iuramento confirmatas, vel sine iuramento, in Regis, aut regni dampnum. Ita habetur duobus iuribus citatis, & l. i. ff. ad l. g. lul. maiest. Hic etiam euentus, ad primum etiam poterit aliquando spectare.

Octauus, si quis interficiat aliquem, de los adelantados mayores del Rey, o de los conserjeros bñrados del Rey, o de los cavalleros, que son establecidos para guardar su cuerpo, o de los judgadores, que han poder de judgar por su mandado en su Corte. Ita habetur. l. i. titu. 2. part. 7. Nomine verò de los adelantados mayores, Proreges intelligere videtur. Lex prima. ff. de leg. lul. maiest. inter reos criminis læsæ maiestatis eum computat, cuius opera & consilio dolo malo consilium initium fuerit, quo quis magistratus populi Romani, quive imperium, potestatem habeat, occidatur. Nomine verò, de conserjeros honoratos, intelligit supremos consiliarios; apud principes personam residentes in supremo eius consistorio; quo etiam comprehendere videtur verba ex. l. prima. ff. ad l. g. lul. maiest. proximè relata, & multò apertius comprehenditur, tum eos, tum etiam illos, qui à latere sunt Regis, aut personam eius armis defendendam. l. quisquis. C. ad leg. lul. maiest. quæ sic habet. Quisquis eum militibus, vel privatis, vel barbaris, sceleratim inierit factionem, aut factionis ipsius susceperit sacramentum, vel dederit de necesse (multò magis in id crimen, & in poenæ ei statutas, incidet, qui interfecerit, etiam nulla præuia factione) etiam virorum illu-

rium, qui consiliis & consilio nostro iuterfunt, & senatorum etiam (nam & ipsi pars corporis nostri sunt) vel cuiuslibet potestatis, qui nobis militat (exponit gloria, id est, circa nostrum latus in militia armata, vel inermi) cogor auertere (eadem enim sinceritate voluntatem sceleris, quæ effectum, puniri iura voluerunt) ipse quidem, & potestatis maiestatis reus, gladio feriatur, bonis eius, omnibus fisco nostro addictis. Illi verò, qui in curia regia potestatem à Rege habent ad iudicandum, non video ubi de iure communi comprehendantur, nisi in illis verbis. l. i. ff. ad leg. lul. maiest. Magistratus populi Romani.

Qui verò in hoc Castellæ regno ceteros iudices, aut præfectos, interfecerit, qui Regis nomine reipublicam administrent, non incidunt in crimen læsæ maiestatis, sed acriter, arbitrio Regis, sunt puniendi, qui eos interficiunt, capiunt, percutiunt, aut aliter inhonorant, habita ratione personæ delinquentis, ministri offensæ, delicti, causæ, ob quam commissum est, & modi, quo est commissum, ac loci, & temporis, in quo est commissum, ut habetur. l. prima titu. 16. part. secunda. Obserua verò ex. l. quisquis, non solum incidere in crimen læsæ maiestatis, & in poenæ ei crimine statutas, qui interfecerit Proreges, & Senatores, vel eos, qui à latere sunt Regis, ad eius personam defendendam, sed etiam, qui factionem, aut consilium, ad id faciendum inierit, etiam si ulterius non sint progressi, ut circa primum euentum, quoad personam Regis explicatum est.

Dubitant verò doctores, si quis consiliarum Regis, aut alium ex commemoratis, interfecerit privato odio in personam illius, & non quia minister Regis est, neque in odium, & dampnum Regis, aut Regni, num censendus sit reus læsæ maiestatis, incidatque in poenæ ei crimini statutas. lul. Clarus. 5. libr. sententiarum. 4. læsæ maiestatis crimen num. 5. censet, quocumque odio, & animo, id fiat, censendum esse incidere in crimen læsæ maiestatis. Gregor. verò Lopez. l. prima titu. 2. part. 7. verb. Adelantados mayores, in fine, iunctio verb. O del Reyno, contrarium inuenire videtur. Neutra sententia sua probabilitate caret: propende tamen in Iulij Clari sententiam: quia id priuilegium personis eorum, in reipublica bonum, videtur esse concessum.

Nouus, si cum Rex securitatem alicui in particulari, vel oppido aut prouincia, cō-

Ar cederet

cederet, & subditus illi Regi, contra eiusmodi securitatem à Rege datam, eam sciens, interficeret, aut aliud faceret, quod esset contra eam securitatem, incidere in crimen læsæ maiestatis, & in penas pro eo crimine statutas: nisi se, suamque defendendo ab eo, qui ea gauderet securitate, id efficeret. Ita habetur. l. 1. tit. 2. part. 7. iuncta. l. ultim. titu. 16. part. 2. & l. 1. ff. ad leg. Iul. maiest. Qui autem percuteret eum, aut aliud damnum ei inferet, qui solam haberet tacitam securitatem, qualem habent, qui vocantur ad curiam, aut ad eam veniunt, & ex illa reuertuntur, non sunt rei criminis læsæ maiestatis, sed acrius, quàm si idem maleficio in alios exerceret, puniuntur. Vide legem ult. tit. 16. part. 2.

Decimus, si, cum aliqui in obfides dati essent Regi, aliquis ipsius subditus, aut quenquam illorum, sine Regis facultate, interficeret, aut in causa esset, ut suggerent. Ita habetur. l. 1. tit. 2. part. 7. l. 1. tit. 18. lib. 8. nouæ collectæ & l. 1. ff. ad leg. Iul. maiest.

Vndecimus, quando aliqui in vincula erat coniectus ob crimen læsæ maiestatis, & alius eum inde extrahit, aut in causa est, ut inde fugiat, incidit hic in crimen læsæ maiestatis. l. 1. titu. 2. part. 7. & l. 4. in fine, iuncta glossa ibi. ff. ad leg. Iul. maiest. consent. l. 14. tit. 26. part. 7. Idem meritò Ant. Gom. 3. tom. var. ref. c. 2. n. 7. dicit esse si, postquam esset damnatus, eriperetur de manu ministrorum publicorum.

Duodecimus, si pro Rex, Castellanus, aut exercens, tanquam caput, quauis aliis administratione, eam non deferat, iubente Rege, & non tradat, cui Rex preceperit, eum omnibus, quæ ad castrum, aut propugnaculum, attinent, si quod tradendum est castrum, aut propugnaculum sit, incidit in crimen læsæ maiestatis. l. 1. titu. 2. part. 7. & l. 2. & 3. ff. ad leg. Iul. maiest. Quando Rex vocaret Castellanus ad se, ut traderet castrum, neque ille veniret, idem crimen incurreret, nisi id efficeret, quia ex suo discessu castrum periclitaretur, aut ipse esset captus, infirmus, aut ita vulneratus, ut venire non posset. Ita habetur. l. 18. titu. 18. part. 2. vbi Grego. Lopez arbitratur, non evadere id crimen, & penas pro eo impositas, si ex alijs causis à quæ vigentibus, aut urgentioribus, non accederet. Contrarium verò existimo verum: quoniam, quando causæ essent à quæ, aut magis urgentes, ut si in itinere paratè illi essent insidie, aut aliud mortis certum, aut valde probabile, periculum ei immineret, nullus esset culpa non

venire, imò peccatum esset accedere, vbi autem culpa non interuenit non accedendo, incurrere non potest crimen læsæ maiestatis in eo, quod non accederet, neque penam sine crimine & culpa, possunt iuste imponi. Vtrum autem, si quis, sine Regis facultate, relinqueret administrationem, cui, tanquam caput, esset præfectus, incidere in crimen læsæ maiestatis. Lex. 3. in fine. ff. ad leg. Iul. maiest. affirmare videtur. Id verò Greg. Lopez. l. 1. citata verb. de x. el officio cum Luca de Pæra, meritò limitat, nisi ex discessu ab administratione nullum notabile periculum bono publico immineret, & ex iusta & rationabili causa eam reliquisset.

Decimus tertius, si quis infringeret maiestatem, aut auferet, imaginem Regis, in ipsius honorem in loco aliquo dicatam, crimen incurreret læsæ maiestatis. l. 1. titu. 2. part. 7. & l. 4. in fine, & duabus sequentibus. ff. ad leg. Iul. maiest.

Quartum decimum annumerat. l. 1. titu. 2. part. 7. quando quis falsam eudit monetam, falsificat sigillum, aut signum Regis. Primo ait ibi Greg. Lopez esse disium iuxta opinionem Azonis, inslar criminis læsæ maiestatis. Attamen l. 2. c. de fals. monetæ aperte statuitur, esse crimine læsæ maiestatis, atque illud incurrere, iuxta utranque legem citatam affirmant Covarr. de collat. veter. num. c. ult. n. 3. & Ant. Gom. l. 83. Taur. n. 3. de quare sermo erit tract. 3. disp. 72. Et secundum dubitat ibi an sit limitandum, ut intelligatur de ministro publico. Eum legi to, & quæ ad id citat

In omnibus euentibus criminis læsæ maiestatis explicatis, in hoc regno Castellæ, qui illud committit, aut ad illud consilium, vel auxilium, dat (intellige in euentibus, in quibus explicatum est, sufficere solam cõiurationem, sed mutuum cõsensum exterius expressum, etiam si non sequatur effectus, in alijs verò, dum modo sequatur effectus eorum euentuum (incurrit sequentes penas. In primis penam mortis corporalis. l. 3. titu. 2. part. 7. iuncta. l. 6. titu. 13. p. 2. inst. de publ. iud. 5. publica autem iudicia, & l. 1. quis. quis. C. ad leg. Iul. maiest.

Deinde bona omnia illius confiscantur modo disp. 99. expiato. Ita habetur. l. 2. tit. 2. part. 7. iuncta. l. 6. titu. 13. parte. 2. & l. 1. quisquis. C. ad leg. Iul. maiest. Quod autem tunc, si bona viri cõueniendi aut aliud, delicti cõfiscantur, relinquenda sint vxoris eius dos, & bona paraphernalia, ac medietas lucrorum, & quod similiter, si cõ hoc, aut aliud crimine cõfiscetur bona vxoris, respici

qui viro debeat reliquum suum capitale, & medietas lucrorum, disput. 43. explanatum comprobatumque est, & consentiunt. l. 2. citata. l. quisquis. §. uxores C. ad leg. Iul. maiest. ordinationes Lusitanæ lib. 5. titu. 3. §. 19. incipit, *Etsi de casido*, & cap. decreuit de heret. lib. 6. Dnium vero est, virum, sicut caput decreuit, citatum, statuit, ut nihilominus, si vxor, quando contaxit cum viro, sciebat eum esse hæreticum, amittat fisco dotem, secus autem, si post contractum matrimonium, cum illo, id sciuit: neque scientia tempore contractus matrimonij præsumitur in ea, nisi probetur, ut vtrunque affirmat glossa vlt. ibi: ita si vxor tẽpore cõtractus matrimonij scriba, eum, cum quo contrahebat, reũ esse criminis læsæ maiestatis humane, amittat similiter suã dotẽ fisco. Ad hoc respõdet bene Greg. Lop. l. 2. citata verb. *dotẽ de summa*, ger, ea nõ amittere: quoniam licet validũ sit argumentũ, quoad pœnas, à crimine læsæ maiestatis humane ad hæresim, tanquam à crimine minori ad maius, argumento capitis vergētis extra eodẽ titulo, non tamen cõtrario valet argumentũ à crimine hæreseos ad crimen læsæ maiestatis humane: & quoniam, mulierẽ contra here cum eo, quẽ sciebat hereticum, se ipsam suspẽctã de heresi facit, periculoq; se exponit amittendi fidẽ, & quod modo fauore videtur hæresi mariti, quẽ non similiter locum habet in crimine læsæ maiestatis humane.

Item omnes eorũ filij manent perpetuò in famẽ, ita vt nunquã obtinere possint munus militiæ, vel dignitatẽ, aut officiũ publicũ. Ita habetur. l. 2. tit. 2. p. 7. & l. quisquis. §. filij, in fine. C. ad leg. Iul. maiest. Et quauis lex. 2. huius regni citata, primò aspectũ excludere ab hac pœna videatur filias, fortẽ tamen exclusio filiarum intelligenda est, non quoad hanc pœnam, sed quoad sequentem, quam eadem lex. 2. cum hac pœna coniungit. Etenim lex quisquis. §. filij, & §. ad filias. C. ad leg. Iul. mai. vnde lex illa secunda de sumpta est, nõ excludit filias ab ea pœna, sed solum à sequenti successione in hereditate alterius patris, & extraneorũ, vt liquet inueniunt legem quisquis duobus. §. citatus. Nisi fortẽ dicamus, hæc, & similẽ aliam legẽ Lusitanã, quam infra referemus, etiã infamiam voluisse à filialibus auferre, vt circa legẽ Lusitanã infra subiiciem. Quid autẽ in re propolita nomine, officiorũ publicorũ, intelligatur, explicant lex. 3. & 4. titu. 3. lib. 8. noue collect. licet ad aliud institutum nepe, vt ea obtinere non possint filij & nepotes hæreticorũ, qui de heresi damati sunt, & recõciliati sunt Ecclesiæ. Quo in loco, principis, aut ad id ab eo deputatis, reservatur decla-

ratio, num aliquid sit officium publicum, preter ibi connumerata, quando de aliquo fuerit dubitatu, an inter officia publica sit computandu. Illud vero est obseruandum, quauis hæc pœna, & sequens, locũ in hoc regno habeat in crimine læsæ maiestatis in omnibus euentibus supra cõmemoratis, vt collat ex l. 2. citata, de iure tamẽ communi, solum videri eas pœnas habere locũ in cõturbationibus circa necẽ principis, aut consiliariorũ principis, vel aliorum de quibus sermo est. l. quisquis in princ. C. ad leg. Iul. maiest. & longe maiori cum ratione in progredientibus vltius in eo crimine: solum enim de hoc gradu criminis læsæ maiestatis est in ea lege sermo, neq; pœna sunt extendendæ vltra id, ad quod sunt impositæ, præsertim hec, quæ, in odium parentum, in filijs innocẽtibus parentes nocentes puniunt, quod pœnarum genus plus, quam pœna aliorum generũ, est coarctandum, si tamen cõtrario ellet ad perendam rempublicam, non dubitarem, locũ in eo euentũ habere et pœnam, ac proinde vniuersim in eo, qui per duellum proprie dicere tur, iuxta ea quæ subiiciemus. Aliqua ex parte consentire videntur Iulius Clarus lib. 5. sententiarum, §. læsæ maiestatis crimen nu. 14. & alij, quos citat, Quin & Greg. Lopez. l. 2. citata verb. *sur bijos*, in fine eam legem huius regni restringendam arbitrator quoad hanc, & sequentem pœnam, vt solum intelligatur de criminibus, de quibus loquitur & intelligitur l. quisquis citata. Illud etiã obserua, si mater in crimen hoc læsæ maiestatis incidat, filios & filias, illius hanc etiã incurrere pœnam, vt cum Acurio. l. quisquis. §. filias verb. minus ausuras. C. ad leg. Iul. mai. affirmant de heret. communiter, quos Iul. Clar. vbi supra. num. 13. & Greg. Lopez verb. *sur bijos* citato, referunt ac sequuntur, satis consone ad textum, qui de filijs committentis id crimen indistincte loquitur, siue mas sit, siue femina, tameti, quia crimine hoc raro admodũ à femina committitur, sermo de viro præcipue in eo textu habetur. Item, non solum omnes filij, & filię, priuantur vniuersim bonis omnibus, quæ tempore commissi delicti erant delinquentis, aut ad illius habebat, quia omnia confiscantur, sed etiã omnes filij masculi priuantur, successione, tam ex testamento, quam ab intestato, matris innocentis, & quorum similiter innocentium, & reliquorum propinquorũ, quin & successione ex testamento extraneorũ, ita vt neque hæreditatem, neque legatũ, accipere possint, vel à propinquo, vel à profus extraneis sed maneat in perpetua abiectione & paupertate, ab is omnibus prorsus exclusi, in odium

atque in pœnam parentum, & ne filij parentum vestigia sequantur. Ita habetur. l. 2. tit. 2. p. 7. quoad omnes euentus criminis læsæ maiestatis cōmemoratos. & l. quisquis. 9. filij. C. ad l. iul. mai. quoad delicta, de quibus in ea lege est sermo, quoad quæ sola censet Greg. Lo p. ubi supra intelligendam & arctandā esse legem secundā citatam, iuxta ea quæ circa præcedentem rem pœnā dicta sunt. Et quauis aliqui asseruerint, eiusmodi filios excludi ab illis bonis, tantum eis indignos, pertinereq; loco eorū filiorum ad fiscum, & alij id temperauerint, vt solum attinerent ad fiscum, quando ex testamento essent eis relicta, non verò quādo filij succederent illis ab intestato, placet tamen opinio Azonis & Bal. quam Greg. Lopez. l. 2. citat verb. *ni pœdant auer*, Ant. Gom. 3. tom. var. ref. c. 2. n. 1. amplēctuntur, nempe tales filios esse illorum omnium bonorum proprios incapaces, ac prout legata esse nulla, & cedere hæreditibus scriptis: hæreditatis verò cedere hæreditibus ab intestato, aut alijs cōhæreditibus scriptis, id quod sonat lex. 2. citatæ. Vtranque autē legem esse intelligendā, etiam de filijs emancipatis, affirmat Greg. Lop. cum alijs, quos citat, verò, *ius hior.* citato, satis cōfons, ad vtranque legem. Idē autor ibidē. Coruar. 2. var. ref. c. 8. n. 3. Molina libr. 4. de primog. c. vlt. nu. 56. & Iul. Clar. ubi supra. n. 11. cum alijs, cum cōmuniq; sententia quam referunt, eadē leges intelligunt, etiā de filijs illegitimis, quoad hanc & præcedentem pœnas. Vtrum autem, quoad vtranque intelligendā sint tantum de filijs natis post delictū commissum, an etiam de natis ante commissum delictum, & vtrum intelligendā sint de solis filijs, an verò, etiam de nepotibus, cōmodius subijciemus inferius.

- 13 Filie verò committentes crimen læsæ maiestatis, in euentibus, in quibus dictum est, filios excludi a successione matrī, ipsæ non omnino excluduntur, sed obtinere possunt a matre solam suam portionem legitimā in bonis matrīs, tam ex testamento, quam ab intestato, non verò incrementū aliquod, supra illam: & quoniam tempore legum partitarum, & de iure cōmuni, erat quarta pars bonorū matrīs inter filios diuidenda, ea sola, eis conceditur. l. 2. citatæ. & l. quisquis. 9. filij. C. ad leg. iul. maiest. Hodie verò, vt recte ait Greg. Lopez. l. 2. citatæ verb. *la quarta parte*, & consentiunt ordinationes Lusitanæ inferius citandæ, obtinere possunt, quod de iure huius, & Lusitanie regni auctum est in legitimis. Alijs verò cōsanguineis, & extraneis, succedere possunt in omnibus bonis, ac si pater earum crimen id non commississet, vt bene Greg. Lopez cum Salyceto

A ibi subiungit: quoniam id prohibitum eis non reperitur: & quoniam apertius adhuc id sonat l. 2. citatæ, quam lex quisquis.

Qui hodie hostes dicuntur, hoc est, cū quibus res publica bellum gerit, & non piratæ, aut qui, vt latrunculi, de prædantur, vt habetur. l. hostes. ff. de verb. signif. perduelliones postea dicti sunt, vt habetur. l. quos nos. ff. eod. tit. postea verò perduellionis crimen usurpatum est, pro crimine eius, qui animo hostili aduersus rem publicam: aut principem, animatus est animo de liberato atq; exterius expresso, aliquid contra principem, aut rem publicam, moliendo, vt habetur. l. vlt. ff. ad leg. iul. mai. unde perduellionis crimē, non omnia crimina læsæ maiestatis cōprehendit, sed solum, quæ sunt in personam principis, aut reipublice hostile animo perendi principem, aut rem publicam, vt l. vlt. citatæ habetur. De eo autē, quin hoc perduellionis crimine incidit peculiariter est sancitum, vt ellō de eo crimine, dum viveret non esset accusatus, morte delinquentis id crimen, ob illius immanitatem non extinguatur, vt extinguuntur alia crimina; sed delinquentis memoria posset post mortem accusari & damnari, vt bona illius a puncto commissi delicti cōfiscaretur, & ipse, ac eius filij, prout iacentur in famas, incidisset, in ceteras pœnas supra explicatas. Descendentes tamen illius admonendi, citādiq; sunt, vt accedat ad defendendū defuncto, si sufficeret eum nō defendendū ac purgauerint de eo crimine, dāntur de illo, & in consequentiā, dāntur eius memoria, prout nunciaturq; eum, & ipsius filios, in pœnas supra explicatis, incidisse ita habetur. l. vlt. ff. ad leg. iul. mai. l. penult. & vlt. C. eod. tit. l. ex iudicio. ff. de accusationib. §. per cōtrariū inst. de hæret. quæ ab intest. defer. §. publica autem iudicia, iuncta glof. vlt. ibi. inst. de publi. aud. l. 3. tit. 2. & l. 7. tit. 1. p. 7. Iul. Clar. ubi supra. n. 16. cum Gigante, & cum cōmuni doctorū sententia, ait: perduellionis defuncti crimē, eiusq; memoriā, solum postea accusari & dari, bona quæ illius cōfiscari, quinquennio a cōmisso de hēto: quoniam eo tēpore actio illa præscribitur. cōsentient quæ disp. 77. dicta a nobis sunt. Aliud verò res habet in crimine hæretico, vt ibi dem, & disp. 66. dictum etiam a nobis est.

C Ad accusandum in crimine læsæ maiestatis admittuntur, etiam infames, & ceteri, qui ab accusatione in reliquis criminibus, repelluntur. l. famosi, & l. in questionibus. ff. ad leg. iul. maiesta. & l. 3. tit. 2. iuncta. l. 2. & l. 26. tit. 1. part. 7. Qui verò de eo crimine accusauerit, neque illud probauerit, incurrit pœnam telionis. l. 3. & l. 26. citatis, cui pœna subest, qui de crimine capitali, alium accusat, neque illud

illud ei probat; nisi ad se accusatio, ratione personæ interficitur, spectet. l. vii. C. de accusationibus. & l. 26. citata. Si verò crimen læsæ maiestatis solum semiplenè ab accusante probetur, torqueri, vna cum accusato, poterit, vt rei veritas inueniatur. l. 3. C. ad leg. Iul. mai.

¶ De iure Lusitano lib. 5. ord. tit. 3. a. 4. i. in sequentibus euentibus committi dicitur crimen læsæ maiestatis Primiceriæ, se aliqui traxerint morte de seu Rey, ou da Reyna sua molher, ou da algũa dos seus filhos, ou filhas, Indimos: ou a ello desse ajuda conselho, ou fauor.

Itē, se o que teuer Castello, ou fortaleza do Rey elle, ou aquelle, que de sua mão tener, se eleuante contra ella, e a nom entregar logo ao apossado do Rey, ou a quem pera yso seu special manda do teuesse.

Item, se em tempo de guerra algũa se fosse pernos ymagnos do Rey para guerrear contra seus reynos.

Itē, se algũa desse conselho a os ymagnos do Rey, per carta, ou per qualquer outro auiso, em seu de seruiço, ou de su real estado.

Itē, se algũa fizesse conselho, e cõfederacão contra o Rey, e seu estado, ou traxesse de se eleuante contra elle, ou pera yso desse ajuda, conselho, ou fauor.

Itē, se a o q fosse pressio per qualquer dos sobre ditos casos de traxer, algũa desse ajuda, ou ordenasse como de seito fogisse, ou fosse tirado da prisam.

Itē, se algũa matasse, ou ferisse de proposito em presença do Rey algũa pessoa, que estuasse em sua companhia.

Itē, quando algũa em de sprezo do Rey quebratasse ou derribasse, algũa ymagẽ, ou armas reales postas em semelhança do Rey, e por sua hõra e reuerença.

E em todos estes casos, ou cada huũ delles, he propriamẽte comedido o crime da lese magestade, e auido por tredo o que os cometer. E sendo o cometedor cõuenido e cõdenado per cada um delles, morrera a naturalmẽte morte cruel: e todos seus beys

uera a naturalmẽte morte cruel: e todos seus beys que ouer ao tempo da condenaçam seram confiscados: pera a coroa do reyno, postos q filhos tenha, e fideiuhos como fideiuhos, ou outros algũs descendentes, ou ascendentes, auidos antes ou depois de ter comedido tal maldesicio quoad confiscacão.

E bonorũ delinquẽtis a pũcto e comissi de licti, de qua est sermo iuxta omniũ opinio nẽ est verũ, neq potest cuiquẽ esse dubiũ.

E sendo o tal crime notorio, serã sem beys confiscados: per esse mesmo feito, sem outra algũa senẽça.

E em qualquer destes casos a cima declarados, onde os filhos sam excludos da herança do padre, se forem varões, ficarã infamados pera sempre de maneira, que nunca possã auer honra de casa

leria, nem doutra dignidade, nem officio, nem poderem herdar a patre, nem outro estãbo, nem ab intestato, nem por testamẽto, en que si quem herdar, nem auer cosa algũa, que lte seja dada, ou

A leixada, en si entre viuos, como por qualquer primeira vontade: salvo sendo primiceriæ testis tudos por o Rey a sua primeira fama e estado: a qual pena auerã pola mal dade, q seu pay cometer.

Circa que nota, sicut lex. 2. tit. 2. p. 7. in omnibus euentibus criminis læsæ maiestatis lege. 1. eiusdẽ tituli cõmemoratis, affliciebatur filios delinquentis hac vtraq; pena ita & hanc Lusitanam legẽ idẽ efficere in omnibus euentibus cõmemoratis. Itẽ penam infamiz, & exclusionis ab officijs, & dignitatibus, credere efficere etiam filias, iuxta legem quicquid. C. ad l. Iul. mai. propter ea quæ similiter circa legẽ. 2. citatã supra dicta sunt. Itẽ obserua, hanc legem excludere filios ita delinquentis hoc crimine, non solum a successione matris, ascendenti, ac ceteris per vltimã voluntatẽ ex testamẽto, aut ab intestato, sed etiam per donatõe inter viuos, tam reuocabile, quam irrevocabile: quod nota, quoad successione in maioratibus, qui donatõe inter viuos instituti sunt.

B Per o os filhos dos tães tães poderã herdar a sua mãe, e a outros parentes, assi per linea direita ascendẽte e descendẽte, como per linha transversa, e quẽsquer outros estãbo, assi ab intestato o que lbes derẽtẽte peritẽre, como per testamento, ou citro qualquer iusto titulo de vltima vontade, ou de entre viuos: esse non sendo os tães posses, a q se ouer de socceder culpados em o tal caso, porque em tam suas fazendas serã confiscadas.

Quo loco videtur cõcessũ filiabus, succedere matribus in omnibus earũ bonis, ac si pater taliũ filiarũ in id crimẽ nõ incidisset.

Ex fortẽ lex Lusitana, & l. 2. huĩ regẽ infamiam, etiam a filiabus, auferre intẽderunt.

C A. 4. 20. sic ibidẽ statuitur. E quito a outros casos, que o derẽto tambẽm chama crime de lese magestade da primeira cabeça, assi como se algũa traxer morte de algũa ascendẽte do Rey, ou de descendẽte a fora os a cima declarados, ou yrmão do Rey, ou tio do Rey, yrmão de seu pay, o de sua mãe, ou da parte de que o reyno se ouer, sendo o tal pessoa contra que se este caso cometer indima, quer se jama cho, quer fêmea, Itẽ se o Rey em sua possão per si mesmo segrasie algũa pessoa, ou genit de algũa comarca, cidade, ou villa, e aquelle, de que est desse a diuõ segurança a quebrantarem: em estes casos, em este capitulo declarados os comedores e

D feitores delles, ou qualquer delles, morrẽẽam morte natural, e seus beys serã confiscados, posto que descendentes, ou ascendentes, tenham: por em ne elles serã auidos por tães, nem seus filhos ficarã infamados, nem inhabiles pera socceder, nem excludos das honrras, officio, e dignidade.

E porque alem dos casos sobre ditos ha bi ou

tro, en que segundo deroito se comete o crime de lesa magestade, que o deroito chama capitulos da segunda cabeça, assi como, se alguu tirasse per força de poder da justiça o condemnado per nossa sentença, que leuamos a justiça por nosso maldado, ou de nossos officiaes, que pera ello nosso poder e autoridade tenelem.

Item, se nos forem dados arrefoes, e alguu ormarasse, ferisse, o offendesse, sem justa causa, sabendo que nos eram dados en arrefoes e durando per arrefoes, ou lesa ajuda, fauor, auxo, ou como selho pera fogir de nosso poder.

Item, se alguu quebrantasse nosso carcere, e delle tirasse o preso, que ja era condemnado, ou en juizo o uissem confesso o maldoso porque era preso, por se delle non fazer justiça.

Item, se alguu maldasse, ou ferisse, seu ymguo, sendo preso en nossa prisão, tomado delle vengança.

Item, se alguu maldasse, ou ferisse alguu nosso official da justiça, que officio de julgar tenha, sobre seu officio. Inclinar videtur in sententiam, quod si quis interficiat consiliarium Regis, aut alium similem, odio privato, non incadat in crimen lesae maiestatis.

Item, se alguu Corregedor, ou juiz fosse embia do por nos a alguu comarca, cidade, ou villa, e depois per algua razam cessasse seu officio, e mandassemos la a outro official nosso com nossas cartas e poderes pera ello soffocetes, e o primeiro Corregedor, ou juiz, libe no quissesse obedecer: en estes casos, e outros semelhantes, que o deroito chama da segunda cabeça, assem dauermos as penas, que por deroito comen, e nossas ordenações deuermos, perdendo assim seus bcos os comedores dos fobreditos casos, e serem confiscados, posto que tenham descendido, ou ascendido, lidimos. En estas mesmas penas assi as que merecerem segundo forma de deroito, e nossas ordenações, como perdimiento de fazenda, de modo que dito he encorerram qualesquer capitees nossos, ou fiteores, ou qualesquer nossos officiaes de qualquer qualidade que sejam, que no enreguem ou tuez carreguor, ou officio que tenerem, a aquellos, que para ello leuarem nossos prouisoes.

Ex dictis constat, magnam esse discrepantiam in crimine lesae maiestatis de iure Lusitano & in iure Castelle, & communi. Constat etiam, saepe sumi equiuoco crimine lesae maiestatis primi gradus, & primae capituli, & secundum, tum si Lusitanum ius, commune, & Castellae confertas inter se, tum etiam si modum loquendi de hoc forum attendas.

Paragrapho penultimo, & ultimo, rit. & citati habetur, memoris delinquentis de iure Lusitano dari post mortem in omnibus articulis primi capituli, seu a principio commotionis, ob quos filij manent infames, nec suc-

cedere possunt alijs cōsanguineis, aut extraneis: in reliquis vero omnibus, in quibus crimen patris non ita in filiis puniatur, non daminari memoria delinquentis post mortem: sed si è vita discessit, antequam his aduersus eum intentaretur, vna cum vita illius, extingui etiam delictum.

Capite scilicet de poenis lib. 6. merito, tanquam rei lae se maiestatis humanae, danatur, qui hostiliter fuerit insequutus Cardinalē sanctae Romanae Ecclesiae, etiā si vltimus non sit progressus, & qui eum percussit, aut comprehenderit, vel focus fuerit, aliquid horum facientis, aut fieri mōducauerit, aut factum (intuitu intellige ipsius) rari habuerit, aut cōsiliū ad id dederit, vel fauore, aut postea receperit, vel defensusit, sciēter enim dē. Cum enim Cardinales S. Romanae Ecclesiae, consilij sunt Summi Pontificis, qui sunt premus est princeps, certē non minus committitur crimē lae maiestatis in delictis si milibus aduersus Cardinales, quam aduersus cōsiliarios supremos, ceterorum principum, aduersus quos committi lege quilibet. Cui ad leg. Iul. mai. est sancitū, vi supra dictum est. Quod vero ad res praesentē attinet, praetermissis alijs grauissimis poenis, in eo capite est statutū, qui in aliquo praedictorum criminum incidit, inhabilis redditur eo capite ad succedendum alteri ex testamento, & abintestato. Licet vero eorum filij, & nepotibus, grauissimae aliae poenae in eo capite imponantur, quibus parentes tantis sacrilegijs patratōres, in eis puniantur; non tamen video illos inhabiles reddi, ad succedendum, etiā ex testamento, aut ab intestato. Quare id impedimēto non erit, ut succedat in maioratibus, etiā per vltimā voluntatē poenis institutis: nisi dicas, filios subiacere poenis legis quilibet, §. filij. C. ad leg. Iul. mai. est, quod cū Gigante, & communi doctōrum sententia innuere videtur Iul. Clar. vbi supra. 4.

Quod ad hereticos, credētes, receptatores, defensores, & fautores eorum, attinet, horumque omnium filios, licet alibi de istorum poenis dicendum sit, quod ad rem praesentē attinet, heretici, neque testari possunt, neque iurēdes institui, aut accipere fidei commissum, vel legatū, ex testamento, etiā militis, ut patet. l. Manichaeos, §. l. vlt. C. de haereticis. l. 4. tit. 26. p. 7. Quod si aliquid antequam de heretico dēnaretur, obtinuerint, vel ad illud ius habuerint, id totū mutant in ius a patre committi delicti, sequitur sententia condemnatoria: sed, ut si maioratē legitime obtinuerint, neque aliud habere institutio legitima illi, pertineret, interim

dum ita condēnatus vueret, ad fiscum quo ad vsum tractū, vt duabus dispositionibus præcedētibz dictū est. Præter hæretici, credētes, receptatores, & fautores eorum, admitti non possunt ad vllum beneficium Ecclesiasticum, aut officium publicū. Ecclesiasticū, vel secularē, ac proinde, neque ad illā dignitatē, quod si fecus fuerit attēta tū, irritū id totum est & inane, vt habetur, c. quicumque. §. hæretici. & c. vt cōmissi §. vlt. & c. statutum. a. de hæret. lib. 6.

Quod verò ad filios hæreticorū attinet, nō video, illos, propter crimē hæreseos parentū, inhabiles reddi ad succedendū ex testamentū, aut ab intestato, ascendētibz, aut alijs cōsanguineis, vel extraneis, vt redditi, sunt filij cōmittentium crimen læsæ maiestatis humanæ, i. quisquis. C. ad leg. Iul. mai. & alijs iuribus huius, & Lusitanæ regnōrū, supra citatis. Et cū pœnæ, præsertim illæ, quæ in filiis innocētibus parentes nocentes puniunt, extendendæ nō sint ad eū, in quibus non sunt statutz, nō valet argumentū, qd si parentes, cōmittentes crimē læsæ maiestatis humanæ, illo modo puniuntur in filijs, filij quoque cōmittentium crimē læsæ maiestatis diuine eidē pœnis subiaceant, neque eo vltus est Innocētius III. e. uergentis de hæret. sed solum ad probandum, nemini debere mitti videri, qd ipse eo in capite statuat, vt bona hæreticorū propter hæreseos crimē confiscetur, quandoquidem leges humanæ id statuerint in minori crimine læsæ maiestatis humanæ. Imò verò ex eo capite cōtrariū colligitur, nepe, qd licet pœna iusta statuta in crimine læsæ maiestatis humanæ, iuste quoque statui lōgè maiori cum ratione possint in grauiori crimine læsæ maiestatis diuine, interim tamen id extēsa nō est ad crimen læsæ maiestatis diuine, nō habet in eo locū, ex eo præcisè qd in crimine læsæ maiestatis humanæ sit cōstitutū. Et quod filij hæreticorum non puniantur ea pœna, quod succedere alijs non possint, affirmat communis doctorum sententia, quam Ant. Gom. 3. tom. var. rel. c. 2. d. 75. reuert. ac sequitur.

Filij tamen hæreticorū, credendum, receptatorū, & fautorū hæreticorū, vsque ad secundā generationē, sunt inhabiles ad beneficia Ecclesiastica, & ad officia publica, atque ad eā dignitatē, perinde atq; parentes ipsorū, vt habetur, c. quicumque. §. hæretici. & c. vt cōmissi. §. vlt. de hæret. lib. 6. Postea verò id limitatū fuit per Bonificiū VIII. c. statutū. a. eod. tit. lib. 6. Primo,

A vt intelligatur per lineam paternā vsque ad secundā generationē, hoc est, ad filios & nepotes: per maternā verò ad primā dūtaxat, id est, ad filios: quare si sola mater sit hæretica, filij tātum, & non nepotes, sunt ad illa inhabiles. Itē si pater sit hæreticus, nepotes ex filio, sunt ad illa inhabiles: fecus verò nepotes ex filia, vt consentaneè ad hoc ius ait Ant. Gom. 3. tom. var. rel. c. 2. n. 4. Secūdo id limitauit, vt intelligatur solum de filijs & nepotibus eorū hæreticorū, qui emēdāti nō sint, & reincorporati Ecclesie, exequendo pœnitēciā ipsis impositā, aut paratū illam suscipere & exequi. Dubiū verò est, vtrum hæc limitatio secunda Bonificij VIII. locū hodie habeat in hoc Castellę regno quoad officia publica post legem 3. titu. 3. libr. 8. noue collect. quæ sic habet. *Mandamos, que los reconciliados por el delito de la heregia y apostasia, ni los hijos y nietos de los quemados y condenados por el dicho delito, baste la segunda generacion por linea masculina, y baste la primera por linea femenina, no puedan servir. Etc.* Vbi vides, filios & nepotes, nō solum relaxatorū brachio seculari, & cōbustorū, sed etiā filios & nepotes dānatorum ob crimen hæreticę prauitatis, aut apostosie, quales etiā sunt filij & nepotes eorū, qui Ecclesie sunt reconciliati, excludi ab officijs publicis: porro princeps secularis, extendere id ita in suo regno valide ac licitè potuit. Dicendū tamen videtur, eam legē non extendere id vltra caput statutū citatū, neque ab illo discepare: quoniā optimè intelligi potest iuxta illud caput: & iura posteriora intelligi debēt iuxta anteriora, quoad cōmodè fieri possit: eorū iurū correctio sit vitanda, maxime canoniciā ciuili: præsertim cum ea lex, in reliquis se accōmode omnino ad dispositionē illam iuris canonici. Verba autē illa *ni los hijos y nietos de los quemados y condenados por el dicho delito*, intelligēda sunt copulatiuè, siue ita condēnati concremati simul sint viui, aut mortui, vel eorū tantum ossa, aut eorundē tantum statua, & ita lex cōprehēdit omnes, de quibus notitia habetur in tribunalibus S. Inquisitionis horū regnorū sufficiens ad condēnationē de crimine hæreseos, siue reconciliati Ecclesie sint, siue non: prior enim pars comprehendit reconciliatos omnes, secunda verò reliquos hæreticos, & eorum filios, aut nepotes, iuxta limitationem capitis statutum citati.

Dubium circa superiūs dicta est, vtrum 20 dux illæ pœnæ filijs delinquentium crimine læsæ maiestatis humanæ. i. quisquis. §.

filij. l. 2. tit. 2. p. 7. & titulo. 3. citato ordina-
tionum Lusitanarū sanctarū nempe, vt sint
infames, nullumq; officium publicum, ac
dignitatem possint obtinere, & vt nec ma-
tri, nec alijs ascendentibus, collateralibus
aut prorsus extraneis, succedere possint ab
intestato, aut ex testamento, etiā in legato.
aut fideicomisso, sese extendat, etiam ad
nepotes ita delinquentium, Couar. 2. var.
ref. c. 8. n. 2. Iul. Clar. lib. 5. sententiarum. §.
la sa maiestatis crimen. n. 13. Molina lib. 4.
de primog. c. ult. n. 50. & communior sen-
tentia, quam referunt, licet non loquantur
de pena incapacitatis ad succedendum ex
testamento, aut intestato, de qua tamen
dicendum arbitror, absque villo dubio nō
extendi ad nepotes, eo quod. l. quisquis. §.
filij. C. ad leg. sul. mar. & l. 2. titu. 2. p. 7. ac
lex Lusitana de filijs solis loquantur, no-
mineque filiorū in legibus penalisibus, præ-
sertim in ijs, quæ innocentes puniunt, non
intelligatur nepotes licet, inquam, de hac
pena Couar. & illi alij, non loquantur, de
illa tamen alia infamia, & exclusionis ab of-
ficijs publicis, & dignitatibus, censent, eam
etiam extendi ad nepotes ex parte patris.
Ducuntur, quoniam licet vi legis quisquis
citatur. §. filij, ad nepotes non extendatur,
propterea, quæ proximè dicta sunt, vnde
Greg. Lop. l. 3. citata verb. *ius hijor*, col. 2.
recte ait, tempore solius illius legis, cā pe-
nam ad nepotes non fuisse extensam, refe-
runt tamen Couar. & Grego. Lopez, ex Al-
berico, Salyceto, & alijs, postea: Federicū
tulisse legem quādam, qua liberos omnes
cōmittentū crimen læsæ maiestatis dinig,
aut humane, affect infamia, eosque exclu-
sit ab omnibus officijs publicis, ac dignita-
tibus: nomine vero, liberorū, descendentes
omnes comprehenduntur. Ex benignitate
autem canonica Summi Pontifices postea sta-
tuerunt, vt pena illa in crimine hæreseos
non se extendere, nisi ad, secundā genera-
tionem & Bonifacius VIII. c. statutum de
heret. lib. 6. noluit eam penā egredi filios
per lineā sarmenā, aut relinquere matre,
vt dictum est. Iuxta hæc autē, stādo in iure
Cæsareo, omnes vnuerſim descendentes,
de cōmittente crimen læsæ maiestatis hu-
manæ, essent infames ac incapaces officio-
rū ac dignitatum post eam Federici legen,
Merito autem Greg. Lopez vbi supra cen-
set, quicquid sit de iure cōmuni Cæsareo,
in hoc tamen Castella regno, neque eam
penā extendi ad nepotes: sed vt rarij ed-
prehendere solos filios: quoniam lege. 2. ci-

A tata solis filijs est imposita: in d eadem lex
satis aperte significat, infamiam penā, inha-
bilitatēq; ad officia, sceminas non cōpre-
hendere. Atque iuxta hæc accipiendā, ad mo-
tiendāque sunt, quæ de hac re tradit Ant.
Gom. 3. tom. var. ref. c. 2. n. 17. Idē dicen-
dū est de iure Lusitano: quoniam neutra pe-
na tit. 3. citato imposita est, nisi solis filijs,
exclusus prorsus filialibus. Vnde quādo lex
6. tit. 13. part. 2. & lex Lusitana tit. 3. citato
in princ. affirmant, crimen læsæ maiestatis
humane reddere infames omnes de gene-
re, aut de progenie ita delinquentis, intel-
liguntur de infamia facti, quæ omnes ea de
causa in minori estimatione, minusq; apti
ad officia, & dignitates, habentur, non verò
de infamia illa iuris, vt Greg. Lop. l. 6.
citata verb. *etodo su linage*, recte affirmat.

B Dubium deinde est, vtum eadem duæ
penæ filijs ob delictū parentum impositæ,
nempe de iure Cæsareo, vt, ob crimē læsæ
maiestatis humane à patre cōmissum, filij
neque ex testamento, neq; ab intestato suc-
cedere possint matri, alijs ascendentibus,
collateralibus, & prorsus extraneis, & vt
sint infames, neq; obtinere possint officia
publica, ac dignitates: & de iure canonico
& Cæsareo, vt filij hereticorū, aut etiam ne-
potes, infames sint, neq; obtinere possint
beneficia Ecclesiastica, officia publica, ac
dignitates, sese extēdat, etiā ad filios natos
aut conceptos, ante crimē patris; an verò
solum ad filios natos post crimen patris.

C Quod sese extendant, etiā ad conceptos
& natos ante crimen patris, suaderi potest.
Primò, ex l. quisquis. §. filij, iuncto. §. filias.
C. ad leg. Iul. Mai. quo in loco filij indistin-
ctè eius, qui crimē læsæ maiestatis humane
cōmisit, subijciuntur prædictis penis, non
distinguentes, dum nati sunt post patris de-
lictū, vel antea atq; inter alias, ea ratio red-
ditur. In quibus paterni, hoc est, hereditarij, cri-
minis exempla memuntur: id verò non minus
habet locum in filijs antea conceptis, aut
etiā natis, quā in postea natis. Et. 4. filias,
hæc redditur ratio, quare illæ non adeo se-
uerè penis subijciuntur: Minor circa eas de-
bet esse sententia, quas pro infirmitate sexus mi-
nus astrictas esse cōsidimus: quæ autē timēdū
est de filijs natis ante crimen patris, quod
audebunt, exempla que patris sequentur,
ac de filijs natis post crimen patris.

D Confirmatur ex l. 2. tit. 2. p. 7. vbi, sta-
tuendo filijs masculis prædictas duas pe-
nas, ait. *Et de mas todos sus hijos, que sean veros*
nos, etc. ob quod verbum vnuerſale, todos,
in

in eam sententiā propendet ibi Greg. Lopez, cum Alberico, & Salyceto, quauis relinquit rem magis cogitandam.

Secundū. Secundū, ex c. statutum. 2. de hæret. lib. 6. vbi pœnis iuris subijciuntur filij eorum hæreticorum, qui tales esse, vel tales discessisse, probantur, sine reconciliatione Ecclesie: cum autem post mortem generare non potuerint filios, liquido constat, etiam eos filios subijci eis pœnis, qui ante patris crimen concepti, natiq̃ fuerint.

Tertium. Tertio, ex c. vñico de scismat. lib. 6. vbi lata sententiā Bonifacio. 8. contra Ioannē de Colūna tanquam contra scismaticum, dum ad filiorum pœnam deuenit, ait, contra natos in super, & posteros dicti Ioannis.

Quartū. Quarto, ex c. felices de pœnis lib. 6. vbi filij vniuersi, atque in distincte, insequentium, percutientium, aut comprehendentium, Cardinalē sanctæ Romanæ Ecclesie, prius beneficiis habitis, & inhabiles ad beneficia & officia publica pronunciantur.

Quintū. Quinto, ex extrauag. Pauli. 3. aduersus Enricum Angliæ Regem, incipit, cum redemptor, &c. in qua pœna imponuntur filijs eiusdem Enrici natis, & nascituris.

Sextum. Sexto, ex l. 3. titu. 3. lib. 8. nouæ collect. vbi reconciliati ob crimen hereseos, & filij in distincte condemnatorum ac damnatorum ex eodem crimine, pronunciantur incapaces officij publici.

Septimū. Septimū, quoniam quando Inquisitores hereticæ prauitatis dñant aliquem de hæretici, subiungunt. Y declarauos por inabiles, e incapaces, a los hyos, y hijas del dicho fulano, y a sus nietos por linea masculina, para poder auer, tener, y poseer, dignidad, beneficio, y oficio, ansí Ecclesiasticos, como seglares. que sean publicos, o de buena fama.

Hanc sententiā, in nixi aliquibus ex argumentis propositis, præter Greg. Lopez amplectuntur Couar. 2. var. res. c. 8. à. n. 5. Aut. Gom. 3. tom. var. res. c. 2. n. 16. qui asserit, in puncto iuris versē esse, & asserendam: contrarium tamen esse amplectendum & alij. n. dum in hoc Castellæ regno propter iura inferiorū citant. Eandem amplectuntur Castus lib. 2. de iusta hæret. pœnit. c. vlt. & libro. de leg. pœn. c. 7. document. c. corol. 11. & alij, quos Molina. c. vlt. citato in cole. n. 39. refert.

Decidit.

21.

Contraria tamen sententiā est longē cōmunior, quam amplectuntur Iul. Clar. libr. 5. sent. 4. heresis. n. 17. & 4. l. ex maieſtatis crimen. n. 1. & alij, quos referunt ac sequūtur Simancas de Catholicis in ff. titulo. 29.

A n. 23. & Molina. n. 55. citato, atque hęc sanē nobis probatur.

Primū, quoniam licet filij nati, aut concepti, ante hæresim, ut crimen l. ex maieſtatis patris, subsequēto eo crimine patris, quasi per communicationem idionatum, dicantur filij hominis hæretici, aut perduellionis, non tamen quando nati, aut concepti, fortisq̃ rationem filiorum fuerunt, filij erant hominis iam tunc, aut ante, hæretici, vel perduellionis: quare in odiosis, & præsertim ut innocentes puniantur in ipsilmet ob crimen patris, tanquam filij parentis hæretici, aut perduellionis, non sunt ij computandi inter filios hæretici, aut perduellionis, qui ante crimen patris nati, aut concepti sunt, maximē, cū statuta, & leges, dum de filijs comparatione qualitatis, aliorum parentis loquuntur, & præsertim ad pœnam infligendam, potissimum si innocens illa puniendus sit, formaliter loquuntur de filijs, qui post eam qualitatem nati, aut concepti sunt, ut sunt quam plurima exempla in iure, & doctoribus, quorum alij

qua proximē subiiciemus. Atque, inter alia, quæ addemus, id egregiē confirmat. I. ex facto, & ex facte. ff. ad Trebel. vbi filij nati post crimen patris, secernuntur à filiis natis, aut conceptis, ante id crimen, & reputantur tanquam filij nati ex alio patre, propter diuersam qualitatem, comparatione filiorum, quam ex eo crimine fortitur. Ibi enim, cū relicta hereditas, cuidam fuisset, ut eam post mortem suam, alteri restitueret, sub ea conditione, si hæres ita grauatus sine liberis deederet; siq̃ hæres de portatus fuisset, respondit Ulpianus, quauis de portati filij non faciant deherē eam conditionem, eo quod reputentur ac si pati don fuissent, id tamen intelligendum esse d: filijs conceptis post de portione, secus verū de conceptis ante de portionem, quoniam, postea concepti, videntur quasi geniti ac nati ab alio homine propter criminis qualitatem, quæ superuenit, eumq̃ diuersum, quoad eam qualitatem & conditionem, comparatione filiorum esse ceteri. Verba Ulpiani hęc sunt. Nos quidem hic dicemus, conceptos quidem ante de portionem, licet postea edantur, esse heredes, in conditio deſiciat, post de portionem verū si scriptos, quasi ab alio (id est, à parente) deſupſo diuerso genitos non prodesse, ut scilicet eoditio deſiciat. Atque ad id doctores cōmuniter ibi, & alibi, notit eū textum.

D Secundo, quoniam, quæ hereticus, aut perduellio, egit ante crimen, ob quod inha-

Aa 5 bilis

bilis redditur ad similia in posterum agenda, val da utique sunt in dō concilium i o l e t u u i . 1 . sub Eruigio can. 7 . cū statueret in pēnam ei , qui vocatus ad bellum , non venisset , ut rebus esse non posset , id meritis restrinxit , ut intelligeretur circa ea solum , quā post eam culpam euenissent : quoniam aequitas non patiebatur , ut quāntē eā culpa mēns habebat , ut hic testimonium in ipsius fauore ferret , eo priuaretur : ergo pari ratione delictum parentis reddere quidem inhabiles poterit ad aliqua filios post id delictum ex eo parente genitos : secus verō filios genitos ante ad delictum , qui iam antea habebat omnino erant , iusque suū habilitatis comparatum omnino habebant .

Tertio , ex l . si senator . C . de dignit . lib . 72 . ubi habetur , si senator habebat filios natos ante adeptam dignitatem , eos non gaudere nobilitate & privilegijs eius dignitatis : secus verō de natis post eam adeptam . Eadem distinctio ad eum effectum gaudendi privilegijs alienius inuneris , aut dignitatis , innuitur aperte inter filios natos post dignitatem adeptam , & natos ante adeptam eam dignitatem . l . si decurio . 5 . C . de decurionib . lib . 10 . illis verbis , nec ipse , nec liberi eius post talem ipsius dignitatem procreati , quod patrie debetur (id est , ad quā privati tenentur) deant deservire . Eadem non min⁹ aperte innuitur . l . Doctitij , & l . penult . illis verbis , tam ipsi , quā liberteorū post eiusmodi adeptam dignitatem procreati , atque . l . vltima illis verbis suāq . posteritate , quā postquā meruerit dignitatem , vel actum gesserit , eā deinceps , anterioribus filijs , in conditione pristina remansur⁹ , eo . l . titu . Et præter alia iura communia , in quibus idem habetur , lege . 1 . titu . 1 . lib . 6 . nouæ collectionis , sit habetur . Y q los hijos , que oviere a nido , ante de la canalleria no gozē de la exepcion y privilegio de la canalleria de sus padres , y que los que an oviēren , despues de la canalleria , que aquellos gozē de la dicha libertad con la mesma carga , y no otros ni de otra guisa ; quod ius consonum esse iuri communi ex dictis constat , & affirmat Otalora de nobilitate . 4 . part . principali . c . 2 . & alij . Ratio autē , quare privilegium nobilitatis patri concessum , non competat filijs antea natis , nisi id in aliquo euentu sufficiēter exprimat⁹ , vel iuris dispositione , in vi euentu quodam fuit expressum . l . vlt . citata . C . de decurionib . lib . 10 . vel privilegio principis , hæc sane redditur : quoniam filij antea nati exeperant iam antea habere statum hominum plebeiōrum , neque virtute tunc contine-

antur in patre , cui tale privilegium sibi , & posteris , cōcedebatur . Hinc profectō hoc efficacissimum cōfiscitur argumētū . Quōd si in fauorabilibus , & in privilegijs , concessam parenti sibi , & liberis , non se extendit ad liberos ante id adeptum natos , nisi aperte exprimat⁹ , multo magis pēna impolita alicui , & liberis illius , præsertim si ea in posteris innocentibus parens puniatur , nō se extendat ad posteros natos ante parentis crimē , ob quod ea pēna ei imponitur . Hoc loco obserua , eo ipso , quōd aliquis natus est ex parente , in quo tempore natiuitatis , aut conceptionis , talis filij , nullum erat impedimentum , ut si filius consequeretur ingennitatem , nobilitatem , capacitatem , seu habilitatem , ad aliqua , ea sibi suo quasi iure eā natiuitate , aut conceptione , acquisuisset & affectu sua propria : sicut autē aequitas , rectaque ratio , non patiuntur , ut ceteris alijs rebus in suis effectis , priuaretur quis ob delictum alterius , etiam si is pater , aut mater sit , neque id yquam iniuribus reperimus stabilitum : ita neque equitas , rectaque ratio , patiuntur , ut ingennitas , nobilitate , habilitateque ad succedendum alijs ex testamento , aut ab intestato , & ad obtinenda beneficia Ecclesiastica , & officia publica , semel integrè ac perfectè natiuitate acquisitis , priuaretur quis in pēnam ob delictum alterius , etiam si ille pater , aut mater sit : neque vlla ratione esse credendum , eam fuisse mentem legumlatorum , qui nulla ratione credendi sunt intendisse statuere suis legibus , nisi iusta , & æquas , recteq . rationi consentaneas : quare licet concederemus , nobilitatē , & alia privilegia (quæ fauores & gratiæ sunt) alicui , & liberis illius cōcessa , sese extendere etiam ad filios ante eam nobilitatem ac privilegium genitos , aut cōceptos , nulla profectō ratione esset idem concedendum de privatione illarum aliarum rerum in pēnam ob delictum alterius , quā in nocens illo modo puniatur . Vnde inst . de ingenuis . § . sed & si , hic scriptum legitur . Si mater libera concepit , deinde facta ancilla pariat , placuit , eam , qui nascitur , liberum nasci : quia nō debet calamitas matris ei nocere , qui in vtero est . In quæ verba Portius , & alij , rectè dixerūt , eā ratione id procedere , quia huic patri concepto , iam est quæsitum ius ingenuitatis , quōd non debet ex calamitate matris tolli . Consentit . l . si filiam , ff . de senatorib . cuius verba sunt : Nam quæstus dignitas liberti , propter casum patris asserenda non est . Et lege generali . ff . de ritu nuptiarum , habetur . Dig-

nitas filijs quæ sita, propter crimen patris non est. A

Quartò, exemplo peccati originis, & penarum tributillud, quibus Adami posteris, omnes per virilem ex illo propagationem derivati, puniuntur. Sicut enim, si ante peccatum Adami aliquis, aut aliqui, cõcepti fuissent, illi sane non contraxissent peccatum originis, neque puniri fuissent penis, quibus à Deo genus humanum ob illud peccatum puniuntur, ut asseruat communis Theologorum sententia, & inter alios asseruat Augustinus ad Bonifaciu, & rector. 1. q. 4. c. iam itaque, & de cõsecrat. dist. 4. c. quæris, quia illi, ut pote iam separati ex Adamo, nec in illo patientia iam tunc contenti, non peccassent in illo, nec proinde penis illius peccati puniretur, sed solum in illo peccatum, puniretur, quod eius peccati, licet nõ proprii, sed aliena voluntate commissi, illi soli puniuntur, qui tunc eramus potentia ac virtute in illo, in illi sive humis, quibus proinde omnibus amittit dona, sibi, & nobis collata, quibus genus humanum liberu ac exemptum erat à penis omnibus ex eo peccato sequutis, sic similitudine quædam, licet filij non contrahant reliqua parentum peccata, quantenus enormia, dum tamẽ in nostris paritibus sumus, modo explicato, potentia ac virtute, puniri licet à republica in commune boni possumus propter peccata aliqua enormia, multumque reipublice nociva, nõ solum privatione bonorum temporalium, quæ ex eis parentibus in nos derivari alioquin deberant, sed etiam habilitatibus, & iuribus, quæ conceptione ac natiuitate nostra ex eis parentibus fuermus alioquin consequuturi, secus verò privatione bonorum, habilitatum, ac iurium, quæ concepti & nati ex illis ante ipsorum tale peccatum, iam erant affecta nobis propria: his enim semel perfectè acquisitis, privari non possumus ob alienam culpam, sed ob nostram, aut totius communis, seu republice, cuius sumus partes: id quod satis docet ac intendit August. duobus illis capitulis citatis.

Quintò, ex l. 2. C. de libert. & eorum liber. Vbi, quãdo libertus seu liberta, in servitutem renocatur à patrono ob ingravitudinem aduersus ipsum commissam, addit Imperator, filijs etiam, qui postea nati fuerint, servituti quoque illi delicta parentum nõ mouent, quos tunc esse ordo constituit, dum libertati illi poterunt. Et ex l. emancipatum. 4. r. ff. de senatorib. cuius verba sunt. Sp. qui non apud quidem sit, antequam pater eius à senatu

amoveatur, natus autem post dignitatem suam magis est, ut quasi senatoris filius intelligatur: neque enim conceptionis spectanda plerique placuit. In quibus iuricus videt quavis delictu patris, non ceal filijs postea cõcepti, & postea illius eos afficiat, non tamen nocere filijs ante delictum conceptis, neque penam ex eo delicto ad eos ex iura extendere. Atque argumentum huius postetioris iuris dixit glossa verb. aspergit. l. Divio Marco. G. de quæstionib. quãd si filius senatoris macula aspergitur, & prius, quãtã tam contraheret, habuit, vel gentis filium, non nocet huic nepoti senatoris, quo minus filius, & nepos senatoris dicatur, & privilegio senatori, & posteris illius concessio, perimatur. Neque satisfacit responsio Covar. h. c. citato vers. 4. quod scilicet in his sit sermo de privilegijs, quæ filijs competunt ex trãmissione parentis conceptionis ratione, quæ iam acquisita, nõ non possunt ob patris crimen à filijs tolli. Etenim eadem ratione ob crimen patris quodcunque non poterunt bona, habilitate, ac iura, filijs natiuitate ex suis parentibus semel perfectè acquisita, in penam ob patris crimẽ à filijs auferri, cuius sita non à patre, sed à genere, & ciuitate, & rerum natura tribuerentur, eisve obuenirent, iuxta l. 3. ff. de interd. & releg. c. non tam.

Sextò, ex concilio Tolet. 3. c. 1. vbi, cõ indulgentia omnibus illis concedatur, qui in infidelitate incidierant, sic subiungitur, Quod etiam de filijs eorum decernimus obsequium, qui post admisionem seculari nati esse produntur. Quasi illi soli restitutione indigerent non verò, qui nati essent ante crimẽ patris commissum. Fuit verò illud concilium totius Hispaniæ, in conuentu vniuersali Ecclesiasticorum & laicorum: eaque de causa lex illa à republica seculari & Ecclesiastica vi in eis concilijs mos erat, fuit lata: c. 2. r. 1. c. 1. Septimò, ex l. 6. titu. 27. part. 2. vers. si nem, vbi, loquendo de patris eorum, qui crimen lætæ maiestatis incurrisserint, filiorumque ipsorum, subiungitur, Pero esto nõ se entiende de los hijos, q. oniesen hecho antes q. errasen, mas de los que se fuesen biriesen, scyndo ellos tan de mala ventura, que vidos fijos sin. C. de los derechos, que fallaron los amigos de España en todas las cosas, & aldi do pñesen pena a los hijos, por raxon de sus padres, siempre en raxon desto, que non oniesen pena los que ante raxon, & q. el fecho malo fexissen. Fueras en de si fuesen con ellos aporroro (deseñ fecien) los hurrios, & a los otros, que metieron en la pena, seer porque los hizieron despaer, que effuian pñegados en el mal, que oniesen fecho: teniendose, q. en alguna

razon

razon recudiesse a aquellos mismos. Porende mandar, que fuesen destruidas, de guisa que nunca pudiesen hazer mal, ni la tierra fincase por ende depollada, e los otros que lo oyessen, tomassen ende esarmento. Item ex l. 1. tit. 8. lib. 8. no uae collect. illis verbis. Pero dezimos, que ninlun traydor, ni alcusofo, ni su hijo, que uo de fapues que hizo la traycion, o alcuso, no pueda repaño a otro. Neque ad priorem illegem satisfaciit qualio, quam in fine illius, sub dubio, tradere tentat Greg. Lopez, dicens, intelligendam esse de sola poena ex pulsionis a regno, & que paulo antea in eade lege statuitur filijs incurrentium crimen laese maiestatis humane: non vero in reliquis eorundem filiorum poenis. Neque enim vlla erat ratio, quare id solum in ea poena statueretur, non vero in alijs in famis, incapacitatis ad succedendum alijs, & ad obtinenda officia publici, & que sunt longe grauiore poena. Item, quia ratio illa, quae in ea lege reditur, ea los derechos, que sellaren los antiguos de España, en todas las cosas, alli do pafferon pena a los hijos por razon de sus padres, siempre guardaron esto, que no ouiesse pena los que antes auia, que el becho malo biziesse, vtiq; aperit omnes eorū poenas comprehendit. Atque ob hac tam aperta iura Ant. Gom. n. 16. citato arbitrat, hanc nostram sententiam amplectendam in hoc regno esse. Idem cset Covar. vers. 4. citato circa crimen laese maiestatis humane: non vero circa haec eos crimen, quia existimat, eas dispositiones huius regni ad hoc crimen non se extendere; arbitrat, qd; de iure canonico eas sese extendere, etiā ad filios ante patris heresim natos: sed certe verba proximē relata de vniuersis poenis loquuntur: neque legis laores Hispani id statuerunt, nisi spectata ipsamet rei natura, sequendo quae dispositiones iuris communis, tā civilis, quam canonici. In calce enim legis 6. citatē haec verba subiiciuntur. Como quier: que segun las leyes de los Emperadores, los hijos de los omer atales, non deven auer esta pena.

Ratio autem illa, cur filij post crimē patris nati, eis poenis puniantur, nō verō, qui ante id crimen concepti sunt, quia videlicet illi alij nati sunt a radice iam in foeta, & timeatur, ne mores parentum, ita iam antea infectorum, sequantur in reipublice perneciem: certē, quoad hāc secundam partem, de timorē, quod sequantur mores parētū, solum est ratio coadiuuas, & non tota, nec precipua. Is verō timor non ita vrget, aut probabilis est in ijs filijs natis ante crimē patris, qui consortes criminis nō fuerunt, sicut in ijs, qui postea nati sunt: non solum

A quia stirps, vnde illi proflixerit, nō dū erat infecta eo crimine, & prauo affectu, sed etiā quia constat, sequutos nō fuisse patrem in crimine eo patrandō, cūm tamen iam existerent in rerum natura, sequiq; eos possent, si essent adulti, deliue capaces.

Ad primum ergo argumentum in cōtrarium dicendum est, quod quauis lex quis, de filijs, nulla facta distinctione, quod nati sint post crimen patris, aut nō, loquatur, ex alijs tamen iuribus citatis, quae statuunt, crimen parentis solum nocere possit filijs natis post id crimē, non verō antea conceptis, esse eam limitandam ac exponendam, quod solum intelligatur de filijs natis post tale crimē patris. Quauis enim lex indistincte loquens, regulariter in distinctione intellecta, nō solum rigida esset, & inhumana, sed etiam esset irrationabilis, vt pote puniens filium prorsus innocētē ob delictum patris in bonis, ique iam erant effecta proprij talis filij, quando superuenit crimē parentis, in quois filius non continebatur iam in potentia, sed erat prorsus ab eo separatus. Adde, eiusmodi leges punientes crimina, quae in perniciem sunt publicam, quae quae republicae maximē expedit vitari, solere ad terrore scribi ac promulgari ita, vt, quāmaximē fieri possit, foneat feruorē, quae de causa non solum distinguere, qui non comprehendantur, sed id relinquere distinguendum, intelligendum, ac limitandum, ex alijs iuribus id quod obseruandum est pro reliquis iuribus, quae in alijs sequētibus argumētis subiiciuntur, ne eadem in singulis repetamus.

D Ad id verō, quod in eodem argumento subiungitur, dicendum est, nomine, criminis hereditarij, intelligi, vi propagationis ac generationis transmissi, iuxta illud Aug. 1. re tract. c. 13. Quia in primo parente eramus, dum peccauit, id circo illius crimen factum est in nobis hereditarium, hoc est, a parents in nos natiuitate ac generatione transmissum: quare id locum habet solum comparatione filiorū, qui post illud crimē nati, cōceptiq; sunt: nō vero comparatione eorum, qui ante id crimē fuerunt cōcepti, de quibus, cur potius timendum sit, ne parētū exempla sequantur, quā de, antea conceptis, supra explicatum est. vbi diximus, cū metum, ne exempla parētū sequantur, non fuisse totam, neque precipuam causam, cur poena illis filijs post id crimē conceptis ac natis imposita.

sint post id crimen commissum, quod attinet ad crimen lesæ maiestatis humanæ, in eis entibus, in quibus ostensum est, filios solos illius maieculos, vel de iure communi, vel de iure huius regni, vel de Lusitano iure, reddi incapaces ad succedendum, etiam alijs ascendentibus, collateralibus, ac extraneis, dicendum est.

In Luf.

23

In primis de Lusitano iure, siue maioratus institutus fuerit ultima voluntate, siue contractu inter vivos, filios committentis ita crimen lesæ maiestatis, reddi omnino incapaces ad succedendum, etiam maioratu, transireque proinde ad vltierius ad eum maioratum vocatum. Ratio autem est, quoniam de iure Lusitanico, vt constat d. 5. ord. titu. 3. §. 12. filij committentis tale crimen, manet incapaces omnino ad succedendum, vel per vltimam voluntatem, vel donatione, aut contractu alio inter vivos, cuiuscuque quare in nullo horum maioratum potuerunt succedere, accipereque illud, à primo institutore, ex prescripto de illius, sed in euentu, quod ad ipsos esset aliquo de voluendus, transibit ad vltierius ad eum vocatum: qui incapax illius non fit. Id quod satis innuit ordinatio ipsa Lusitana ibidem. §. 14. iuncto, 17. que parā ellō seia capax.

84

De iure verò communi, atque huius Castellæ regni, cum filij committentis id crimen, solum redditi sint incapaces ad succedendum ab intestato, aut quouis alio modo per vltimam voluntatem, etiam in legatum, aut fideicommissum, non verò donatione, aut alio contractu inter vivos, vt constat ex l. quiquis. §. 1. filij. C. ad leg. lul. maiest. & ex l. 2. tit. 2. part. 7. supraque explanatum est, dicendum est cum Greg. Lopez eadem. l. 2. verb. *Mádar que les fue noren secha*, si maioratus per vltimam voluntatem sit institutus, tunc, quia comparatione talis filij, haberet rationem fideicommissi, vniuersalis, aut particularis, in quo succederet primo instituto, per vltimam voluntatem ab eo illi relicto, non posse in illo succedere, sed deuolui ad vltierius ad illum à primo institutore vocatū, qui illius incapax non sit. Si verò institutus sit contractu inter vivos, in illo succedere. Vtrum autem ex eo, quod infamis etiam sit, & incapax ad officia, & dignitates, ex hoc alio capite sit ab eo repellendus, mox dicitur in d. sermo fuerit de crimine heresis. Molina lib. 4. de primog. c. vlt. n. 50. etiam ad ex primo illo capite contrarium affirmat. Dum dicitur. Primò, quoniam cum maioratus successio à primo institutore, non autem à sequenti successoris, pendat, utique ex eo tempore, quo illi primogenitus natus est, sibi acquisitum fuit, quoddam ius primogenitorum formatum ex parte firma ac inuariabili, etiam patre viuentem

re. pri.

quod ius nulla lex de crimine lesæ maiestatis loquens, à filio potuit auferre. sed solum potentiam succedendi in ijs, quæ eo tempore acquisita non erant.

Secundò, quoniam si filij proditoris, incapaces essent loci cessionis eius maioratus, quæ pater obtinebat, sequeretur hoc quoddam maximum absurdum, quod maioratus successio ad transuicuales cognatos transire, excludis filijs.

Miror farè Molina, adeo debilibus argumentis reiecit opinionem illam Greg. Lopez solidè deducam. ex duobus iuribus citatis, quod attinet, ad filios natos post crimē patris de alijs eorum dictum est, non excludi ab eo maioratu.

Ad primum ergo illius argumentum dicendum est, si loquatur de filio nato, post crimē patris, falsum esse talem filium à seipso, quoniam natus est, sibi acquisiuit ius illud, lex enim antequam ille conceperetur, dum adhuc erat in lumbis patris, fecit illum in capem ad succedendum in eo maioratu, ac proinde, in postea nam criminis patris, impediuit, ne in eo id ius regularetur, vt dictum est.

Ad secundum dicendum est, id nō solum non esse maximum, sed etiam nullum esse absurdum in eo euentu, si quo filij nondum concepti merito ob crimen patris facti sunt à lege incapaces talis successioni: non verò filij eorumdem, si existant tempore delationis talis maioratus, aut in delictum eorum, alijque collaterales.

Quod attinet ad crimen hæreseos, quatenus filij hereticorum, aut etiam nepotes eorum per lineam masculinam, facti sunt infames, & incapaces ad obtinendum officia publica ac dignitates, itemque quod attinet ad crimen lesæ maiestatis humanæ, quatenus similiter filij incidentium in hoc crimine, eo ipso sunt infames & incapaces ad obtinenda officia publica ac dignitates, dicendum est. Nihil impediret ea infamia, & incapacitate, eo ipso, quod istiusmodi filij, aut nepotes, tati post criminem patris, aut aut incapaces non sunt succedendi alijs ab intestato, & ex illameto, atque obtinendi bona temporalia, donatione, & alijs contractibus inter vivos, succedere in consequentium bonorum temporalium, posse etiam in vinculo maioratus, de quo nunc loquimur, & in iurisdictione temporalibus, qua consistit, & qualem habeat annexam, vt cepisse disp. 620. ostensum à nobis est. Dixi, succedere posse in vinculo maioratus, de quo nunc loquimur, quoniam, si maioratus, institutus sit de bonis eorum regni, à principe quendam aliquid, & successori illius, etiam in remuneratione obsequiorum, utrumque bene gestum, & idoneum

tis,

tis, tunc nū ex alio capite extinguatur in
loratus, deuoluiturq; ad fiscū, coronamve
regni, crimine hereseos, lese maiestatis hu
manæ, aut Sodomie, talem maioratu pos
sidentis, quatenus scilicet, eiusmodi bona cē
setur donata sub ea lege & cōdictione, vt cō
fiscari possint ex quouis illorum triū crimi
nium eum maiorum possidētis. disp. 660
dicitur. Cū verō tituli Ducatus, Marchiona
tus Comitatus, & similes, ex principis dona
tione ac concessione deriuēt, eidem sanē
legi ac conditioni videntur subiacere. Quan
do, tamē it, qui ad eiusmodi maioratū voca
tur, incideret in aliquod illorum criminum,
antequā maioratus ad eum deuolueretur,
tunc non cōfiscatur, sed, post mortē pos
sessoris, pertineret ad vltērū ad eum voca
tum, qui, iuxta ea quæ dicta sunt, incapax il
lius non esset.

S Y M M A R I V M

MAIORATVS irrevocabiliter de bonis pa
trimonialibus institutus, non cōfiscatur
ob crimen lese maiestatis diuine, aut hu
manæ, institutoris postea commissum. Neque cō
fiscatur ob crimē post institutionē, sed ante sen
tentiam latam commissum, quando ob id crimē nō
ipso iure, sed per sententiam bona cōfiscatur.
Maioratus reuocabiliter per vltimam voluntatē
etiam donatione causa mortis, institutor, cōfiscatur
crimine institutoris, quo bona illius ipse iure
cōfiscatur.

Maioratus reuocabiliter contractus inter viuos
institutus, nō cōfiscatur crimine lese maiestatis
diuine, aut humane, institutores postea subsec
quiti, nisi institutor cum reuocet in vita sua.

Vtrum ob delictum institutoris possit
maioratus cōfiscari. Disp. 9.

V N C dicendum est de delicto
institutoris maioratus de suis
bonis patrimonialibus, nū ob
delictū ipsius, ob q; cetera eius
bona cōfiscantur, cōfiscatur
etiā maioratibus ab eo institutus in pregiu
diciū eorum, qui ab eo ad talem maioratū
vocati sunt. Atq; in primis dicendū est, si de
lictum commissum est post eum maioratū
irrevocabiliter ab eo institutum, tunc ob de
lictum is maioratus non potest cōfiscari. Ita
Molina lib. 4. de primog. c. vlt. n. 18. r. lq; ex
se est satis perspicua. Quoniā, sicut maiora
tus institutor nō potest cōtractū, aut alia ra
tione alienare bona, ex quibus constat, post
quam irrevocabiliter institutus est, vt supra
dictū suo loco est: ita neq; delicto potest ea
alienare, & effundere, vt ad fiscum pertineant.

A Quin, si crimen esset tale, ob quod bona de
linquens cōfiscarentur, nō ipso facto, sed
post latam sententiam, maioratus irrevocabi
liter medio illo tempore institutus non cō
fiscaretur, subsequente sententia cōfiscatio
nis honorū talis delinquentis: sicut neq; do
natio, medio illo tēpore facta, cōfiscaretur.
Itā habetur. l. post contractum. ff. de donat.

Quādo autē maioratus reuocabiliter est
institutus, distinguēdū est. Quoniā, si per vl
timā voluntatē institutus sit etiā donatione cau
sa mortis, tūc cōfiscatur, tāquā bona adhuc
delinquentis, nemini adhuc obligata: Et quo
niā vitimā voluntas, nō solum incidit in cri
mē lese maiestatis, diuinæ, ad humanæ, sed
etiā cuiuscūq; serui pœna, de iure cōmuni
(de Lusitano verō, si ad mortem naturālē sit
damnatus, & in hoc Castellæ regno, quādo
ad mortem damnatur, & bona illius, aut pars
eorū, cōfiscatur, quoad id, quod cōfiscatur
eo ipso redditur nulla, etiā si facta sit ante cri
men cōmissum, vt disp. 9. & copiosius disp.
481. ostensum est. Consentit Molina vbi su
pra 2. nu. 19. & de donatione causa mortis
dictum cum eodem autore est disp. 287.

Si verō maioratus per contractū inter vi
uos reuocabilem sit institutus, dicēdū est
non cōfiscari, etiā subsequente crimine lese
maiestatis diuine, aut humane: si tamē delin
quens cum ante suam mortem reuocet, tūc
eo ipso ad fiscū spectat. Ita Ant. Com. l. 40.
Tauri. n. 91. Molina vbi supra. num. 23. & alij
quos cita. Quod si aliud intēdit Simões de
Cathol. inst. titu. 9. n. 236. nō est hac in re au
diendus. Ratio autē primi ac præcipui, quod
asserimus, est. Quoniam cōtractus ille inter
viuos validus fuit, & per eum has cōpararunt
vocati ad maioratū, tamē si reuocabili per
institutorem, interim dū institutor viuit: ius
autem eum reuocandi, non transit ad fiscū:
quoniam est personale. Eadē verō est pri
or ratio de donatione à viro facta vxori,
quæ invalida nō redditur ex eo, quod vir in
crimine lese maiestatis, aut in aliud simile, inci
dat, neque ad hoc pertinet, sed ad vxorē,
nisi vir eum reuocet, dū viuit. Ita, quod atti
net ad crimē lese maiestatis, habetur expres
se. l. quisquis 4. vxores. C. ad leg. Iul. maiest.
& ex eo, 3. id ibi affirmat glossa verb. titulo
donationis. mirorq; Molinam, & alios, nō ci
tare ius hoc expressum in fauorē huius sen
tentie & eamq; ex præstū glossam. Idē pro
bat. l. res vxor. C. de don. inter vir. & vxorē
quam ad id citant glossa Molina, & alij.

S Y M M A R I V M

MAIORATVS de bonis corone regni, iū
tituli Comitatus, Marchionatus, & similes,
in

in Castella & Lusitania regni confiscantur ob crimen lese maiestatis possessoris. Et quid ob heresim, & Sodomie crimina.

2 Maioratus de bonis coronæ regni, ut confiscari non possit ob crimine lese maiestatis, & ob alia crimina, valet per iurisdictionem, dummodo confiscari possit in re: & modis ad delinquendum non pertineat.

3 Regnum an confiscari possit, ob crimine lese maiestatis diuine, & humane, possessoris.

Num maioratus de bonis coronæ regni, confiscari ob delictum possessoris possit: & regnum propter Regis delictam Disp. 100.

QUOD ad primum attinet, patet est dicendum. In hoc Castellæ regno, & in Lusitania, confiscari posse ob crimine lese maiestatis Ratio est, quoniam bona coronæ regni, sub ea tacita lege & cōditione, cēsentur tradita in maioratū, ut animatur, & confiscetur ob crimine lese maiestatis, ingratitudinemque in ipsam regni coronā, unde deriuatur, commissam. Idem diceretur de titulo Ducatū, Marchionatus, Comitatus, & similibus, à Rege cōcessis: maxime, quia cōcedi consueuerunt alligati oppido, cōcesso de bonis coronæ regni. Ita expressè est definitum in Lusitania lib. 3. ord. tit. 3. §. 15. cuius verba sunt. Peroeo se algūtroux esse feudo, morgado ou fero, do Rey, quer in perpetuū, quer em pessoa, & comete se tal crime de leia magestade, per se ou deus sem ser cōfiscador, en tal caso, esse morgado, feudo, oforo se tornado ao Rey, pera fazer de le, a que for sua merca. Atque idem in hoc Castellæ regno sancitum est pragmática Henrici. II. quæ referente Mol. lib. 4. de primog. c. ult. n. 41. sic habet. A lo que me pedistes por merced, que si lo que Dios no quisiere, alguno de qualquier estado, o condicion de mis Reynos, fuese contra mi señorio y honra y prouecho de mis Reynos, alquando con villa, o castillo, o baziendo della guerra, y no viniere a mi llamamiento, siendo requerido por mi, y fuere contra el mi Consejo, menospreciado mis cartas, y no viniere al termino por mi en las mis cartas asig-nado, por si, o por su procurador, por los villas, o castillos que tuuiere en el mi Reyno, o cayeren en caso, que deua perder los bienes, que sea la mi merced, que de los sus bienes, que deuesse perder, que si fuesen sin donado y merced de los Reyes onde

Ado tengo, que por los de mi consejo dea unos dellos, lo que la mi merced fuese. Pero, si ouiere villa, o castillo, o otra heredad, por donacion de los Reyes mis antecessores, que los tales bienes, que assi deniere perder, tornen a la corona Real, & de fueron partidos, y vos lo prometiades assi. A ello vos respondemos de consejo, acuerdo, y autoridad de mi consejo, que me demandays cosas que cople a mi seruicio, y a el prouecho de mis Reynos, como buenos y leales vassallos, y vos lo tengo en seruicio, y me aplace, y vos prometo de lo assi bazer, y camplir de la guisa que vos demandays, y que las maneras, que se an de tener cerca dello, que lo ordenarami consejo aguisa, que bien y camplidamente se baga lo que demandays en esta razon.

BVerum autem idem in utroque regno sit dicendum in crimine heresis, & Sodomie. Certè in hoc Castellæ regno id perscrutere videtur, quod in facultatibus, quæ cōcedi solent ad instituentū maioratus de bonis patrimonialibus in tutoris, & cōditio, & lex apponitur, quod confiscari possint, ex eis criminibus, & ex crimine lese maiestatis humanæ: quare longè maiori cū ratione cōcedi videtur bona coronæ regni in maioratū, sub eadem lege & cōditione, ut confiscari & reuerti possint ad regni coronā, ex quouis criminum criminum. Quid verò de hec re sit censendum, aliorum sit iudicium. Molinam legito quoad hæc omnia ubi supra. n. 35.

CIdem autor ibidem. n. 69. vult quævis princeps maioratus de bonis coronæ regni cōcedat cum privilegio & cōditione, ut neque ex illis criminibus possit confiscari, ex crimine tamen lese maiestatis humanæ posse confiscari, ac redire ad regni coronā. Ducitur, quoniam non valet conuentio, ut donatio ex ingratitudine reuocari non possit. Sanè, si cōuentio, privilegium, & cōditio, esset, ut in teptis delinquentis, cōmoditas ex eo maiora tur confiscari non posset, quasi apud illū manere deberet, & quasi ille in eo maioratu, quatenus ad ipsum præcise attinet, puniri non posset, verum diceretur: quoniam ea cōuentio: ac privilegium, esset contra bonos mores: cæterum conditio privilegium, & conuentio, quod confiscari non possit in præiudicium familie eius, cui primò conceditur, & cæterorum innocentium, qui ad eum vocantur, non video cur sint contra bonos mores, atque inualida.

DQuod ad secundum de regno attinet disp. §. 620. dictum est, quid tenendum sit.

F I N I S .
D E

Idē hoc quod scilicet eo modo colligitur tributum appellari populus ait. Et sic appellatur à contributione tributū: vel ex eo, quod militibus tribuatur. Hęc de origine nominis tributū.

Quod verò ad rem attinet, vt disp. 381. dictū est, census à censendo, hoc est, estimando, dictus, vno modo sumitur pro rerū, seu facultatū, cuiusq; estimatione, quę fit, vt pro earum valore, tributū vnusquisq; in comune bonū, tributū ve soluat. Quod autē modo eiusmodi estimatio de iure communi fieri deberet, habetur. l. forma. l. i. vltima, & alij iuribus. ff. de cens. l. 2. & 3. C. de cens. lib. 11. Inde verò diximus nomē hoc accommodatum vltimis fuisse, tum ad significandū facultates & bona cuiusq; quę ad id censi, estimatiue, conueuerunt; tum etiā ad significandū tributum ipsum, quod inde solvebatur, vt constat ex. l. 2. C. sine censu vel reliquis, &c. & ex alijs iuribus. Imò verò, vt ibidē dictum est, inde vltimus nomen est extensum ad significandū tributū, quod per capita familiarū, in signūq; subiectionis supremo principi, erat impostitū ac solvebatur: de quo sermo est Matth. 22. quando interrogatus fuit Christus; *Et ceterum dare Casari, an non.*

Hinc intelliges, censum, pro tributo, dupliciter fuisse. Quendā, qui solvebatur ex bonis cuiusq; pro illorū quantitate, ad quod fiebat bonorū singulorū hominū estimatio: variatq; eorundē bonorū statu; quoniam bona cuiusq; facili accrescunt, & decrescunt; estimatio quoq; bonorum, quę scribebatur in catalogo censoriorū, hoc est, eorū, qui eiusmodi estimationes faciebāt, & quantitatē census, seu tributū, cuiq; pro estimatione bonorū illius, decernebant, variabatur in eodē catalogo, vt ex. l. forma & ex alijs iuribus citatis, est manifestū: & consequēter census, seu tributū, in eadem proportionē augebatur, aut minuebatur, in illo eodē catalogo. Vnde constat, tributum hoc fuisse reale, patrimonij, seu bonorum cuiusq;, pro eorundē bonorū estimatione; & deberi à persona ratione eorundē bonorū, dum ipsius erant: transeuntibus verò eis bonis ad aliū, transire etiā ad illum obligationē soluendi, ratione eorū, tributum: pereuntibus verò bonis, cessare etiam obligationē soluendi inde tributum, pro quantitate eius, quod perijt, minorisq; estimationis, quę in eisdē bonis manet. Melius tamen dicemus, quando tributū est statutum, vt vnusquisq; pro quantitate valoris sui patrimonij soluat contribuendo ad aliquam certam summā, quam res publica

A tota, aut talis populus, soluere debet principi, tale onus, ac tributum, non esse merē reale, sed esse mixtū, seu participā de reali & personali, vel potius retinere mediū quandā naturam inter merē reale, & merē personale: quoniam ratione bonorū, & propter bona, tenetur persona illud soluere, dum fuerint ipsius: non tamē onus illud & tributū est infixum & collocatum in bonis: eaq; de causa, quādo ea bona transeunt in alium possessorē, tenetur quidē nouus possessor, ratione illorū, soluere deinceps tributū, quod propter illa debetur: non tamē quod propter illa fuit debitū à suo antecessore, etiam in defectum talis anterioris possessoris, qui non soluit, estō soluendo non sit: quoniam onus illud non erat merē reale, rebus ipsis infixum: sed debitū à persona, ratione eorū bonorū, hoc est, proportionē valoris, seu estimationis, illorū, & dum ea bona erant ipsius. Idē dico, quādo non est statuta certa summā, quę à tota republica, aut ab aliquo populo, contribuendo illo modo, soluitur principi: sed in tributū est statutū, vt vnusquisq; pro quantitate valoris sui patrimonij, soluat

C quotannis principi, ad rationē vnus, verbigratia, pro centum, aut pro quinquaginta, siue omnia ea tributa maiorē, siue minorē, summā efficiant: tale quippe tributū non est merē reale infixum ipsis rebus, sed est mediū inter merē personale, & reale debitum solum à persona, sed pro quantitate & estimatione sui patrimonij, dum fuerit patrimonij ipsius. Quando autē tributum aliquod collocatū esset in aliquo prædio, vt ex illo certum quid solveretur, ita scilicet, vt prædij ipsum tributariū esset in se, tunc tributum illud esset merē reale, & committeretur prædij, tanquam onus illius, & tanquā debitū ex illo, ac proinde esset tale prædij obligatum; non solum pro tributis ex illo in posterum soluendis, sed etiam pro antea ex illo debitis, etiam ab antiquo eius prædij possessorē, nondumque solutis. Ita habetur. l. imperatores. §. vltim. ff. de publican. l. cum possessor. §. vltim. ff. de cens. l. 2. & l. vltim. C. sine cens. vel reliquis, &c. Idque, vt his duobus iuribus habetur, etiam si venditor tale prædij vendidisset, suscipiendo in se onus soluendi censum. Hoc loco obserua, de iure communi, censum, seu tributum, de quo loquimur, in prædij ipsis videri collocatum, factā estimationem cuiusq; prædij, quantum inde fisco, seu principi, esset soluendum, vt ex iuribus citatis constat. Vtrum

autem

autē etiam ex bonis mobilibus, pro illorū valore census solueretur, nō mihi est satis exploratū. Illud etiam obserua, de fructibus agrorū fuisse aliquando statutū in censum, ac in reale tributum, imperatoribus certam quotam, nempe quinquagesimam partem ordē, ac frumenti, quadragesimā vini, & vigesimā lardi, hoc est, iulium carniū, vt constat ex l. modios. C. de fufceptoribus p̄positis lib. 10. Atque eiusmodi cēsus, & siquid aliud simile soluitur, videtur appellari annona, quā inter tributa, latē sumpto nomine tributi, computatur, & consentit glossa. l. 1. §. 1. verb. pēdant. ff. de publican. & vectig.

— Alius verō erat census, qui solvebatur, non quidem de bonis pro illorum quantitate, qualis est hæcenus explicatus, qui idcirco dicebatur tributū rei, hoc est, patrimonij, sed qui solvebatur pro capite cuiusque familiaris, & quæ ratione appellabatur, non quidem tributum rei, & patrimonij, sed tributum capitis. De eiusmodi cēsu ac tributo est sermo. l. x. §. 1. Diuus Vespasianus. ff. de cēsus. l. iij. verbis; *Tributū i. remissū capiti*. De eodem etiam mentionem facit glossa in l. ubi. C. de annonis. Et qui eiusmodi tributum solvebatur, apud Romanos dicebatur capite censiti: atque Otalora ubi supra. n. 7. hoc tributum eos solos soluisse, qui propter rei familiaris tenuitatem, illud aliud rei ac patrimonij soluere non poterant. Afirmat verō, quando caput familie erat vir, soluisse aureum integrū, seu aurū drahmam: quando verō erat mulier, soluisse dimidium aurei: nihil tamē assert, vnde id probet, aut cōstat. Nos verō disp. 400. de eiusmodi cēsu, seu tributo, capitis Iudæis à Romano Imperatore impolito, quo solvebatur didrahma, vt Matth. 17. cōstat, hoc est, nūmus pōderis quatuor drahmarū, xipus fuisse nūmum argenteū duarū drahmarū, & proinde duorū regalium argēteorū; nam regalis argēteus drahma appēdet, detracta modica quantitate proxiis monetis cūdidis, vt ibidem ostensum est. Vnde statē in ore pilcis repertū, qui erat pōderis quatuor drahmarū, quatuorve regalium argēteorū, iussit Christus solui pro se, & pro Petro, cū prius illo eode capite ostēdisset, liberum se esse à solutione eius census ac tributū. Hinc dico denarium census Mattho 22. ostensum Christo, fuisse ponderis quatuor drahmarum, duorūve regalium argēteorum.

Census, siue sit rei ac patrimonij, siue ca-

pitij, pensatio publicæ eis nūcupatur, vt ait glossa in rub. C. de cēsis, & electoribus lib. 11. Tamen si latius poscat, & ad plura se extendat, publica pensatio, vt constat ex glossa in rub. & ex toto titulo. C. si propter publicas pensationes, quāuis est pensatio potius significet actū soluendi censum, & similia alia, quæ annuatim, aut alijs statutis tēporibus, sileo sūt soluēda, quā census ipsum in se. Neque etiam census propriissimē & presē appellatur tributum, vt tributum à vectigali distinguitur.

Est enim vectigal presē & propriū, quod soluitur ex rebus ac mercibus, quæ voluntur de loco ad locū, ratione loci publici, per quē trāsēunt, aut quā afferuntur. Vnde glossa. l. 1. §. 1. verb. pendant. ff. de publican. & vectig. distinguit vectigal à tributo, quod vectigal sit id, quod soluitur ex rebus, quæ voluntur, dictū à vehendo, quodamque octaua pars eorū, quæ vehēbantur, solvebatur, vt patet. l. ex p̄statione. & l. allegatis. C. de vectigalib. & cōmissis: vero tributū sit id, quod soluitur, ratione soli, ab eo qui illud possidet. Adde tēvel ratione totius patrimonij, aut per capita familiarum. Quod verō census verōq; modo acceptus, sit tributū sumpto presē, & praterquam quod id affirmat cōmunitis doctorū sententia, colligitur ex l. 1. C. in quibus causis p̄p. tacitē contr. ubi census tributū appellatur, & ex alijs iuribus. Item ex illo Christi Mattho 17. ubi, cū, qui didrahmā in censum capitis talē petebat, dixit, *Non soluit didrahmā, sed pro me*, non soluit didrahmā, ac praterit eum Christus dicens, *Quid tibi videtur? Respondit, à quibus accipiant tributū, vel censum, ubi cōstituit tributū etiam appellauit. Et cū Mattho 22. & 27. referat Phariseorū discipulos cū Herodianis interrogasse Christum, *Utrū dare censum Cesarī?* Marcus; & 12. & Lucas; 20. & 25. referat interrogasse, *Licet dare tributum Cesarī?* quia census, etiam capitis, & tributum, idem sunt. Eodē modo videtur sumptisse Paulus ad Rom. 13. tributū presē & propriū, ut à vectigali distinguitur, pro vtroq; cēsu, qui in subiectionis signū sumptusq; principis ac ministrorum illius, solvebatur, dū dixit, *ideoq; necessitate subditi estote, non solum propter nām, sed etiam propter conscientiam: idcirco enim & tributa p̄statis* (in signum scilicet subiectionis) ministris enim Dei sunt. Reddite ergo omnibus debita, qui tributū, tributū cuiusve fiscalis, vectigalis, cuiusvismodi, & cui honoris, & honoris. Eodem modo sumptus dicitur, & butime, secundo de censib. ubi exponuntur*

Bb 2 verba

verba Pauli relata, vt à nobis sunt exposita. Atque eodem modo sumi videtur. c. si tributum, iuncto. c. magnam. l. i. q. 1.

¶ Vterq; census, tributumve vtrunq; rei scilicet, seu patrimonij, & capitis, soluitur Regi in hoc Castellæ regno. A triennio enim in triennium (modò tamè ad comitia vocet, quæ nostri Cortes vocât, in vnoquoque triennio, ibiq; pro sequenti triennio petatur ac cõcedatur per procuratores ex ciuitatibus ad ea comitia missos, iuxta. l. i. tit. 7. lib. 6. nouæ collectæ.) regnũ totũ antea soluebat ei trecetos *cuentos de maravedis*, cẽtũ scilicet *cuentos* pro singulis annis, atq; hoc est, quod appellatur seruitiũ ordinarium: iam verò hodie soluitur ei quadringenti quinquaginta quatuor *eventos*, centũ videlicet quinquaginta pro singulis annis, & quatuor in stipendiis, vt fertur, pro augmento quoddã numeri senatorũ, quod regnum petiuit, vt citius causæ in supremis tribunaliis expedirentur. Atq; incrementũ hoc supra trecetos *cuentos*, appellatur seruitiũ extraordinariũ. Insuper soluit regnũ in stipendiũ, pro colligendo hoc seruitio, ad rationẽ quindecim pro mille, ministris, qui hoc seruitium Regi, debent recipere à singulis comunitatibus oppidorũ, quæ id collectũ tradere eis debent. Hoc verò munus recipiendi hoc seruitiũ Regi, stipendiumque illud, deputatum est ijs procuratoribus de Cortes, qui seruitiũ illud nomine ciuitatũ ac regni in sequens trienniũ Regi cõcedunt, vt habetur. l. 9. tit. 7. lib. 6. nouæ collectæ. Hi verò eligũtur duo in vnaquaq; ciuitate, quæ procuratores mittit: vnus de numero de *los Regidores* eius ciuitatis; alter verò ex alijs nobilibus eiusdem ciuitatis. Quantum autem ex tota hac summa totius seruitij, soluere debeat vnaquaq; regio, & vnumquodq; oppidũ vniũ cuiusq; regionis, à ministris supremis bonorũ Regis est iam statutum. In vnoquoq; verò oppido, vt singuli, qui sui iuris sunt, contribuunt eam summam, quam ad id oppidum soluere spectat, patrimonium, seu bona cuiusque, æstimantur, non solum immobilia, sed etiã mobilia; rationẽque, quo nã pãcio bona, tam immobilia, quam mobilia, æstimari debeant, constitutum habent: atque pro valore patrimonij cuiusque illo modo æstimati, iubentur singuli contribuere plus, vel minus, eius summæ. Vt verò hæc omnia rite fiant, cõsistat, abusus, & quod fieri possit, æqualitas inter omnes seruatur, iata sunt varieg leges, quæ habentur

A lib. 6. nouæ collectæ. tit. 14. à lege. 3. vsque ad. 13. Lege autẽ. 1. 2. & à. l. 1. 3. explanatur, qui non eximantur ab eiusmodi contributione, multaquæ priuilegia antea concessa, reuocantur. Lege autem, 5. tit. 9. lib. 7. nouæ collectæ. sancitur, vt qui degerit in vno loco, si bona aliqua alia habeat in alio loco, ibi contribuat ad hoc seruitiũ, iuxta valorem rerum, quas ibi habuerit. Hinc iam satis est perspicuum, censum hunc, seu tributum, esse rei ac patrimonij, non verò capitis. Non tamen ex hac supputatione, & æstimatione ad hanc contributionẽ, prædiã in hoc Castellæ regno, efficiuntur tributaria portiones, quæ, pro illorum æstimatione, eorum possessoribus iubentur soluere, vt de iure communi fiebat, sed libera omnino manent. Quare in hoc tributo locum habet id, quod supra dicebamus, ita scilicet esse tributum rei & patrimonij, vt mediam quondam naturam retineat inter tributum merè personale, & merè reale, neque affixum sit rebus ipsis, sed debeatur à personis ratione valoris, seu æstimationis, earum rerum, atque dum possessores earum sunt.

¶ Aliquibus verò in locis, vt se eximant ab onere æstimandi singulorum bona, exigẽdũque ab vnoquoq; portione, quæ illis, iuxta valorem sui patrimonij, contingit, vt in hac ciuitate Conchenfi, Hispali, & in quibusdam alijs, rationem aliam habent colligendi, ac soluendi eam summam, quam ea ciuitas contribuere tenetur. Et quidem in hac Conchenfi ciuitate autem tantillum habent pretium ponderum carniũ, & piscium, ac mensurarum vini, & olei; idque pretij incrementum *ssas* vocant, quam non solum Ecclesiastici, dum res eiusmodi emunt; neque item ij nobiles, quos *hidalgos* vocant; eo quod excepti sint à contributione ad id seruitiũ; atq; ex illa *ssas*, incrementũve illo pretij, quod ciuitas locatum habet pro tãta pecunię quantitate, quę sufficiat ad eam totam summam seruitij soluendã, & ad soluendũ cẽsum, seu tributũ capitis, de quo statim erit sermo, vtriusque soluitur sine molestia illud exigẽdi à singulis, & æstimãdũque patrimonium singulorum.

C ¶ Alius census, seu tributum aliud, capitis, soluitur etiam Regi in hoc Castellæ regno a septennio in septennium, decem & sex videlicet maravedini, & in regno Legionis duodecim dũtaxat ab vnoquoque capite familię, seu domus, appellaturq; *moneda forense*, daturq; in signũ recognitionis supremi dominij.

dominii. Et quamvis nobiles, quos *hidalgos* vocant, exempti sint, non solum à præcedente, sed etiam ab hoc tributo: in privilegijs tamen, quæ aliquibus alijs conceduntur exemptionis à tributis, excipi solet hoc tributum de la moneda forensi, eo quod peculiariter in signum & recognitionem subiectionis supremo principi solvatur. Unde in aliquibus eiusmodi privilegijs (referete Otalora. c. 2. n. rociatato) sic scriptum legitur: *Que hazemos y gracia y merced, que no pcheys en los pechos y derramas de este, excepto en la moneda forense. Et l. 10. tit. 18. part. 3. habetur, etiam si alicui concedatur privilegium, ut sit exemptus à solutione tributorum, nisi in eo privilegio exprimatur, ut etiam sit exemptus de la moneda forense, nõ esset exemptum à solutione illius: eo quod in signum subiectionis, recognitionisque supremi domini solvatur; & notat ibi Greg. Lopez glossa. 1. Quid autem exempti nihilominus sint ab hoc tributo, & quæ ratio in eo colligenda sit tenenda, & cetera, quæ ad illud spectant, habentur capit. lib. 9. novæ collect. tit. 33.*

6 Alius etiam census, seu tributum aliud, capitis solvitur, quod appellatur *Martinega*: eo quod in festo sancti Martini solvitur. Vnusquisque enim, qui est sui iuris, neque propter nobilitatem *hidalgus*, aut alia ratione, est exemptus, solvit in hoc tributum quotannis duodecim maravedinos in festo sancti Martini. Est hoc etiam tributum in hac Conchensi civitate, simul cum præcedentibus, solvitur ex *sis*. Est verò hoc tributum antiquius, quàm ordinarium & extraordinarium servitium. Aliud simile erat tributum, quod solvebatur in mense Marcio, indeque dictum est *Marçadga*, de quo mentio fit l. 1. rociatata, & l. 23. tit. 18. part. 3. aitque ibi Greg. Lopez alicubi solvi, & appellari, *el diez de Marços*.

7 Indictum tributum dicitur, quod denunciat, & præcipitur, ut solvatur. Quæ ratione, quodcumque tributum de novo indicatur, denunciat, ac præcipitur, ut solvatur, siue ad tempus, siue in perpetuum, statutis certis temporibus, appellari potest indictum, tributum videlicet. Peculiariter verò in iure appellatur indictum, id scilicet tributum, quod Romanis solvebatur singulis quindecim annis, divisim in tria hæstra, hoc est, in tres quinquennios, ex quibus illi quindecim anni ceteri consistebant. In quo primo solvebatur certa ferri quantitas, ad arma militibus conficienda; in se-

A cundo certa argenti quantitas, ad stipendia militibus solvenda; & in tertio certa quantitas auri, ut reponeretur in republicæ ærario. Vel (ut alij voluit) in primo quinquennio solvebatur certa auri quantitas; in secundo argenti, & in tertio æris. Lege glossa in rub. Cide indictio lib. 1. c. 10. glossa in authenticis, ut præponatur nomen Imperatoris, verò indictmentis, glossa c. in prædictis de fide instr. verb. indictmentis; & glossam in principio Codicis, de Codice Iustiniani confirmando, verb. septime Indictionis. Quia enim indictmentes, seu admonitiones, fiebant, ut se omnes pararent ad eam summam contribuenda, id tributum indictum fuit nuncupatum, & denunciations ac admonitiones, indictmentes sunt appellatæ, siue à principio fuerit indictum, ut esset in perpetuum, siue nõ, sed pro primo quinquennio, aut ad certum tempus, & postea fuerit factum perpetuum, ut quibusdam placet. Sicut autem Greg. ci, cum antea tempora supputarentur ab anno diluvij (qui mos apud Hebræos perseveravit) institutis ludis Olympicis, qui de quadriennio in quadriennium celebrabatur, exeperunt computari tempora per Olympias, quæ quatuordecim annis constabat, & exeperunt trecentis tribus annis post Træiam deletam, & viginti octo annis ante Romam conditam; sic Romani supputationes temporum per indictmentes introduxerunt, ut finitis quibusque quindecim annis solutionis integri illius tributum, novum inciperet indictio. Atque in primo, ex singulis his quindecim annis, dicebatur esse primam indictmentem; in secunda, secundam, & ita consequenter usque ad quindecim singulis enim annis videbatur fieri indictio, ut

D eo anno solveretur pars proportionalis summe solvende intra totum quinquennium. Et quoniam Christus natus est, tribus elapsis annis àcepta nova indictmente eius quindecim, in quo natus est, tractationis annis à Christo nato, tres annos, & à tota ea summa antiorum demas omnes quindecim iam finitos, vique anni, qui remanent ex quindecim ultimo incepto, novæque finito, cõficiunt indictmentem præteritam. Vnde si sumus in primo anno talis quindecim, sumus in indictmente primæ; in secundo, sumus in indictmente secundæ; & ita usque ad quindecim annos finitos, quando iterum incipit nova alterius quindecim indictmentis intelligis hunc supputandi modum passim repertum in literis Apostolicis, & ceteris libi. Super indictum appellatur inces-

Bb 3 mentum

mentum tributi indictum, additumq; tributo antes indicto. Iuxta hæc, seruitium ordinarium, quod regnū hoc soluit Regi tercentorum *centos* in vnoquoque triennio, soluendo illi centum *cueros* singulis annis, factaq; denunciatione prius singulis annis regionibus singulis, singulisq; illarum oppidis, quantum vnaqueque regio, & quantum vnusquisque populus, contribuere debeat eius summæ, vt sint parati tēpore solutionis, ne exequutores ad illos, elapso eo termino, mittantur, qui, cum illorum maiori sumptu ac detrimento, eas contributiones accipiant, appellari optime potest indictum, simile illi alteri Romano- rum. Extraordinarium verò seruitiū, centum quinquaginta quatuor *centos*, insuper soluendorū similiter per partes æquales eisdem tribus annis, appellari etiam recte potest superindictum.

8 Quando Princeps, ac Respublica, petit à subditis summam aliquam ad tēpus, pro necessitate, aut vtilitate, reipublicæ occurrente, & populi eam acceptant ac solvunt, aut quando communitas oppidi petit à singulis summam aliquam ad sumptus ipsiusmet communitatis oppidi, aut ad aliud populo vtile, & id solvunt, ad fieri solet, contribuentibus singulis pro quantitate sui patrimonij, eo modo, quo dictum est contribui in hoc regno ad soluendum ordinarium, & extraordinarium seruitium. Atq; indictiones, vt ita contribuant diuisioneq; illo modo totius summæ per singulos, & contributiones ipsę, appellari solent collectæ, præstantiæ, & talliæ, colligendo, præstando, & taxatione, videturq; Italicum ac Gallicum nomen telliæ, Hispanè dicuntur *decrimas*, Lusitanè *finas*. Ex parte verò principis, aut communitatis, eas petentis, dicuntur impositio: Hispanè, *peidos*, & *empresidos*, ad nunquam soluendum. Lege Syllestrū verb. gabella. l. n. 4. Gabr. in. 4. dist. l. 5. q. 4. art. 1. notab. 4. Otaloram c. 2. citato. n. 3. & 2. t. & alios, quos citat. Sic, sex annis elapsi, qui finiūtur hoc anno millesimo quingentesimo nonagesimo sexto, petiuit, atque obtinuit, Rex ab hoc regno octies centies centenas decatorū (*ochomillenes* nostri vocant) soluendas intrā sex annos, ad bellorum sumptus, & ad subueniendum reipublicę Christianę necessitatibus. In hac autem ciuitate Conchenfi, etiam collectæ solui solent imposita sifa, vnde de tota summa colligatur ac solvatur.

Quando autem princeps aliquid petit à

A singulis, penes ipsos relinquendo, an, & quantum velint dare, vt Carolus. V. petiuit in hoc regno, quando Galli Turcas in ipso rum adiutorium conuocarunt, & Rex noster Philippus ultra *ochomillenes*, quos petiuit & obtinuit à regno, simul à communitatibus populorū, ecclesiarū cathedraliū, & à priuatis, petiuit, vt, quod vnusquisq; velleret, id conferret ad id, ad quod *millenes* petierat, tunc id non habet rationem tributū, neq; perpetui, neque ad tēpus, sed liberalis præstationis ac contributionis.

In locis iurisdictionis huius Conchenfi ciuitatis subiectis, & in quibusdam alijs, quietique in eis habet centum oues, aut plures in quatuorquingue numero, soluit quotannis agnam vnā annucliam, quam *borra* vocant. Eiusmodi autem deputata ab initio fuerūt, vt his conferrentur, quos vocant *caualleros de la sierra*; cuius munus est, custodire loca cædua, vt non, nisi iuxta leges præscriptas, ligna scindantur. In hac verò ciuitate Conchenfi, cum quatuordecim sint parochiæ, sanctū fuit, vt, qui certe qualitates essent, equumq; haberent, ad sortes quotannis in festo S. Michaelis admitteretur, atq; ordine quodā ex duabus parocijs, duo equales (*el mozo* nosri vocant) forte eligeretur eius anni, vnus ex eiusmodi vicinis vnus earum parociarum, & alter ex alia: qui ex eo munere non modicos redditos, emolumentūq; habent. Ex sex verò, ex alijs duodecim parocijs, sorte similiter eligerentur sex, quos vocant *caualleros de la sierra*, singuli ex eiusmodi vicinis singularum earum parociarum. Ceterum admittuntur ad has sortes, sicut & ad sequentes, etiam vicini sexagenarij, qui equum non habent. Si tamen eiusmodi sexagenario fors contingat, censetur electus, non en *cauallejo de la sierra*, sed in sortem, de qua mox erit sermo, iterumq; eligatur alius ex eadē parocia, ex his solum, qui equum habent, en *cauallejo de la sierra*. Hi verò omnes sic ad id munus electi, contenti solum solo emolumento penarū illorum, quos in aliquo delicto circa ligna cædenda comprehendunt. Ex reliquis verò alijs sex parocijs eliguntur totidem, singuli ex singulis, inter quos, & inter senes sexagenarios, si qui electi fuerant ex alijs sex parocijs, diuiduntur equaliter bonis illius anni, ad nullumq; munus præstandum, propter id emolumentum, tenentur. Eiusmodi verò omnes sortes ordine quodam inter omnes parocias diui-

C

D

duntur, ita vt singulis septem annis ad om-
nes deueniat fors muneris ædiliū, & simili-
ter alternetur in reliquis duabus fortibus.

Hactenus enumerata, & his familia, quæ non ex liberalitate, sed iniuncta in reipublice ac principum subsidium, solvuntur, nō ob asportationem, aut exportationem, rei aliquid, vel ob transitum, aut propter venditionem, vel contractum alium, neq; ob aliquem alium actum, meo iudicio, habent propissimam ac pressam rationē tributi, vt distinguitur à vectigali. Atq; hæc omnia, etiāque solvuntur ad sumptus & in utilitatē populi, in quo quis habitat (ex pte), que solvitur in utilitatē predictorum, qui que contribuentia, a quibus neq; ecclesiastici sunt excepti, vt infra videbimus) appellantur in hoc Castellæ regno, *pechos*, in verbo antiquo, *pech.* r. qd est, tribuere, & solvere, satis frequenter in legibus participantum, & in alijs antiquis iuribus huius regni, & ita hodie (referente Otalora, c. citato. n. 5.) in Galatia et *pecho* vocant omne de *pega*. Quare tributum pressè, vt distinguitur à vectigali, & ab alijs iuribus regij, quæ ad vectigalia reducuntur, tanquam eis similia, & de illis participantia, & *pechos*, in hoc Castellæ regno, idem sunt. Ab his autem omnibus solvendis immunes in hoc regno sunt, qui nobilitate de *hidalgua* gaudet; reliqui vero, ab onere soluendi ea omnia tributa, nuncupantur *pecheros*. Quicquid autem Otalora de nobilitate, part. i. c. 7. & c. 2m. §. 6. dicat, vocabulum *pechos* in hoc regno, minus latè poter, quam vocabulum *derecho*; nam totos *pechos*, qui Regi debentur, *derechos* Regis sunt, & insuper vocabulum *derecho*. Regis, comprehendit vectigalia omnia, & quæ ad illa reducuntur, de *alcavalas*, montados, & his similia, atq; etiā taxa salinarum, piscationem, mineralium, & similia alia, quæ directè sunt à vectigalibus. Vocabula vero remota del Rey, satius adhuc patet, quam *derechos* del Rey; quoniam comprehendit totos hos *derechos reales*, & insuper redditus & munerales ex praedijs, & bonis reliquis eorundem regni, &

Quantis autem tributis preste, vi a
flegi dicitur, si, quod ab ftepe ftepen
atque hoc idem fit, quod ab ftepe ftepen
dum est dictum: & quod, vi habetur.
ager, ftependium, ftepe ftepe ftepe
est explicatum, per ftepe colligatur videat
turq; vocabulum, ftependium, inde vite
rius, extenſum ad mercedem militum fte
nificandas, propterea quod inde ſolueba

tur, & ad id potissimum stipendia, tribus-
tate, colliguntur, ut p. 10. p. 10. q. 4. stipendia
dicuntur, quia iniquitas, hanc ita fingunt
lominis vocabulum, tributum, a tributo do-
dictum, optime potest extendi ad signifi-
canda etiam vectigalia omnia, eaque, quae
ad vectigalia redeunt, ut sunt elemosinae,
miserationes, & his similia, de quibus infra erit
sermo; quin & ad significanda iura signa-
rum, p. 10. q. 10. in generalia, & similia alia;
sicque frequenter sumuntur de doctoribus,
& in communibus, ut in loquentium sermone
Hispano, in eaque significatione reperitur
effurca cum in legibus partitum utque in
eadem ampla significatione effra nobis sumpt-
us in similo totis huius materiae praesentibus
predeceps in hac translatione sumetur.

Atque nam ad xēd galas, saque, que ven-
dīg alibus afflōia sunt, transiunt dīspu-
tatione sequente sacīnū, obīertū dīstī.
Vocabulū, mūnū, vt habetur. l. mūnū
proprie, ff. de verb. signīf. trī significat.
Signīficat enī dīpī m. De qua uōnīfīca-
tione nīlīl ad pīesēntīnīlītūtē. Atqū signī-
ficat officīū, seu admīnīstratīōē cū
honore, vt dīcīmū mūnū dūcīs, legatī
antefīgnatī, magīstratū, &c. Hīs adūngē
mūnēra, quē ī vīlītātē sūnt pūbīcā,
& quānīs honores nō sūnt, nīlīl tāmēn
īngēnūm & nobīlēm vīrūtē dēcedē. Et
pīōmīe īnter onēra cōputatū. Eīus-
modī sūnt mūnēra tūtorīs, & cūtorīs,
& ēīs sīmīlīa. Tērtīo sīgnīficat onus, dīstīndū
abī officīo ī sēcūda mīpīerī sēceptīōne
expīcatō. Atq; hūc mōdo sūmptū, est tī-
plex, vt habetur. l. i. & sequēntī. pīer tī-
mī, l. vltīff. dē mūnīb. & honōrīb. & nō-
tānt Pānōr. c. nō mīnūs dē īm mūnīr. ec-
clesī. & dōctōrēs cōmītēt. Quē dē enī
sūnt patrīmōnīalīa: eīusmodī sūnt tributa
omnīa hācēnīs expīcatā, ītēq; sūscīpēdā
hācēnīs dē mōdīs pīncīpīs aut cōmūnī

estō stipendii iustum ei solvatur, est omnis
personale tamen, & non patrimoniale.
Alia denique sunt mixta ex personali, &
patrimoniali; ut si quis aliquid horū praes-
tare cogatur suis propriis sumptibus. Ut
autē habetur. l. munus propriē. ff. de verb. sig-
nif. munus in secunda & tertia acceptio-
ne est munus propriē: in prima verō pro d-
no, non est ita propriē ac presē. Aliud est
obsequium, nobiles, quos hidalgos in hoc
Castellā regno vocant, quatuor exempti
non sūt a munere in secunda significatio-
ne ex tribus supra explicatis; exemptos
tamen esse a munere in significatio-
ne tertia, hoc est, non solum a tributis omnibus
habentibus explicatis, sed etiā a muneribus,
secundum oneribus personalibus; mixtis quoque ex
personalibus & patrimonialibus. A mune-
re in secunda & tertia significatio-
ne, dicta est immunitas, atque immunitas, id est, mu-
nera non subiens, ab esse tubendis exēp-
tus: dictus etiā est municeps, quasi mu-
neribus civitatis, aut oppidi, subiectus, ut
constat. ff. ad municipales, & ff. de iure im-
munitatis. C. de municipibus & origina-
rijs lib. 10. & titulis sequentibus.

Angaria, & parangaria, iuxta l. nemitem.
C. de sacrol. eccles. iuncta glos. 1. & 2. ibi,
& iuxta l. nemo dueum; cum sequētib.
C. de cursu publico & angarijs lib. 12. vi-
detur fuisse munera personalia aliquid ve-
hendi, praesertim in transitu exercitus, pro
utilitate publica, vel propria persona, vel
simul cum iumentis, aut plaustris: quod si
sine stipendio fieret, ita ut onus simul es-
set personale & patrimoniale, dicebatur
parangaria (alij scribunt perangaria; à per,
id est, valde, & angō) Contra vult glossa.
ē. non minus de immunit. eccles. verb. an-
garijs, ut scilicet angariae dicantur munera
personalia proprijs sumptibus, & parang-
ariae sumptibus alienis. Angaria, iuxta Cal-
lepinum, dicuntur, qui servorum ac iume-
torum onera baiularē, & videtur Perfectum
nomen. Inde angariari, est sumere aliquem,
ut rāquam mancipium, vel iumentum, ali-
quid baiulare, iuxta illud Matth. 27. Exeun-
tes autem inveniunt hominem Cyrenaeum no-
mine Simonem, hunc angariaverunt, ut tolleret
crucem eius. Alij dicūt, angariam esse grave
onus ac tributum, maxime si sit iniustum,
quo pacto sumi videtur cap. non minus,
citato, & parangariam esse gravissimum
onus ac tributum; praesertim iniustum.

A mo ha s y m m a r i u m.

l. i. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

1. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

2. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

3. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

4. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

5. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

6. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

7. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

8. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

9. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

10. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

11. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

12. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

13. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

14. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

15. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

16. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

17. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

18. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

19. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

20. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

21. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

22. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

23. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

24. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

25. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

26. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

27. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

28. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

29. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

30. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

31. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

32. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

33. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

34. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

35. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

36. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

37. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

38. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

39. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

40. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

41. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

42. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

43. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

44. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

45. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

46. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

47. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

48. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

49. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

50. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

51. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

52. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

53. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

54. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

55. v. c. t. g. a. l. g. a. b. e. l. l. a. d. i. c. a. n. a. i.

de regno in regnum, aut etiam mari. Item vestigalia portoria appellantur. l. omnia bus. C. de vectig. Hispanæ portæges. l. 5. titu. 7. part. 5. & Lusitanæ portajem. Tamen in Hispanijs nomen hoc non omnia vestigalia soleat comprehendere, sed solum ea, quæ solvantur ob transitum per aliquem locum, aut ob introductionem, vel extractionem mercium. Est verò vestigal (vt id etiam comprehendit, quod vestigal est af fine) vt eadem precedente disputatione est dictum, tributum (sumpto vocabulo late) quod soluitur ob asportationem; aut exportationem, rei aliuscuius, vel ob transitum, aut propter venditionem, vel contractum alium, aut ob aliquem alium actum. Tamen si vestigal, & gabella, aliquando sumantur latius, & improprie, nempe vt tributū pro se sumptum etiam comprehendunt, maxime vocabulum gabella.

De iure communi in vestigal soluebatur octaua pars rerum, quæ asportabantur, aut exportabantur: eaque de causa, qui id tributum exigebant, octauarij dicebantur. l. ex præstatione, & l. à legatis. C. de vectigal. l. 3. titu. 7. part. 5. Neque soluebatur ex ijs rebus, quas quis asportabat ad suum, familie quæ suæ vltum, aut ad fiscum, vel ad rus colendum. l. vniuersi. C. eod. titu. & l. 5. titu. 7. part. 5. Et quando totū vestigal princeps non habebat sibi peculiariter applicatum, inter partes diuidebatur, & pars tertia ad ciuitatem, vel ad oppidū, at timebat, in quo soluebatur, ad sumptus illius publicos: reliquæ verò duæ partes ad principem spectabant. l. vlt. C. eod. titu.

In Lusitania ex rebus, quæ mari inferuntur, decima pars regulariter soluitur in vestigal Regi: deoque id vestigal decima huius reputatur. Et quantum quoniam in Lusitania ea decima solueretur in mercibus; postea tamen optio mercatoribus facta fuit, vt vel in mercibus, vel in estimatione, solueretur; estimationeque valde fauorabilis fiebat mercatoribus. Et quoniam, quando merces vendenda inferuntur, simul, quando inferuntur, coguntur mercatores soluere aliam decimam in sissam, quam in eo regno vocant (in hoc verò *alcavala* dicitur) nec possent, dum merces illæ venduntur. Sissam alia soluitur, mercatores verò euicendo pretiū earum mercium iuxta tributū, quæ soluit, & iuxta alios sumptus, ac circumstantias eorum currentes, id recuperant ab emptoribus: quoniam, inquam, hæc ita sese habent, quādo primam illam decimam soluebant, non

in mercibus, sed in estimatione, ex singulis centum, quæ ita mari inferbantur, soluebant in vtrunque tributum viginti Regi. Quoniam in primam decimam, ex centum debebant decem: & quia hæc etiam decem ipsi relinquebantur in mercibus vendenda alijs, accipiendoque ab eis solam estimationem eorum, ex integra centum, quæ proinde vendi ipsis relinquebantur, soluebant aliam integram decimam quod estimationem, atque adeo ex centum soluebant viginti quod estimationem. Quando verò primam decimam soluebant in mercibus, quia solum ipsis vendenda relinquebatur, cetera nonaginta, solum soluebant in sissam nouem, quæ sunt decima pars ex nonaginta, atque adeo ex centum solum soluebant decem & nouem. In his autem districtibus ex Lusitania, mercatores conquirebantur, quod estimationem. Certe, si districte soluerent, sed adeo rigida, vt ipsi potius eligerent soluere primam decimam in mercibus, & nihilominus cogentur eam soluere quod estimationem. Certe, si districte sola conductorum eorum vestigalium autoritate, id erat iniquum: sed relinquenda esset optio mercatoribus, aut accipienda esset ea decima solum in mercibus, atia inuitis mercatoribus, si id potius eligerent conductores, vel Rex ipse. Quod si Regis autoritate fuit introductum, vt etiam introductū est Hispani, tunc sicut Rex augere potest tributa intra limites iustitiae illud statere potuit, modo iustitiae limites id ferant. Quantum autem soluitur in vestigal ex rebus, quæ ex Lusitania mari extrahuntur, ignoro: & quæ res in eo regno immunes sint ab eo vestigali, aut ex illis plus, vel minus, soluitur. Hæc verò vestigalia, ex rebus, quæ mari asportantur, aut mari extrahuntur, quoniam in eo regno soluntur, ratioque illorum redditur, in quibusdam hominibus ad deputatus, quas *Alfandegas* vocant, appellantur in eo regno, *derechos de alfandega*. In alijs vero locis, in alijs.

Ex rebus, quæ in Lusitania asportantur ex India Orientali, ex Bralica regione, ex Aethiopia, & ex alijs locis, ad quæ Rex adit proprijs sumptibus aperuit, eas, proprijs sumptibus sustentat, defendit, ac auget, peculiaris vestigalia soluntur in domo peculiari deputata, vbi res hæ inferantur, examinentur, ratio eorum reddatur, ac tributa soluantur, quæ causa in India non occupatur.

In hoc autem Castellæ regno, quantum

lib. 3

lit

sit soluendum, denouoque vt soluatur sit
auctum, ex rebus, quæ mari asportantur,
aut extrahuntur, dei Almozarifazgo dei Arçon
bispado de Sevilla, y Obispado de Caliz, &c. ex re-
bus, quæ terra Hispalim inferuntur, aut ex
Hispalim extrahuntur, & quando alcauala sit
insuper soluenda, ac quâtum, habetur lib.
9. nouæ collect. titu. 22. & 24. Deputatæ
verò sunt domus aduanarum, vbi hæc vecti-
galia soluantur, & ratio eorum, ac mercium,
ex quibus soluantur, exigatur, tam in hoc,
quàm in alijs similibus Almozarifazgo. Quâ-
tum autem soluendum sit ex rebus, quæ in
nouum orbem deferuntur, & ex rebus, quæ
inde in Hispanias asportantur, habetur eod-
dem lib. 9. titu. 26. Hæc verò vectigalia pec-
tinentia ei Almozarifazgo de las Indias, qui di-
stinctus est ab Hispalensi, ratioq; harû rerû
pecul aliter redditur in domo cõtractoria
Hispalensi. Quantû ite soluendû sit in Almo-
zarifazgo regni Granateusis ex similibus
rebus, quæ extrahuntur, aut asportantur,
atque etiam de la seda eius regni, habetur
eodem lib. 9. titu. 23. (iuncto. 22. antec-
edente) & titu. 30. Quantû similiter solu-
endum sit in Almozarifazgo de Murcia, Cer-
teña, y Lorca, habetur ibidem titu. 25.
Item ex his, quæ mari extrahuntur, aut in-
feruntur, in la provincia de Guipuzcoa, conda-
do de Vizcaya, decima pars soluitur, vt habe-
tur lib. 9. citato titu. 28. vbi lege, quæ circa
hæc disponuntur. Idem vectigal eod-
modo soluitur ex rebus, quæ mari inferun-
tur, aut extrahuntur, ex Galicia, Asturias, quæ
tro sacada, y en Ribadeo y Nautia; nisi inferan-
tur ex locis coronæ huius Castellæ regni,
aut extrahantur ad ea loca. Ita habetur eo-
dem lib. 9. titu. 29. vbi lege alia, quæ dispo-
nuntur.

Decima quoque solui regulariter con-
suevit in quousq; regnorum ex mercibus,
& rebus non solum, quæ inferuntur ex alio
regno, sed etiam quæ extrahuntur. Et cum
antea ex rebus, quæ extrahebantur ex Cas-
tella in Lusitaniam, & ex Lusitania in Cas-
tellam, solui non consueuerit, saltem inte-
gra decima, in regno vnde extrahebantur,
Rex Lusitanie Sebastianus anno. 563. l. 3. §.
tit. 3. part. 5. legem extraxit, statuit, vt etiâ
ex mercibus & cibarijs, quæ ex Lusitania in
hoc Castellæ regnum extraherentur, solve-
rerit in Lusitania decima; propter similem
legem latam in hoc Castellæ regno anno.
1499. quæ est. l. 1. titu. 1. lib. 9. nouæ col-
lect. quæ sancitum fuit, vt ex mercibus & re-
bus, tum quæ ex Lusitania terra inferren-

A tur in hoc regnum, tum etiam ex hoc regi-
no inferrentur in illud, solveretur in hoc
regno decima pars estimationis. In eadem
verò lege. 1. mentio etiam fit de similibus
decimis, quæ soluantur in confinij regno
rû Aragoniæ, & Nauarre. Hæc verò, & alia
vectigalia, ex rebus, quæ terra ex Lusitania
extrahuntur, aut in Lusitaniam inferuntur,
soluantur in Lusitania in domibus addid in
eius regni confinij deputatis, quæ Alfo-
diga etiam vocantur in hoc verò regno in do-
mibus, quæ aduanæ appellat, eiusmodi etiâ
vectigalia aduanæ dicuntur. *rumel boup*

Quæ autem vectigalia imposita insuper
B sint ex hnis, quæ ex hoc Castellæ regno
mari, aut terra, in alia regna extrahuntur, ha-
betur lib. 9. nouæ collect. titu. 31. & tit. 22.
l. 3. §. penult. Quæ item prohibita sint extra
hæc hoc Castellæ regno, aut ad illud af-
ferri, magna ex parte habentur lib. 6. nouæ
collect. titu. 18. *in inuencio omni*

Quæ vectigalia sunt imposita ac solu-
8 tur ex rebus, quæ in ciuitates & oppida, in-
feruntur, aut ex eis extrahuntur, vel obtrâ-
situm per op. pidum pontem, lintem, aut
alium locum, portorium dicuntur, Hispa-
niæ verò portazgo, & Lusitanie portagem. Ap-
pellantur etiam pedaggiu. Quin & aliquâ,
do hoc nomen, sicut & portorium, exten-
ditur ad significandum vectigalia vniuersa
sim, gabelias ve. Eiusmodi vectigalibus ad-
iunge, quæ imposita sunt ac soluantur in
aliquibus domibus publicè deputatis, vt
res aliqua in eis vendantur, appendantur,
aut mensurentur, nempe triticum, & alia
grana, oleum, pisces, & similia. *in inuencio*

Ad portoria, seu pedagia, suo modo spec-
tant vectigalia, quæ ex pecudibus, & armen-
tis, soluantur in transitu eorum, per pon-
tem, aut per aliqua alia loca, in quibus con-
stitutum est, vt aliquid ob eorum transitû
soluitur. Atque inter alia eiusmodi vectiga-
lia, interdum in hoc regno est constitutû,
vt soluitur *afadura*, hoc est, si pecudes, aut
armenta, ad certum numerum perueniant,
vt soluitur vnum, quod receptor eius tri-
buti elegerit, n. odè non sit, quod tintina-
bulum desert, & quasi dux est ceterorum.

Pertinet etiam vectigal illud ex eiusmodi
animalibus, quod mortado ac seruitium
vocant, & soluitur ob transitum eorum a
termino in terminum, iuxta diuisionem
terminorum ad id prescriptam in hoc reg-
nonem, quæ dum eiusmodi animalia vend-
da deferuntur ad nundinas, aut mercatores,
quos in hoc regno vocant. De quo vecti-
gali

gali, in qua quantitate, & ubi soluendum sit, longus sermo habetur lib. 9. noue col: lect. titu. 27. iunctis. ult. titu. 5.

10 Quod pro decugatu per aliquem locum soluitur, aut pro protectione, vt securius homines, ipsorumque res, transeant, si tanquam tributum sit impositum, quod teneat quod omnes soluere, gualdagium appellatur. Quod verò soluitur à priuatis ijs, qui suas operas eis locant, vt illos ducant ac protegant in itinere aliquo, non est tributum, liciteque accipitur, etiam ex ijs, qui immunes sunt à solutione quoruncunque tributorum, vt sunt Ecclesiasticæ personæ.

11 Vectigal solet imponi salii, quod conficitur aut extrahitur de terra: eiusmodique vectigalia salinaria peculiari nomine dicuntur in iure. Ex piscibus etiam, qui capiuntur, solet piscatoribus plerique in locis vectigal imponi. Multis etiam alijs rebus vectigal est impositum.

Non est verò nobis hoc loco animus trahere in particulari notitiam omnium varietatum vectigalium: id enim laboriosum est feruere, per difficileque ac molestum: præsertim cum res hæc inconstans ac variata sit, non solum in diuersis regnis ac locis, pro diuersitate statutorum ac consuetudinum cuiusque eorum, sed etiam in vno & eodem regno ac loco temporis progressumque tributa in singulari, & quæ res exemptæ sint, vt ex eis tributa non soluantur, addiscitur experientia in vnoquoque loco, ex ipsiusque penitentibus, & interrogantibus casus conscientiar, quam possint certis regulis, aut traditionibus, tradi ac comprehendere. Quæ tamen dicta sunt, & quæ tribus disputationibus sequentibus addemus, proponenda censuimus, ad aliqualem maiorem illorum notitiam.

12 Illud est obseruandum, à vectigalibus soluendis, neminem censeri exemptum, nisi peculiari ner sit expressum, ab aliquo, vel ab aliquibus, aut ab omnibus vectigalibus, soluendis eximi. I. omnium. I. à prestatione, & al. à legatis. C. de vectigalib. & l. 7. titu. 7. part. 5. Quare ij nobiles, quos in hoc regno bida go vocant, licet immunes sint à solutione tributorum præse sumptorum, de quibus disputatione præcedente dictum est, immunes tamen non sunt à solutione vectigalium, eorumque, quæ vectigalibus sunt assinia. Ecclesiastici vero, qui immunes sunt ab omnibus vniuersim tributis, sumpto tributorum nomine tate, immunes quoque sunt, etiam à vectigalibus soluendis.

dis, nisi negotietur proprie: quoad ea enim, in quibus cernitur negotatio propria, ipsis indecens, atque interdicta, immunes non sunt à vectigalium solutione, vt infra suo loco dicetur: quo pacto est intelligenda. l. 5. titu. 7. part. 5.

SVM MARI VM.

1 **A**LCALA A Borigo, vnde dicta, quid sit, & in qua quantitate à principio, & temporis progressu, fuerit concessa.

2 Alcala ex ratione soluitur, & ex permutatione duplex, & quis cum soluat in hoc regno, & quis in Lusitania.

3 Qui alcala soluit teneantur, & qui ab ea soluenda sint exempti.

4 Alcala non debet Rex ex rebus ipsius, quæ deditur, aut permutantur. Neque item illam debet in aliquo loco dominus, alius alcala eius loci.

5 A solutione alcala immunes sunt Ecclesiastici, nisi quando negotiantur. Neg, laici immunes ab ea sunt, & ea quæ dedit Ecclesiastici, qui in defectum laicorum vendunt, res ad Ecclesiasticos transfunt cum onere, & inde alcala soluitur.

6 Commendatarij in hoc regno & in Lusitania, quosque immunes sint, aut non sint à solutione alcala.

7 Alcala quosque debeatur ex re indiuidua laico cum Ecclesiastico communi, si vendatur, aut permutetur.

8 Alcala quosque debeatur ex fructibus rei ecclesiasticæ, quos ex ea recipit laicus.

9 Alcala debetur, si laicus ius aliquod suum, donati, aut emptum ex Regere, riarum decimarum Ecclesiarum huius regni vendat, aut permutet.

10 Ex iure illo non debent possidere illius ecclesiasticum subsidium, quod ex bonis ecclesiasticis in hoc regno Regi soluitur.

11 Alcala non debetur ex bono aliquo hereditatis laicæ vendito, si successor postea illam adit, sit Ecclesiasticus, aut si defunctus sit Ecclesiasticus, nullam illi ad ea.

12 Quæ loca & personæ exemptæ sunt hoc regno à solutione alcala.

13 Alcala debetur ex re, quam quis vendere cogitur. Si tamen in utilitatem alterius ac publicam vendere cum cogatur, persoli, etiam à emptore, debet alcala.

14 Vectigalia, quæ ex accessu ad aliquem locum aliquis debentur, non debentur si navi processit compulsa, & hostium, aut tempestate, eo accedat, neque ibi merces vendat.

De Alcauala, Sise in Lusitania dicta. Et qui à solutione illius sint immunes. Disp. 663.

DICENDVM peculiariter est de duobus tributis, quæ vectigalibus sunt affinia, & cū eis computanda, iuxta ea quæ duabus præcedentibus disputationibus dicta sunt. Nempe de Alcauala hac, & sequenti disputatione, & de tributo impositionis Lusitani disp. 665.

Quod ad Alcauala attinet, origo huius tributis, vocabulique, quo ita nuncupatur, hæc fuit in hoc Castellæ regno, vt ex varijs historijs referunt Lassarte de decima venditionis in præfatione 3. n. 19. & alij. Cū Rex Alfonso vñdecimus, aut (vt alij vocant) duodecimus (postquam ad hæc vsque tempora nullus alius fuit eius nominis, quicumque tandem is fuerit) ad Mauros ex Hispanijs depellendos, expugnandamque in particulari Algezire ciuitatem, tributum in præse tēaret imponere, quod pæbo in hoc regno dicitur, & quod soluerent, etiam ij nobiles, quos hildago vocant, ne plebs reliqua nimium grauaretur: nobiles, vt suam immunitatem à soluendis eius generis tributis illa sam conseruarent (referente Castillio in Hispana Gothorū Regū historia lib. 4. discursu. 8. respōderūt, tributo non daretur, mas derleemos al guala tātō cmo, lo gpi de, hoc est, aliud diuersū, in ratione videlicet vectigalis, aut vectigali affinis, à quo soluēdo nobiles non sūt immunes. Lingua enim Hispana antiqua, vt constat ex legibus partitarum, & ex alijs historijs, scripturisque antiquis, atque etiam hodie ex Lusitana lingua, al, aliud, ac reliquum, significat. Sicque in Burgenfi ciuitate anno. 1342. vt constat ex antiqua chronica eius Alfonso vñdecimi. c. 63. & referunt Zan allos in compendio historiæ Hispaniæ, & Illescas in Pōtifficali historia lib. 6. c. 19. illi primò ad id concesserunt, vigesimam, aut (vt alij volunt) trigessimam, partem pretij rerum omnium, quæ venderētur, tam mobiliū, quàm immobiliū, siue venderentur, & emerentur, negotiatione proprie dicta, siue non: idque tributum inde dictum fuit Alque yala, postea verò, corrupto nomine, mutatoq. e.

in. à dictum fuit Alcauala. Capta verò Algezira, sed perseuerantibus bellis, regniq. necessitatibus, aut etiam ex crescentibus, anno. 1349. in comitijs Cōplutētibus, idē tributum confirmatum, concessumque eidem Regi fuit simpliciter & absque temporis limitatione, vt referunt Montaluo. l. 50. titu. 6. part. 1. verbi, que Pharon column. 4. & Zamalloa. c. 17. citato, & 23. Postea verò tempore Henrici secūdi, anno. 1366. in Burgenfi ciuitate, vigesima illa, aut trigesima, pars pretij, duplicata, aut triplicata fuit, concessumque illi fuit, vt esset deinceps decima, vt referunt Pelrus Lopez Ayala in chronica Regis Petri crudelis, anno regni illius. 17. c. 19. & Zamalloa lib. 14. citato. c. 18. Tempore vero Hērici. III. filij Ioannis primi, & nepotis Henrici. II. cū anno. 1390. impubes regnare cepisset, tutores illius subditis concesserunt, vt solum soluere vigesimam pretij partem: scilicet verò pubes anno. 1392. regniq. administratione suscepta, vltra eam vigesimam, sex quasdam alias monetas, annuētibus subditis, exegit, quæ serē etiam vigesimā aquabant, vt Lassarte. vbi supra num. 22. ex historia huius Regis Henrici manu scripta. c. 24. & 21. refert. Afirmat verò ibidem Lassarte, postea Reges decimam exegisse & accepisse. Arbitror tamen, nūquam exacte fuisse traditam & acceptam, sed semper reclamasse & renuisse populos tantum tributum integrè soluere. Vnde mortuis Regibus Catholicis, administranteque hæc regna prudentissimo, religiofissimo, ac rectissimo Archiepiscopo Toletano Fratre Frācisco Ximenes, in caputatum fuit hoc tributum pro ea summa, quam regnum totum contribueret, quæ neque ad vigesimam partem pertingebat. A triginta verò circiter annis, exhausto Regis patrimonio, crescentibusq. bellorum sumptibus, & aucta sunt alia tributa, & hoc cepit exactè ad durū exigi, non sine populari querimonia, multisque in locis incapitatum fuit pro longè quidem maiori summa, quàm vnquam antea, sed quæ non pertingit ad decimam exactè perfolutam: multaque minimè incipitata remanserunt, ex quibus decima exigitur ac soluitur, sed non sponte omnino, sed quoniam subditis non aliud permittitur. Neque his redditibus Alcauala: potitur Rex, sed potiuntur priuati, qui pro pecunia ad bellorum sumptus tradita, hoc ius, & pleraque alia Regis iura, empta habent, sed cum pæcio de retrouendendo.

3 Tomo precedente dictum est, tributum hoc alcaualē exigi solum ex pretio venditionis, atque ex permutatione: in qua censetur esse duplex venditio, eaquē de causa ex permutatione duplex alcauala exigitur, iuxta estimationem utriusque rei, quæ permutatur vna pro alia. Dictum etiam est, in hoc Castellæ regno integram alcaualam soluere venditorem, ac proinde ad eum solum esse attendendum, num exemptus sit ab ea soluenda, ut intelligatur, an ex capite exemptionis debeat, aut non debeat. In Lusitania verò dimidium debere emptorem, & dimidium venditorem, ac proinde ad utrumque esse attendendum, ut intelligatur, num uterque, aut aliter, vel neuter, ex capite exemptionis debeat portiones suas, quæ singulos cōtingūt. Hec, & pleraque alia circa alcaualam tradita sunt tomo precedente, quæ ex indice verb. *Alcauala* facili deprehenduntur, ubi tradita sunt: neque est animus ea in hac traditione repetere, sed solum in progressu addere, quæ dicenda supersunt.

3 Explicandum verò est, qui alcaualam soluere teneantur, qui non item. Lex, tit. 18. lib. 9. nouæ collectæ, quæ lata fuit à Regibus Catholicis anno 1493. in castris oblationis vrbis Granatensis, nullum oppidum, aut locum, nullumque omnino, quantumcunque nobilis sit, excipit à solutione eius tributi, estd se excusent vsu, aut consuetudine, etiam immemoriabili, eam nō soluendi, vel quacunque alia ratione, aut priuilegio concessio. In fine tamen legis additur, *Saluo, si las tales mercedes, y franquexas fueren asentadas en los nuestros libros de lo saluado, y sobre escriptas de nuestros contadores mayores*. Etiam exteri, qui ad hoc regnum accedūt, aliquidque in eo vendunt, aut permutant, à solutione huius tributi non excusantur, ut habetur. l. 24. titu. 19. eiusdem libri: ea enim cōditione exteri accedere ad alia regna, & ibi negotiari, permittuntur, dummodo ea tributa iusta soluant, quæ ibi sunt imposita, ut recte notant multi, quos Lasarte de decima vend. c. 19. n. 3. refert ac sequitur. Lex autem, i. titu. 18. lib. 9. nouæ collectæ, quatenus statuit, ut nullus eximatur à solutione alcaualæ, etiam vsu & consuetudine, de cuius initio nulla extet memoria, vel quacunque alia ratione, quannis ortum habere potuerit ab antiquiori lege Alfonso undecimi, quæ est. l. 1. in fine, titu. 13. lib. 2. nouæ collectæ, quæ sic habet. *Y si misuro lo que las leyes dicen, que las cosas del reino no se*

A *puedan ganar por tiempo, se entienda de los pechor y tributos a nos deudors; & vtraque lex cōtum habere potuerit ab alia antiquiori lege. 6. tit. 29. part. 3. quæ sonat, in tributis locū non esse prescriptioni temporis cuiuscunque, etiam immemoriabilis, ut affirmat multi, quos Greg. Lop. ibi verb. *tributos*, & Lasarte de decim. vend. c. 19. n. 4. refert ac sequuntur, & consentit Aluar. Valaf. de iure emphyteu. q. 2. a. n. 32. consentaneè ad ius Lusitanum, quod in calce. n. 36. refert, de quare videnda sunt, quæ dicta à nobis sunt disp. 74. & 75. Licet, inquam, ea lex. 1. ortum quoad id habere potuerit à duobus alijs antiquioribus citatis, quatenus tamen simul callat priuilegia antea concessa, exceptis, quæ in fine eiusdem legis excipiuntur, & quæ legibus sequentibus exprimiuntur, de quibus statim erit sermo: arbitror eam legem, quoad eam totam vniuersalitatem, ortum sim. Lex eo habuisse, quod Catholicici Reges, pro potestate regia ad tributum imponenda, rationabili ex causa, atque in commune reipublicæ bonum, ad belli sumptus, & vt æquæ omnes de reipublica grauarentur, noluerunt deinceps, quenquā ab eo tributo esse exemptum, præter paucos ea lege & sequentibus expressos, ob speciales, præcipuas ac rationabiles causas sufficienter examinatas.*

4 Rex in primis, cuius sunt hæc iura, immunitus est à solutione alcaualæ, quando res ipsius venduntur, siue illæ immobiles, siue mobiles sint, ac proinde, estd alcaualam alicuius loci habeat locatam alicui, non debetur conductori alcauala pretij eorum rerum, quas Rex in eo loco vendiderit, aut permutauerit. Ita habetur. l. 3. titu. 8. libri 9. nouæ collectæ. & l. 3. titu. 17. atque illic iuratio. §. *sifcosos*, de publicanis. Ratio autem est, ut recte cōm Bart. & alij, affirmat Lasarte de decim. vend. c. 19. n. 8. quoniam nulla sibi ipsi est tributaria, nullusque sibi ipse quicquam debet. Rex autem solum locat alcaualam, quæ sibi debetur. Hinc recte. c. 18. a. n. 92. collegit, si alcaualæ alicuius loci, non ad Regem, sed ad dominum particulare eius loci pertinet, ut ad aliquos in hoc regno pertinet, tunc eo ipso dominum eius loci eximpon debere ex rebus ipsius, quas vendit: quia nemo sibi aliquid debet, si alcaualam eius loci alicui locet, ex pretio rerum domini eius loci, quas vendiderit, aut permutauerit, in eo oppido, non debetur conductori alcauala. Si tamen ciuitas alcaualam, non suam, sed Regis,

gis, locet al' cui nomine & loco Regis. ciuitasque ipsa vendat rem aliquam, aut permittet, propriam ipsiusmet ciuitatis, tunc ex pretio talis rei alcaualam debet conductio: quoniam ciuitas exempta non reperitur in hoc regno à solutione Regi alcauale rerum sibi propriarum, quas vendiderit, aut permittauerit: conductori verò debetur alcauala omnis eius ciuitatis, quæ Regi erat soluenda.

Ecclesiæ, & Ecclesiasticæ personæ, sicut vniuersim exemptæ sunt à solutione aliorum tributorum, vt disp. 3. dictum est, & inferius suo loco dicitur, vbi etiam explicabitur, quæ personæ Ecclesiasticæ dicantur, vt priuilegio hoc persuantur: ita, si aliquid vendant, aut permittant, de suis proprijs rebus, immunes sunt à solutione alcaualæ in hoc quidem regno venditores à tota, in Lusitania verò, siue emant, siue vendant, solum à dimidia: quoniam in eo regno emptor dimidium soluit sibi, & venditor aliud dimidium. Ita habetur. l. 6. titu. 18. lib. 9. nouæ collect. & lib. 5. legum extrauag. Lusitanarum tit. 3. l. 12. Si tamen aliquid vendant, aut permittant, negotiando, tunc sicut quoad eas res immunes non sunt à solutione aliorum tributorum, vt disp. 342. dictum, comprobaturque est, vbi copiose est etiam explicatum, quando negotiari sint censendi, quando non item, additumque est, in quibus eventibus priuilegium immunitatis à soluendis tributis immittantur neque immunes sunt à solutione alcaualæ ex rebus ita venditis, aut permittatis, vt habetur. l. 7. titu. 8. citato, & l. 12. citata.

Ex eo autem, quòd dum alcauala laicis est imposita ex rebus, quas vendunt, aut permittunt, ac crescat pretii eiusmodi rerum ob id tributum soluendum, indeque per accidens sequatur, quòd Ecclesiæ, & Ecclesiastici, carius eas ab illis emant, virtuteque proinde alcaualam soluant, nò id circo res, quas laici Ecclesiasticis vendunt, aut cum eis permittunt, immunes sunt à solutione alcaualæ ex pretio, estòd Ecclesiastici paciscantur, se emere tales res, immunes faciendo venditores ab eo tributo. Ita habetur. lib. 6. titu. 18. citato, vbi hæc verba adduntur. *Y si los vendedores no pudiesen ser auditos, que de los heredes mientos y otras cosas, que se vendieren a los dichos clérigos, y personas Ecclesiásticas, se pudiese cobrar el alcaual. Por lo qual queremos y mandamos que sean pre, y en todo caso y en todo tiempo, sean obligados los dichos heredamientos y cosas, que fueren vendidas. Vbi videt,*

A hypothecam, onerique reali, subijci res ita venditas pro ea alcauala, vt ex ipsis soluantur in defectum venditoris, etiam si ad possessionem ac dominium Ecclesiarum, aut Ecclesiasticorum deueniant; quoniam transiunt ad illos cum eo reali onere. Quod cõ Ecclesiasticorum instantiam, qui ex eo capite contentebant, eas res alcauali non esse subiectas, vniuſque proinde ipsis esse vendendas, ait Lassarte de decim. vend. c. 19. n. 11. fuisse sancitum. Non plus tamen res illæ ad id tributum tenebuntur, quàm in defectum venditoris, ac proinde quo tempore venditores præfuerint, vt ab ipsis exigere non posset, præficeretur simul, vt ex eisdem rebus non solueretur, vt rectè Lassarte subiungit. Ratio autem iuste decisionis legis illius, vt cum alijs Lassarte vbi supra. n. 10. ait, hæc est. Quoniam, sicut ex eo, quòd mercatores portoria, & alia tributa, soluunt ex mercibus, quas vendendas asportant, indeque per accidens sequatur, quòd pro quantitatem eorum tributorum res carius vendantur, vt disputatione præcedere dictum est, non vilius clericis venduntur à mercatoribus, quàm vendantur laicis, neque aliquid mercatoribus de eis tributis detrahatur ex eo, quòd partem earum venditoris sint Ecclesiastici: ita ex eo, quòd res mobiles, aut immobiles, vendantur Ecclesiasticis, immunes non sunt venditores ab alcauala earum rerum, estòd per accidens sequatur, quòd Ecclesiastici carius emant. Ex emptio equipè Ecclesiasticorum, & Ecclesiarum, solui est, vt ipsi non soluant tributum ex suis rebus: non verò, vt alij non soluant tributum ex rebus, quæ emptione, aut permutatione, ad ipsos sunt peruenturæ, estòd per accidens sequatur, quòd carius ab ea tributa ad ipsos perueniant. Similis alia lex huic hactenus explicata, lata est in Lusitania. 3. part. leg. extrauag. tit. 3. l. 12. 4. l. 2. & 3.

B

C

D

E

Priuilegia hæc Ecclesiasticorum extenduntur in Lusitania, etiam ad commendatos nòs ordinis Christi, modo commendam, aut censam, habent: secus si nudum habitum sine censâ habeant, vt constat. 3. part. leg. extrauag. tit. 3. l. 13. & 14. Idem credo esse in eo regno de reliquis commendatarijs, qui non minus, imò plus, participant de religione. In hoc verò Castelle regno, commendatarij omnes, qui clerici nò sunt, etiã si sint ordinis Dni Ioannis, quoad fructus suarum commendarum, filios vendat, aut permittant, dum ipsorum manent, immunes sunt à solutione alcaualæ ex illis: eò quòd

quod verè sint fructus bonorum Ecclesiasticorum, hoc est, commendarum ipsi colatarum: ex venditione vero herbarum suarum commendarum, solvunt alcaualam, ubi est consuetudo, ut salutarum: ex bonis autem ipsorum patrimonialibus, aut aliande aequiliter, ipsive obuenientibus, si illos vendant, aut permittant, coguntur solvere alcaualam, ut constat ex l. 9. titu. 18. lib. 9. noue collect. Eam legem approbat Lallarte ubi supra. n. 97. Si res tamen esset integra, potius consulerem, ut, saltem commendatarij Diui Ioannis, cum alijs Ecclesiasticis, quo ad immunitatem a soluendis tributis iannumerarentur.

7 Quando res vendenda communis ac indiuidua est Ecclesiastico cum laico, si communi consensu vendatur, neque in ea venditione negotiatio interueniat, tunc, quantus venditio, ac res vendita, indiuidua sit, quia tamen diuidi aliquo modo potest quo ad pretium, iuxta portionem, quam pro indiuiso vnusquisque eorum in ea re habet, utique ex parte pretij, que laicum continet, iuxta portionem, quam pro indiuiso in ea re habebat, alcauala debetur: non verò ex parte pretij, quæ ad Ecclesiasticum pertinet. Sicur, quando Ecclesiasticus rem cum laico permutat, alcauala debetur à laico, ex ea permutatione, iuxta æstimationem rei, quam ipse permutat, non verò ab Ecclesiastico, iuxta æstimationem rei sue, sed permutatione vnica atque indiuidua. Ita Lallarte ubi supra. n. 16. cum plerisque alijs, quos citat, & consentit Couar. de pract. qq. c. 34. in 2. concinitque l. 6. titu. 18. citato, illis verbis: por lo que a ellos (Ecclesiásticos) scilicet toca y se debe pagar.

8 Quando laicus conductus ab Ecclesia, aut ab Ecclesiastico, habet aliquid, quod fructus reddat, ut beneficium Ecclesiasticum, prædium, aut aliud simile, vel aliqua alia ratione & titulo suos efficit eos fructus, quos loco Ecclesie, aut Ecclesiastici percipit, tunc, si illos vendat, aut permittat, ex ea venditione, aut permutatione, alcaualam debet: quoniam vendit, aut permutat, quod est suum effectum illis alijs titulis, nec persequatur Ecclesie, Ecclesiasticæve persone, & quoniam privilegium Ecclesie, aut Ecclesiasticæ est personale, nec transit ad laicum. Ita syluester ubi supra. no. 29. & alijs, quos citant, vel que ex se est satis perspicua, vsque recepta: Si tamen clericus circa rem sui patrimonij, vel circa rem alia

A suam, ineat cum aliquo contractum societatis, ut scilicet accipiat dimidium, aut tertiam partem, fructuum, vel ineat contractum locationis, ut accipiat tot, vel tot, mensuras tritici, tunc de parte fructuum, quæ ad ipsum spectat, esse eam iubet vendere, non debet alcaualam: quoniam venditur, ut clericus.

Ut constat ex titu. 21. lib. 9. nouæ collect. tertia decimarum Ecclesiarum huius regni, donata à Summis Pontificibus suis Regibus, coronæve huius regni; in subsidium ad bellorum sumptus, & ad expensas alias. Eo autem ipso ea tertia decimarum pro indiuiso præcisa censetur à sacerdotibus, bonis que Ecclesiasticis, & donata censetur Regibus, coronæve huius regni, in eam finem usque eam accipienda, nam partitio sit decimarum singularium Ecclesiarum, quod Regibus, vel illius concessionis ac donationis competit, non est ius Ecclesiasticum, & spirituale, sed laicum ac seculare, à Summis Pontificibus ipsis concessum in bonis ea ipsa concessione, ac donatione præcisa patrimonio Christi, & à numero bonorum Ecclesiasticorum, factisque secularibus regis coronæ. Quia verò bona illa, iusque illud, simpliciter & absque vlla restrictione, aut prohibitione alienationis, regibus, coronæve regni, donata sunt, utique dispositio, tum de rebus ipsis, tum etiam de eo iure, perinde, post eam concessionem ac donationem, Regibus competit, atque dispositio de alijs iuribus ac rebus coronæ regni. Quia ergo Reges partem huius iuris vniuersis donauerunt, partem venderunt, aut irrevocabiliter, aut cum pacto de retrovendendo, saltem censum redimibilem ex eis redditibus concedendo, inde oritur dubium, num, si priuati, ad quos prædictus titulus redditus illi, & partes iuris illius integri, Regibus, coronæve huius regni concessi, pertinent, vel redditus, vel huiusmodi ad illos vendant, aut permittant, ex ea venditione, aut permutatione, alcaualam debeant. Et quidem dicendum est, si illi priuati Ecclesiastici non sint, aut alio titulo immunes non sint à solutione alcaualæ, eam debere. Ratio in tem est, quoniam, ut ex dictis liquidò constat, ea bona Ecclesiastica & spiritualia non sunt, neque alia ratione ipsa, aut ex venditione rei, vel permutationis, exempta sunt à solutione alcaualæ. Atque hoc est, quod multis Lallarte ubi supra. an. 29. vsque ad 34. intendit.

C Hinc oritur debum admodum difficile

multorum iudicio ac meo. Quia nam videlicet ratione, privati possessores partium huius iuris, contribuere teneantur ad subsidium a Summis Pontificibus Regibus huius regni insuper concessum, temporisque progressu auctum, de redditibus bonorum omnium Ecclesiasticorum huius regni, etsi si ad laicos deuenerint. Etenim pars illa decimarum eo ipso, quod Regibus, coronæve huius regni, donata est, esse desijt Christi patrimonium, bonumque Ecclesiasticum, factaque est bonum seculare, quin & videtur fuisse exempta à iurisdictione Summorum Pontificum, corpique pertinere quoad dispositionem ad Hispaniarum Reges, vt de illa re ipsa disposuerunt, donando, & vendendo, absque recurſu ad Summos Pontifices, & absque eorum dispensatione: quare ergo ratione, subsidium à Summis Pontificibus impostum, vt de bonis omnibus Ecclesiasticis, etiam si ad laicos deuenerint, soluitur, soluendum etiam erit de istis bonis, quæ Ecclesiastica iam non sunt. Equidem, quod ex commendis, & ex pensionibus, etiam si secularibus concessa in ipsorum vitam sint, solui id subsidium debeat, recta ratio id postulat: quoniam ea bona adhuc Ecclesiastica sunt, iurisdictionique Summi Pontificis subiaceant: quod verò etiam ex eiusmodi bonis solui debet, quæ Ecclesiastica non sunt, sed fuerunt, neque subiecta remanent iurisdictioni & administrationi Summorum Pontificum, non videtur id æquum, rationique consentaneum: præsertim si, ante impostum, aut auctum tale subsidium, facta sunt bona secularia, ad primatque eorum possessores deuenerint, titulo præsertim oneroso. Adde, Reges ipsos, ex ea parte decimarum, quæ ipsorum est, neque ad alios adhuc deuenit, non contribuere ad subsidium: quoniam ipsi debentur ex concessione Summorum Pontificum: nullus autem sibi ipsi debet, ac proinde, neque contribuit ad id, quod sibi debetur: atque ita videmus vsu esse receptum, quod quauis Rex conuenerit cum Ecclesijs huius regni, vt sibi certam summam quotannis pro subsidio conferant, ad quam contribuant pro rata omnes, qui bona obtinent Ecclesiastica, neque tamen ipse ad eam summam contribuit ex prædicta sua portione decimarum, neque, qui censum annuum emptum ab eo habent quotannis ipsis soluendum, ac configuratum in tertia alicuius Ecclesiæ particularis, neque qui emptam omnino, ac irredimibiliter, ab eo habet ter

atiam decimarum alicuius loci, aut partem aliquam illius, contribuunt: vnde etiam video, quo iure reliqui, qui partem aliquam habent tertiæ decimarum alicuius loci, aut integras illius loci tertias, non solum titulo oneroso, saltem in recompensationem suorum obsequiorum, sed etiam titulo mere lucrativo, cogendi sint soluere ac contribuere ad id subsidium, vt videmus vsu receptum, eos cogi ac soluere. Respondet Lassarte. c. 19. citato. n. 35. Quia caritativum hoc subsidium est vnus iniunctum, non quidem Ecclesiasticis personis, sed redditibus potius ac proventibus totius Ecclesiæ in his regnis, idque adeo generaliter, vt iuxta mentem ac verba bullæ Pauli tertij, qui primus illud concessit, & aliorum, qui illud auxerunt: testis quoscunque ac fructus, qui verè Ecclesiastici sunt comprehendat, nullo facto personarum discrimine, ad quas deuenerint, siue Ecclesiasticæ sint, siue laicæ, consequens esse, vt eadem eiusmodi tertiarius fructus, primordialiter, atque ex sua origine Ecclesiastici sint, Ecclesiasticæque fuerint soluti, eo quod ex Ecclesiariis decimis detrahantur, eo ipso, quod à Summis Pontificibus est prædicto modo vniuersaliter ex bonis Ecclesiariis huius regni concessum, ea omnia bona efficiat, transiantque proinde cum eo reali onere ad quasunque personas, etiam si laicæ sint, ac proinde teneantur illud soluere, ad illud re contribuere. Hæc tamen Lassarti responsio ac ratio, solida profecto non est, sed ex multis capitibus infirma ac nulla. In primis enim, ipsemet. n. 36. confitetur, tertias concessas fuisse à Benedicto duodecimo Regibus, coronæque huius regni, liberas omnino, & absque tali onere subsidij: cum verò ostensum sit, eo ipso desijisse esse bona Ecclesiastica, & mansisse secularia, exempta à iurisdictione Summorum Pontificum: sanè Paulus tertius, & posteriores Summi Pontifices, non potuerunt illis imponere postea id onus reale, neque id intenderunt sua illa concessione illius subsidij in omnibus bonis Ecclesiasticis huius regni, ad quoscunque illa deuenerint, etiam si laici sint: nam illa iam tunc non erant bona Ecclesiastica, sed fuerant longe antea, & istunc non erant: quare ea concessione subsidij sub illa forma, non censentur comprehendere eiusmodi tertias, neque de eis laici, qui, sed solum, de bonis, quæ tempore eiusdem concessionis subsidij erant Ecclesiastica, etiam si à laicis possiderentur. Neque Gigas de pensionibus. q. 3. quem Lassarte

in confirmationem sue responsionis citat, loquitur de eiusmodi bonis præcisus antea à bonis Ecclesiasticis, & factis secularibus, sed solum ait, pensionarios laicos, de bonis, quæ Ecclesiastica permanēt, subiecta q. iurisdictioni & administrationi Summorum Pontificum, teneri contr. buere ad eiusmodi subsidia caritativa bonis Ecclesiasticis, ex quibus ea pensio soluitur, imposita. Deinde, cum Regibus ipsis, ex forma illa concessionis Pauli. III. & aliorum Summorum Pontificum, non censetur impositum id caritativum subsidium, ut illud ex tertijs solvant, aut ad illud contribuant, neq. usu sit receptum, vt ipsi, vel qui ab ipsis titulis emptionis habent partem aliquam iuris, reddituumve, earum tertiarum ad illud contribuant, vtique neque, qui ab ipsis Regibus partem aliquam eius iuris quocunque titulo habent, teneantur, ob eandem Summorum Pontificum formam, quicquam ad id subsidium contribuere: quandoquidem nomine, ac loco, ipsorum Regum, redditus earum tertiarum recipiunt, eo modo, quo illi eos perciperent, si ea pars iuris apud illos perseveraret. Itē ipse Lassarte in principio sue responsionis ait, subsidium hoc ex mente, & ex verbis Pauli. III. & aliorum Summorum Pontificum, esse onus iniunctum proveniuntibus, redditibus, ac fructibus, totius Ecclesiæ huius regni, qui verò Ecclesiastici sunt: ex eo autem, quod fructus eiusmodi tertiarum, primordialiter, atque ex sua origine, hoc est, antequam præstenderentur, & donarentur coronæ huius regni, fuerint Ecclesiastici, Ecclesiasticiq. solvenerunt (quod duntaxat probat, eos detrahi ex decimis Ecclesiarum) non sequitur, tempore concessionis eius subsidij, perseverasse bona verò Ecclesiastica, quin potius contrarium supra ex eo suo fundamēto deducit, concessionē eius subsidij, manifeste bona earū tertiarum affecta eo onere reali, cum eo quæ transiisse, ac transire, ad quoscunque eorum possessores: quin potius contrarium ex eodem fundamēto rectius colligitur, nepe onus illud ea bona non affectis, eo quod iam tunc, neque Ecclesiastica bona essent, neq. subiecta dispositioni ac iurisdictioni Summorum Pontificum. His omnibus persuasus, arbitror, eos, qui à Regibus partem iurium earum tertiarum quocunque titulo ritè obtinuerunt, non teneri ad contributionē subsidij, quod à Regibus de bonis Ecclesiarum huius regni solvi-

tur: sed per errorem definitum fuisse, eos ad illud contribuere teneri, esseque id contri-

gendum. *Questio*
 Dubiū est, si Ecclesiastici, qui ab alicuius solutione est immunitas, moriatur, atq. heres dicat iacetē, hoc est, nondum adita per herede testamentariū vel ab intestato, aut per procuratorem datū hereditati, vel ad solvendos sumptus funeris talis defuncti, vel ad solvendum creditoribus defuncti, aut legatarijs, vtrum ex tali vditione alicuius debeat, an non. Hoc dubium movet Lassarte cap. 19. citato n. 38. Dixi hæreditate iacente: quoniam, cum per aditionem hæreditatis, heres dominii bonorum omnium hereditatis consequatur, transiuntque in ipsam actiones omnes passivæ, & activæ, defuncti, vt disp. 3. & disp. 135. offensum est, utiq. si quid tunc hæreditatis vendatur, tanquam hæreditatis bonum, siue per heredem vendatur, siue per testamentarios ex præscripto testatoris, siue per curatorem datum hæreditati ob absentiam hæreditis, aut ex alia iusta causa, venditur tunc, vt pertinet iam quoad dominium ad heredem, locoq. heredis, ac proinde, si heres immunitas sit à solutione alicuius, quis Ecclesiasticus, aut aliqua alia ratione, alicuiam ex tali vditione non debet, siue defunctus esset Ecclesiasticus, siue no, sed esset laicus, qui, si ipse vditionem eam celebrasset, alicuiam deberet. Si verò heres immunitas non sit ab alicuius solutione, quia laicus, tunc eam debet, et si defunctus esset Ecclesiasticus: quoniam immunitas Ecclesiastici defuncti ad non solvendam alicuiam, erat privilegium personale ipsius, quod cum bonis non transit ad heredem. Cum verò hæres sit, qui iure suis hunc capatur, dominus sit bonorum hæreditatis à puncto mortis eius, cum ita succedit, cum facultate tamen eam repudiandi, vt disp. 80. expianatum est, tunc, si quid de tali hæreditate vendatur, antequam talis hæres eam acceptet, aut repudiet, idem omnino est dicendum, modo postea si hæres eam hæreditatem non repudiet, nempe, si immunitas non sit à solutione alicuius, eam debet, et si succedat laico, qui illum debet. Hinc dico, quando morte alicuius Episcopi, aut alterius beneficiarij, vel clerici, aliqui pertinent ad cameram Apostolicam, tanquam spolia, vel ad sequentem successorem in Episcopatu,

patu, aut beneficio, iuxta ea quæ copiose à disput. 142. explicata sunt, deducto tamen inde toto are alieno, & funeris competentiæ & pensæ, tunc si quid eorum bonorum vendatur, à puncto mortis talis defuncti, ad æs illius alieni soluendum, aut ad aliam necessariam impensam, etiam si ea venditio fiat per laicum, vt in hoc regno fieri consuevit per Correctorẽ ciuitatis, in qua est cathedra Episcopalis talis Episcopi defuncti, vtique ex tali venditione non debetur alcauala: quia bona, vnde id venditur, pertinent ad cameram Apostolicam, aut ad successorem in beneficio, qui Ecclesiasti sunt, immunesque à solutione alcaualis: laici autem, aut quicumque alij, qui ea bona vendunt, id efficiunt loco ac nomine eorum, ad quos ea bona per mortem talis defuncti spectant, eorumque negotium ac partes agendo.

Tota difficultas est, quando ex hæreditate adhuc iacente, ad nulliusque proinde dominium adhuc pertinente, aliquid venditur, vel ad funeris impensam, vel ad debita defuncti soluenda, vel ad rem aliam, vtrum ex huiusmodi venditione alcauala debeatur. Lassare affirmat deberi, esse defunctus fuisse clericus, aut quicumque alius exemptus à solutione alcaualis, & esse postea hæres ab intestato, aut ex testamento, illam adeat, comparetque proinde dominium illius ea additione, sitque clericus, aut alia ratione exemptus à solutione alcaualis, & esse nullus eam adeat, quia bona nõ sufficiunt ad æs alienum defuncti soluendum, vendanturque, vt pretium inter creditores distribuatur, & vt sepeliatur defunctus. Dicitur, quoniam priuilegium Ecclesiastici defuncti, vt ex venditione, aut permutatione, suorum bonorum non solueret alcaualam, erat personale illius, quod proinde cum vita illius expirauit, neque ad hæres illius transit, neque bona, quæ quoad dominium fuerunt eius clerici, committantur: & quoniam bona illa, ante additionem, non pertinent ad heredem, vt ex priuilegio hæredis clerici, venditio illa, facta ante talem additionem, immunis sit à solutione alcaualis: quo fit, vt in omnibus illis euentibus propositis, ex venditione bonorum hæreditatis clerici iacentis, debeatur alcauala.

Decisio

11

Contrarium arbitror esse verum, quid hæres, qui postea hæreditatem adit, est Ecclesiasticus, aut ex alio capite immunis à solutione alcaualis, idque siue defunctus,

A. cui succedit, fuerit Ecclesiasticus, siue laicus: itemque, quando defunctus fuit Ecclesiasticus, nullusque postea hæreditatem adit, sed bona venduntur ad æs defuncti alienum soluendum, aut ad funeris impensam, pretiumque totum in his inferuntur. Ratio primi est; quoniam licet, quando res dominum habet, ad dominum regulariter spectet eam vendere, aut loco & nomine illius vendi; quando tamen caret domino, vt in eo euentu, vtique ad eum spectat eam vendere, locoque ac nomine illius publica autoritate censetur vendi, qui ius ad illam habet, qualis in re proposita est hæres, ad quem ea hæreditas, vel primò, vel in aliorum defectum, pertinet; sub conditione tamen, si vti velit eo iure, eamve adire velit: vnde hæres ipse, sciens ad se esse iam delatam hereditatem aliquam, ac dubius, an sibi expediens sit eam adire, vendere illam potest, aut res aliquas ex illa sub conditione, si illam adeat, rataque erit ea venditio subsequuta additione, impletæve ea conditione, sub qua est facta talis venditio, vt hæc omnia patent ex dictis disput. 340. iunctis ijs, quæ disput. 337. dicta sunt de venditione sub conditione: neque tunc is venditor, si sit Ecclesiasticus, debitor erit alcaualis: eius venditionis à se factæ, siue hereditas delata ad eum sit morte Ecclesiastici, siue morte secularis: quare, si aliquid ex ea hæreditate valide vendatur, vel à testamentarijs, vel à curatore dato hæreditati, vel à iudice, ad debita defuncti soluenda, vel ad aliquam aliam rem, venditio censetur facta nomine ac loco heredis, aut heredis, modò sequatur postea additio per eos hæreditatis, ac proinde, si illi Ecclesiastici sint, immunis erit ea venditio à solutione alcaualis. Ratio verò secundi est, quoniam licet priuilegiu Ecclesiasticorum, vt immunes sint ab alcaualis, & aliorum tutoru, solutione, sit personale, ac proinde ipsis cõpetat, & ipsorum bonis, donec ipsorum sunt, neque transeat ad hæreses, neque committatur ea bona eo ipso, quod ad alium transeunt; nihilominus absque vilo dubio, per epicheiam, est censendum competere Ecclesiasticis quoad ipsorum bona, dum ad alium non transferuntur, sed sunt hæreditas ipsorum adhuc iacent, quæ Ecclesiastici defuncti locum præcise subit, eumque representat; maxime, quando nullus postea adit hæreditatem, sed diiudicatur ad sepulturam talis Ecclesiastici defuncti, & ad solutionem debitorum illius:

tunc

hic enim negotium & partes Ecclesiastici defuncti aguntur ea venditione, ad extor-
randam ipsius conscientiam, & ad præstati-
dum & efficiendum ex eisdem bonis, quæ
ad ipsum spectant: credendum autem non
est, ita privilegium exemptionis à solutio-
nibus Ecclesiasticis fuisse concessum, ut
ad eorum bona in eo statu, atque ad prædicta
defuncti loco, ex eisdem bonis exequenda,
non se extendat; neque id sanè consonum
esset rectæ rationi. Confirmatur, quon-
iam dum hæreditas Ecclesiastici defuncti
ita iacet, neque adita est per heredem,
etiam laicum, non solum testamenti in-
stauratio, ut disp. 250. dictum est, spectat ad
iudicem Ecclesiasticum, & non ad seculari-
tem, sed etiam consistere curatores & ædes
bonis, & quæ ad prædicta diuendi socræ,
& soluere debita defuncti, ut Lassarte ipso
ubi supra. n. 44. cum e communi doctorum
sententia affirmat, in prædictis esse receptum
constituitur: quod non abunde provenit,
nisi quia bona illa adhuc reputantur, &
sunt, bona clerici defuncti, quæ ad alium
non transierunt, eaq; de causa adhuc gau-
dent privilegio fori Ecclesiastici, tãquam
bona adhuc reputata. Ecclesiastici nihil
impediente, quod id fori privilegium per-
sonale sit, neque transeat ad hæredes, neq;
comitetur ead. bona eo ipso, quod alium
spectant, quia de causa eo ipso, quod heres
secularis eam hæreditate adit, consequi-
turq; proinde ea aditione dominii illius,
illa eadem circa ea bona efficere pertinet
ad iudicem seculari: quo fit, ut idem di-
cendum sit de hoc alio clericorum privilegio,
de quo disputamus, nempe extendi ad hæ-
reditatē Ecclesiastici adhuc prædicto mo-
do iacentem.

12. Quæ autē loca, & quæ personæ in parti-
culari, & quovisq; exemptæ in hoc Cathellig
regno sint à solutione alcaualē ex rebus,
quas videntur aut permutant, habetur lib. 9.
nouæ collect. tit. 18. à lege. 11. vñq; ad 33.
lege etiam Lassarte. citato à n. 93.

Questio. Dubium est, utrum quando aliquis pu-
blica autoritate cogitur aliquid vendere,
quia ita postulat bonum publicum, iuxta
ea quæ disp. 341. explanata sunt, immunitas
sit à solutione alcaualē ex tali venditione:
Quod sit immunitas, arbitrat̃ur Parladossius
& Auéd. relati. Lassarte. citato à n. 99.

Arg. pri. Id verò suaderi potest primò, quoniam
necessitas excusat à solutione tributū, ar-
gumēto. l. Casan. & habetur apertè. l. ult.
§. si propter necessitatē. ff. de publican. In

A primo enim iure habetur, si merces aliquæ
a certo die prohibeantur extrahi ex loco
aliquo, & naus cum illis ante eundem die sol-
uerat à portu eius loci, ne cessitate q̃vis re-
pellatis, aut metu hostium, aut eumporum
est regressa. estd. post eundem diem cum eisdē
mercibus iterum egrediatur, non censeri
transgressam eam legē ac prohibeantem
quoniam merces illæ ante eum diem fue-
runt extraxæ, & necessitas naui illa re-
duxit ad eum locum. In secundo vero has
hotur, si naus aut aliquis cum mercibus
simili necessitate ac rebus ad aliquem locum
ad quem accessurus non erat, neq; inten-
datur ibi eas vendere, sed, periculo cessante,
eas inde deferre, neque vectigal ex illis de-
bere (estd., si aliter accessisset, illud debui-
ret) neque proinde incidere in commissum
amittendi eas merces ex eo, quod id vecti-
gal non soluerit; estd. merces depositæ.
Idē habetur adhuc explicatis lib. 9. nouæ
collect. tit. 22. l. 2. versus finem. §. pro si las-
dicas, tit. 27. l. 18. & tit. 29. l. 8. & consen-
tiunt Bart. & alij. l. 1. C. de naufragij lib.
11. consentaneæ ad eum textum.

C Secundo, quoniam cum venditio sine
consensu esse non possit, quod vendi-
tio mutuo consensu vendentis & ementis
perficiatur, ut suo loco est dictum; celebra-
ri nō potest ac perici ab iniurto: quare, qui
inuitus ac coactus à principe, lege, aut ma-
gistratu, rem suam dat, & accipit pretium,
non censetur eas vendere ob defectū con-
sensus, sed magis vim pati, ab eoq; ex iusta
causa extrahi auctoritate publicā, & in satis-
factionē damni reddi ei pretio; quod lōgē
diuersum est à vera venditione: unde, cum
ex sola venditione, ac permutatio, alca-
uala debeatur; cōsequens est, ut ex eo alio

D negotio alcauala non debeatur.
Lassarte autem ibidem n. 100. rectius ar-
bitratur, veram esse venditionem, & tamen si
publica autoritate, ac præcepto, & ex iusta
causa celebratam, ac proinde, cum a solutione
alcaualē non reperitur exempta, deberi
ex illa, ob generalitatem legis, tit. 18. lib.
9. nouæ collect. Ceterum, quando non ob
culpam vendentis, cogitur eam rem vende-
re, sed solum ex publica ac sufficiente cau-
sa iusta, tunc requiritur, ac iustitiam postu-
lare, ut venditor omnino indemnis fereat-
ur, ac proinde, ut pretium illius rei inte-
grè, intra totā iustitiam dōne, ei soluantur,
quā maximum iuste ei solueretur si inde
soluatur non esset alcauala: idē & aliquid
amplius debetur ei, solum in re compensatio-
nem.

mirq. l. A
magna

Secundē

Deiſſiſ
13

ne, quoniam in ius spoliatur re sua, & ad quā est affectus, iuxta d. a. tit. r. p. a. illis verbis: *tenuloze, por derecho de le dar ante buen cābio, que vala tento, o mas, de gusla que el finge pagado a bien vista de hombre bueno, & en super vt ei refarciatur, quod ex alcauala est solvenda: quādo quidē nō sua sponte rem vedit, neq; in illē potest cogi vendere cum dāno, vt ex valore, pretiove iusto eius rei suz, solute alcauala: quare id totū redudare debet in emensē, qui ex ea causa iusta obtinet, vt ea res vendi cogatur. Dixi, quādo nō ob culpā vendentis, cogitur rem suam vendere: quoniam, si ob suam culpā cogatur eam vendere, vt mancipiū ob luxuriam, quā cum eo vitur, iuxta ea quz disp. 347. citata dicta sunt: tunc cogi potest illud vendere pro iusto pretio, quod inuenierit, & insuper, vt ex tali pretio soluat alcauala.*

Ad prim. argum.

Ad primum ergo argumentū in contrarium dicendum est, aliud esse loqui de vectigalibus, quz debentur ex transito mercium per aliquē locū, aut ex asportatione earum in eum locum; & aliud de vectigalibus, aut quali vectigalibus, quz debentur ex celebratione contractus. Iura verō, quz in eo argumentō citantur, merito statuisse, vt quādo quis necessitate compulsus, vel refectionis navis, vel depellatis, aut periculi hostiū, vel alterius similis, accedat ad portū, aut ingreditur, aliquos fines, p̄cise vt euadat id periculum, & postea cum eis de rebus ac mercibus egrediatur, non teneatur solvere vectigalia, quz alioquin ex eo accessu, aut transitu per eum locū, solvere teneretur. Ceterum, si is idem, est causa eius accessus fuerit exurgens necessitas, vendat ibi eas merces, & cogitur solvere vectigalia, quz ex transitu per eum locū, vel ex accessu ad eum locum, debentur, sicut ea solveret in loco, ad quem res eas asportabat, & cogitur insuper solvere quali vectigal, quod ex tali venditione debetur, vt eisdem iuribus citatis habetur: quare necessitas, p̄sertim iuste imposita, celebrandi aliquē contractum, non eximit à solutione tributī, aliā impositū, vt soluat ex eo contractū: tamēti, vt dictū est, quādo aliquis absque sua culpa, in emensē bonū, cogetur celebrare venditionem, emensē teneretur eum servare in dēnem, soluēdo loco illius id tributū impositum, cui dēmens esset Ecclesia, aut persona alia, quz ex venditione rei sue exēpta esset à solutione alcaualē. Neq; pro hoc expositione alias ad iura citata, quas Lassarre vbi supra non rectē adhibet,

Ad secundum dicendum est, quāuis ad venditionem consensales venditis sit necessarius, quādo tamen ex iusta causa cogitur quis, seu ei p̄cipitur, rem suam vendere, satis esse consensum illius in voluntarium mixtē, ex p̄cepto illo iusto, coactionē ēve illa iusta. Et p̄terea satis esse consensum publicz potestatis loco, & nomine illius, vt veditio perficiatur: sicut enim potestas publica, ex rationabili & iusta causa, potest loco subditi remittere, quod ei debetur, & absolvere aliquem à iuramento, quo tali subdito tenebatur; ita, nomine & loco illius, potest celebrare venditionē, & quēcumq; alium contractū, etiam illo inuito. Neq; dubito, Regē posse simul ex sua propria persona subire rationem emptoris, & loco subditi, tanquā dominus supremus illius, subire rationem venditoris, quādo ex iusta causa rem subditi ipsius, illo proprius inuito, pro iusto pretio sibi usurpat, celebrare: quod hoc modo veram venditionem, quicquid in contrarium Lassarre vbi supra mut. 208. dicat, non habet in se.

ALC AVAL. A. debetur ex quacunque venditione, ac permutatione rerū, etia si merces non sint, & sint rei proprii patrimonij vendite ad subleuandam propriam necessitatem: quod à vectigalibus est alienum. Alcauala ex parte coctio non debetur, & quid nomine eius patiri intelligendum. Alcauala ex tritico & alijs granis debetur. Nisi exteri mari illa Hispanie asportent. Alcauala non debetur ex contractu, quo pistrini tot panes collos pro certa mensura tritici reddunt. Secus si triticum pro panibus commutaretur. Alcauala ex venditione, aut permutatione, equi, mule, aut muli, quādo non debetur, & quādo debetur. Vendi an censetur equus, aut mulla, cum sella, & ornamentis, quibus sunt affecti dum venduntur. Alcauala ex distractione montium non debetur. Ex venditione verō argenti, & aurī, quosque soluēdo, & quid, etiam de ere, quz acudenda afferuntur, & quid solui debent. Alcauala ex libra non debetur. Neq; debetur quodouis aliā tributū ex libra, qui in hoc regnum aliunde inferuntur. Alcauala non debetur ex accipitribus, & ex alijs similibus auibus ad aucupium inferuentium. Alcauala non debetur ex bonis, quz dēmens traduntur in matrimonium. Et quid sit ex matrimoniallo,

A. secundū

ternallo, celebrato matrimonio, & eis traditis
essentur, & num tales contractus valeant.

11 Alcauala non debetur ex partitione bonorum
communium quo ad dominium inter eos, qui-
bus communia sunt. Et quid si non sit partiti-
o inter heredes, & interveniat pecunia extra-
nea, aut res alia extranea, qua aliquid comune
comparetur: aut si, quod commune est, etiam
hereditatis, ab extraneo ematur.

12 Alcauala debetur ex rebus hereditatis ven-
ditis in subbactione, etiam si ab heredibus
emanant.

13 Alcauala in quibus alijs euentibus debetur,
emementi pro herede partem hereditatis.

14 Alcauala non debetur si res venditur tanquam
causa pie. Item neque ex venditis ad cultum
divinum venditis, etiam si benedictio non sint.

15 Alcauala, nec aliud tributum debetur expensis
venditis ad ataracanas filiphalenses.

16 Alcauala non debetur ex solis ferrels ex-
pensis in castris, aut in presidijis.

17 Alcauala non debetur ex armis iam perfectis
ad illorum usum. Et quid armorum nomine in-
telligatur.

18 Alcauala ex quibus farmaciis non debetur, &
ex quibus debetur.

19 Alcauala non debetur ex captis bello exho-
stibus, quando primo venduntur.

20 Alcauala iam debite, & pene eas non solue-
ntibus statuit, quanto tempore prescribantur.

21 Alcauala debitorum que facere teneantur, &
contractus & alcaualas manifestent, ne po-
tius, ipsi aliquin statuta, incurrant. Et quas
diligentias efficere possint exaltiores eius tri-
buti.

*Que res exempta sint, ut de eis alca-
uala non sit solvenda. Disp. 664.*

Q UONIAM tri-
butum hoc, non mer-
cibus solis est imposi-
tum, etiam modo ve-
tigalia, seu portoria,
solis mercibus addu-
ctis, aut transportatis im-
posita sunt, sed contractui venditionis, ac
permutationis fuit impostum, & a popu-
lis ex eisdem contractibus concessum, ut
scilicet ex pretio rei vendita, & ex estima-
tione rei permutata, trigesima, vigesima,
aut decima pars solveretur, qua Regis ara-
rii ad publicos sumptus augetur, nulla
omnino facta exceptione in rebus, que
venderentur, aut permutarentur, ne que in

A causa, ex qua venderentur, aut permuta-
rentur, virum scilicet ad subveniendum
proprie necessitati, vel ad negotiationem
distraherentur, inde effectum est, ut quan-
vis vestigalia de iure communi, & huius
regni, solum solvantur ex rebus, que mer-
cimonij causa transportantur, adducun-
tur, aut extrahuntur, atque adeo ex solis
mercibus, non vero ex ijs, que quis ad
suum, suaeque familiarum usum affert, ut ha-
betur. l. vniuersi. C. de vectigal. l. si publi-
cans. §. de rebus ff. de publican. & l. 3. tit. 7. part. 5. dictumque disp. 662. est, nihilominus
alcauala solvenda sit ex quibuscum-
que rebus venditis, aut permutatis, siue
illae merces sint, siue non, & siue sint res
venditae ex proprio patrimonio, siue alium
de comparata, atque siue ad subleuandam
propriam necessitatem, siue ob quancum-
que aliam causam sint venditae, ut vbi est
receptum iuxta generalitatem legis. 2. in
quaternione alcauale, quae habet, & que pas-
quet alcauala de todo lo que se vendiere. Quo
fit, ut quauis negari non possit, tributum
hoc esse rigurosum, non solum quoad id,
quod soluitur, si integri decima exigatur
ac solvatur, sed etiam quatenus imposi-
tum est ut solvatur, etiam ex rebus pro-
prij patrimonij, ad subleuandamque pro-
prij necessitatem venditis, aut permuta-
tis non tamen ex hoc secundo capite sub-
notandum inuisitit sit, ut eum subnotat
Dominicus a Soto. 3. de iust. q. 6. art. 7. de
qua re disp. 669. redebit sermo.

C Quauis regulariter ex rebus venditis,
aut permutatis, alcauala in hoc regno exi-
gatur, a lege tamen. 34. titu. 18. lib. 9. noue
collect. res non nullae eximuntur, ut ex ea-
rum venditione, aut permutatione, alca-
uala non debeatur. Atque in primis ea lege
statuitur, ut ex pane cocto alcauala non sol-
uitur. Quo loco Lassarte de decima vend.
c. 20. n. 4. merito intelligit quencumque; pa-
ne cocto, quo homines, etiam sterilitatis tem-
pore, aut pro patriae more, vescuntur, ut est
panis ordeaceus, milleaceus, fauaceus, ex
mure in notio orbe, & alij similes. Licet
enim simpliciter nomine panis, triticeus
intelligatur, reliqui vero cum addito,
ordeaceus, fauaceus, &c. panes dicuntur, in
re in propolis, panis quicumque, ex quauis
grani farina confectus, intelligitur. Panes
autem falsi, quos Hispani dicimus, ex cocto
sale coacti, merito iudicati sunt non excep-
ti, ut ex eis alcauala non solvatur, ut ibidem
Lassarte. n. 5. subiungit. Et idem dicendum

est de similibus, qui Hispano sermone panes dicuntur, ut pan de azucar, pan de rigor, tametsi materia horum non coquantur.

Quando massæ panis aliquid admisceretur, ut caseus, oleum, massa alia ex saccharo, aut melle, & alijs rebus confecta, vel quodvis aliud, ita ut rem inde confectam, transire faciant in aliam speciem, si quod ita resoluatur, vendatur, aut permutetur, debetur alcalaula, neque propter massam veri panis admixtam, quidem erit de alcalaula detrahendum, ut recte Lassarte ibidem subiungit. Si tamen massæ veri panis tantillum olei, aut butiri, admisceretur, ita ut resolutis simpliciter esset panis, arbitror tunc alcalaulam non deberi, etiam propter oleum, butirum, aut lac admixtum.

3 Ex tritico tamē aut ex alijs granis, si vendantur, aut permutentur, alcalaula debetur. Legem tamen, 36. tit. 18. lib. 9. nouę collectę excipiuntur exteri, qui maris alportant frumentum, Hispani vendendū, idq; his verbis. *Mádamos que sean fracos, y no paguen alcalaula los que zageros de fuera de nuestros reynos, de el pan que traxeren por la mar a vender a Sevilla.* Nominē autem de pan, nō solum triticum, sed & secale (genus nostri appellant) & ordei, ac nullū intelligo. Hæc tñ immutatas solis exteri, illud maris alportant: vendendū Hispani, conceditur: non verò naturalibus, cū maris Hispani ex alijs regnis illud alportent. Etq; illud priuilegium solis exteri concellum quoad primam venditionē, aut permutationē: unde, si postea iterum vedatur, aut permutetur, etiam ab exteri, debetur ex tali venditione, aut permutatione, alcalaula, ut recte Lassarte vbi supra. n. 64. obseruat.

4 Lassarte vbi supra a. n. 8. latē disputat, an ex contractu, satis frequēti in hac ciuitate, & alibi, quo pistrinibus dantur tot, vel tot, mensurę tritici cum pacto, ut ex singulis reddant tot, vel tot, libras panis cocti, debeatur alcalaula. Ac paucis dicendum est, ex neutra parte deberi. Ratio autē est, quoniam est contractus innominatus, quia ad contractū locationis & cōductionis reducitur, quo pistrinæ operas suas locat ad conficiendū panes ex eo tritico, apponendo industriā, instrumenta, ligna, & sal, pro incremento furoris, vel panum, quod superfluerit, redditū tot libris panis talis, vel talis qualitatis, pro vnoquaq; mensura: est sola autē venditione, ac permutatione, alcalaula debetur. Neq; refert, q̃ pistrinæ, quę triticū ex multis sub ea forma contra-

A Aus accipiunt, panes confectos ex tritico vnius, alteri tradat: quoniam id est, quasi tuo accipere panes ex vno tritico, ad soluedum id debitū, quos postea persoluent ex panibus ex alio. Et quoniam dominū tritici & panū, in ipsas pistrinæ transit: eo q̃ contractus ille simul habeat permixtū contractū depositi improprie sumpti, quo triticum, aut pecunia, deposita, transit in dominij depositarij, ut reddatur, vel eadē pecunia, vel alia, & vt reddantur panes confecti ex eodē tritico, vel ex alio, ex neutro autē contractu debetur alcalaula. Quando

B autē aliquis alportaret panes coctos, atq; illos daret in cōmutationem pro tritico, quia tūc esset vera cōmutatio, vtiq; q̃bstritici pro panibus cōmutaret, deberet alcalaula, iuxta estimationē tritici: eo q̃ triticū, si permutetur, aut vendatur, exemptū nō sit, ut ex illo alcalaula locatur: qui verō panes pro tritico permutaret, eam non deberet, eo q̃ ex panibus coctis non debeatur.

Legē, 34. citatā, postquam dictū est. *Mádamos, que no se pague alcalaula de pan cozido.* Additur. *Ni de los cauallos, ni de las mulas, y machos de silla, que se vendieren y trocaren en silla deos, y en frenado.* Mexia Pontius in repetitione legis Tolet. p. 2. subd. 4. n. 10. Lassarte vbi supra n. 8. relatū, arbitrat, ex venditione, aut permutatione, quorūcūq; equorū, siue alij vti sint sella gellare, siue non, sed indomiti sint, & siue vendantur, aut permutentur, en sillados y en frenados, siue non, deberi ex ea venditione, aut permutatione, alcalaula: easq; condiciones solum in ea legē afficere mulas & mulo, solumq; pro inde necessarias esse, ut ex mularū, ac mulorū, venditione, aut permutatione, alcalaula nō debeatur. Ego sanē idem opinio dicere, si ad sola verba eius legis respicerē:

D quoniam rectē eum patiuntur sensum, etiā si post verbū, *ni de los cauallos*, solum apponatur virgula, & non punctū: nam reliqua omnia verba, ad sequens mēbrum coniunctionis attinere videtur, nempe, *ni de mulas y machos de silla*: & quoniam recta ratio postulare videbatur, ut in belli, reipublicęque sauorē, maius priuilegiū cōcederetur venditioni, ac permutationi equorū, quā mularum, ac mulorum. Ceterū dicendum est cum Lassarte vbi supra, Didaco Perezio, & Celso, quos refert, eas condiciones afficere etiā equos, ac proinde necessariū etiam esse, ut interueniant in venditione, aut permutatione, eorum, ut ex his contractibus alcalaula non debeatur: atque ita

esse

esse in praxi receptum testatur Lasarte ubi supra. Id vero persuadet in primis lex. 1. titu. 18. eiusdem. 9. libr. noua collect. Vbi cum pronuncietur immineat a solutione alcaualis oppidum de la Puebla de villafranca del Arcobispo, excipitur de las diez milas, y por tros, y afnos, y yeguas, etc. que no sean de su lan brança, ni para su procamiento y mantenimiento, et nascira merced que se pague el alcaual. Vbi vides, ex pullis equinis, & ex equibus (quod intelligendum est, dum sella non sunt allucti) etiam eos privilegiatos solvere alcaualim nomine autem equorum in ea lege. 34. etiam pulli equorum, & equi, si sella gelent, & cum ea & freno vedantur, aut permittentur, comprehendantur, vt ex eorū venditione, aut permutatione, alcauala nō debeatur. Idem persudat lex. 2. 4. vlt. titu. 17. libr. 6. noua collecti. vbi habitantibus a Tago versus Beticam, & in ipsa Betica, itemque habitantibus in vltiori parte Tago, de se los pueros de Guadarrama, in Toleti regno vsq; ad ciuitatem (Ciudad Rodrigo Hispanē dicitur) quibus in locis meliores equi, quam in reliquo Hispaniarum, generantur ac nutriuntur, in privilegium conceditur, si equas ad equorum generationem habeant, vt ex prima venditione quorumcumq; earum partium, hoc est, equorum, aut equarum, progenitorū, siue partus primus, siue secundus, siue quicumque alius sit, agors los venden en sellado o en frenados, o en corro, no paguen ni se les lleue alcauala alguna. Et ecce in privilegium eis conceditur, vt quauis partus non vendantur sellados y en frenados, non soluant alcaualim: quod si ex venditione quorumcumque equorum alcauala non deberetur, etiam si sella nondum essent allucti, neque affecti essent conditionibus requisitis in mulis, vt ex eorū venditione non debeatur alcauala, vtique nullum privilegium peculiare illis hominibus concederetur.

Lasarte ubi supra obseruat, lege. 34. nō minis, de caualles, rocinis etiam intelligi, & vnuersum animalia speciei equinæ, nihil in pediente, quod lex. 6. titu. 15. part. 6. dum in ea dicitur, corriere de alallo, a rocin, tanquam diuersa memorentur, intelligi etiam equantula in masculino. sceminiunt etiam in intelligitur, maxime in privilegijs. Et quoniam ad bellū, si hostes fugere longo tractu necesse sit, vtilior est equa, quam equus, quod equa currendo mingere possit, non verō equus, sed necesse sit illi subsistere, grauemque molestiam, maximumque pe-

riculū, equis patitur ex retentione vringi currendo. Item quia equa ad insulta alia est valde vtilis.

Obseruat item, cum alijs, vt ex venditione, aut permutatione, equorum, mularum, & mulorum, alcauala non debeatur, necesse esse, non solum alluctos esse sella, sellamque solere sellare, sed etiam vendi en sellado y en frenados, vt lex citata aperte habet. Vnde, si equus, deportationi onerum cum elitellis deputatus, appolita sella ac freno, quibus quondam fuit alluctus, vendatur, aut permittatur, tūc, quia talis equus non est de silla, debetur alcauala. Si tamen possessor illius permixtum illo vtatur, nunc sellam et apponendo, nunc elitellam, tunc quia vere esset de silla, nec permixtum esset eni de alio, nō deberetur alcauala. Id intellige de mulis. Quauis autem equus, aut mulus, sit de silla, si tamen nō vedatur, aut permittatur en sellado y en frenados, debetur alcauala: quia lex aperte ea conditionem exigit, vt ex his contractibus alcauala nō debeatur. Vtrum autem vendi simul debeant sella & frenum, vñ cum equo, aut mula, vel mulo, vt ex tali venditione alcauala non deberetur: an verō satis sit solum vendi animal en sellado y en frenado, vt ex illo nō debeat alcauala. Lasarte ubi supra, titu. 23. cū Didaco Peretio arbitrat, necesse esse vtrumque vendi, alioquin alcauala deberetur ex equo, mula, aut mulo. Quod verō vtrumque venditur, ex neutro deberi alcaualim, nihil impediens, vt ex venditione sella, aut frani, seorsum ab equo, mula, aut mulo, deberetur alcauala, vt habetur. l. 3. eius de titu. Ait verō, deberi vendi solum sellam & frenum vñ cum equo, mula, aut mulo, non verō tegumentum sella: nam ex illo alcauala debetur. Quauis autem equo, mula, aut mulo, pretiosa sint, si tamē cum equo, mula, aut mulo, predicto modo vendantur, ex illis, & ex equo, aut mulo, vel mulo, alcauala non debetur.

Quando equus, mula, aut mulus, venditur, nulla sella mentione de sella, & freno, simul vendantur, ceteri venditoris, non solum cum sella, & freno, sed etiam cum ceteris ornamentis, vt habetur. l. ad dilect. 2. in prin. & 5. vendendi. ff. de ad. edict. C. consensunt Antio. Quomodo citat. Si verō non ex de causa erant tunc ita ornati, sed ex meritis, aut de ambulationis in illis gratia, quauis lex illa dicat, non censeri tunc vendita ornamenta, recte tamen Lasarte

vbi supra. n. 27. ait, ex circumstantia legis huius regni, quod alcauala non debeatur, si simul sella, & frænum vendantur, ceteri vendita simul sellam, & frænum.

7. Eadem lege. 34. citata additur, alcaualam non esse soluendam de la moneda amonedada: quod intelligit Lasarte. vbi supra num. 31. de quacunq. moneta, quæ aliquid ematur, aut quæ permittitur pro alia pecunia, aut pro quacunq. alia re, siue permittetur, vt pecunia, siue ratione materia, iuxta ea quæ in materia de cibus dicta à nobis sunt, & siue moneta, valorem, vt moneta, habeat in hoc regno, siue non: quoniam omnis talis verè dicitur moneta amonedada. Lege. 18. tit. 17. lib. 9. noua collecti. habetur. Que el platero, o cambador, o mercader, que comprare plata de qualquier persona que sea, pague cinco maravedis por marco de alcauala, y no mas. Y que si este platero, o cambador, o mercader, vendiere pieza de plata de vn marco, o den de arriba, que pague otros cinco maravedis por marco, y no mas. Y si fuere la venta de de a infu de vn marco de cosas menudas, que sola mente pague el a scanala de lo que genere en aquella plaza, quitada la cosa. X que otras personas algunas no paguen alcauala de la plata que vendieren. Y que si los plateros, y cambiadores, y mercaderes, así en la venta, como en la compra, sean creydores por su juramento. X en quanto a las cosas de oro, mandamos, que de el oro ageno que labrare qualquier platero, no pague alcauala de la labor. Pero que de el oro que labraren, o bizieren labrar, para vender, y de lo que vendieren en qualquier manera, que pague el alcauala a razon de dos maravedis por onça, solamente de lo que genere en el oro, sacado el precio que le cabe y no mas. Lege. 4. tit. 18. lib. 9. noua collecti. habetur. Así mismo nos pague alcauala de la plata, y vellon, y cobre, y rasuras, que se compraren, y vendieren para las casas de la moneda, en que nos mandamos labrar en nuestros reynos, y para qualquier dellas. Lege. verò. 72. tit. 21. lib. 5. noua collecti. que recentior sit, sic habetur. Mandamos que qualquier o qualquier persona, que truxeren de fuera de los dichos nuestros reynos y señorios, o de dentro de ellos, así por mar, como por tierra, las dichas nuestras casas de moneda, o a qualquier dellas, que nos mandamos labrar, oro, o plata, o vellon, o plomo, o cobre, o rasuras de monedas, o qualquier cosa dello, o otras qualesquier cosas, que en las dichas nuestras casas de moneda fueren menester, que no sean tenidos de pagar, ni pegen, derechos ningunos de alcauala ni diezmos, ni quintos, etc. vbi etiam ab omni vestigalium genere. hæc omnia immunita

A reduntur. Lege. 2. tit. 21. lib. 9. noua collecti. 4. de qualquier, cum sermo sit del almo xarifazgo de Sevilla, sic habetur. De qualquier oro de tinar, que se traxere a la dicha ciudad, trayendose para labrar a la casa de la moneda, no pague derechos algunos de almo xarifazgo: pero si lo traxere por mercaderia para vender, o para passar adelante, pague de la entrada cinco maravedis por ciento, y de la salida dos maravedis y medio por ciento. Y si se vendiere, a de pagar el alcauala a la venta, que perteneciere. Et si el marco, habetur. El marco de plata a de pagar viniendo por tierra, trayendose por trato mercaderia, seis maravedis por marco de entrada a el dicho almo xarifazgo: locus si viniere para labrar. Mas si vendiere, pague de cada marco de lo que fuere cu piasa, o til rielos, diez maravedis por marco, y de lo que fuere labrado en la casa, y jarros, y otras cosas, ocho maravedis por marco a la venta de oro y plata. Y de lo que sacare labrado, o por labrar, por algunos plateros, o por otras personas por trato de mercaderia, pague tres maravedis por cada marco. Pero de la plata que metieren en la dicha ciudad qualesquier personas, o sacare de ella, que sea para su seruicio, tirando que no la lleuen para vender, no paguen della derechos algunos.

B. Eadem lege. 34. tit. 18. lib. 9. noua collecti. additur, vt non soluat alcauala de los libros, así de latin, como de romance (adde, vel cuiusvis alterius idiomatis illi enim, vt frequentiores, sunt expressi) en quadernados, o por en quadernar, escritos de mano, o de molde. Hæc enim omnia librorum nomine continentur, iuxta l. librorum. ff. de leg. 3. Non solum alcauala ex libris nõ debetur in hoc regno, sed etiam libri, qui afferuntur, immunes omnino sunt ab omni alio tributo. Ita habetur. l. 2. tit. 7. lib. 1. noua collecti.

C. Eadem lege. 34. subiungitur, vt alcauala non soluat, de falcones, ni de açores, ni de otras aves de caza. Intellige, siue ex alijs rebus asportentur, siue in his sint nata ac nutritæ: earum enim venditio, aut permutatio, alcauala non debetur. Lege. 35. lib. 9. noua collecti. sic habetur. Mandamos que no se pague alcauala de las cosas que se dieren en casamiento, quier sean bienes muebles, o raizes. Quia enim, quando res, siue mobiles, siue immobiles, æstimatæ datur marito in dotem, venditio illarum facta cen setur marito, ita vt postea, dissoluto matrimonio, non spectent ad vxorem, vel hæredes vxoris, bona ita tradita, sed estimatio, sub qua tradita sunt, vt, dum de contractu societatis inter coniuges habitus est sermo, fuit copiose à nobis explicatum: in sa

uorem

uorem dotis, ac matrimonij, statuitur hac lege, vt ex tali venditione alcauala non debeatur. Habet autem id verum, siue à principio, quando dos constituitur, & immittitur bona tradenda in dotem: siue, constituta dote in certa summa valoris tradenda, soluatur ea summa postea in rebus mobilibus, & immobilibus, facta estimatione earum tempore traditionis, vt bene Lassarte cap. 20. citato. n. 36. ait: quoniam in vtroque euentu verè dicitur, *darfe las tales cosas en casamiento*, estimationes videlicet, ita vt fiat earum venditio. Quando autem res fuissent à principio traditæ in dotem non estimantur, ita vt earum dominium ad uxorem pertineret, si postea ex intervallo conueniret inter uxorem & virum, vt conferretur tradita in tanta, vel tanta, estimatione, quam vir deinceps deberet loco dotis, ait Lassarte ibidem num. 37. ex tali venditione deberi alcaualam: quoniam tunc res illæ non dantur marito *en casamiento*, sed antea erant datæ, & postea ex intervallo fit earum venditio. Vtrum autem validus sit contractus inter coniuges ita ex intervallo. Lex si ita constante, iuxta. l. antecedente. ff. de iur. dot. c. l. si mulier. ff. de pact. dot. al. validum eum pronunciant, modo id vile sit vxori. Adde tu, & modo ea via vir non censetur aliquid donare vxori: nam tunc, quoad id, esset donatio inter coniuges, quæ valida non esset, nisi morte confirmaretur, iuxta ea quæ de donationibus inter coniuges suo loco dicta sunt. Atque ita ad concordiam adduci possunt Couar. de pract. qq. c. 28. n. ult. vers. 1. & Lassarte vbi supra. n. 38. dum Couar. cum alijs, quos citat, negat eum contractum esse validum, quia esset donatio inter coniuges, & dum Lassarte validum, iuxta iura citata, eum affirmat, si vxori utilis sit.

11. Eadem lege. 35. subiungitur, vt alcauala non soluatur, *de los bienes de los defuntos, que se repartieren entre sus herederos*, aunque interuengan dineros, y otras cosas entre los tales herederos para se igualar. Lassarte, vbi supra à. n. 42. longam rexit disputationem, vtrum diuisio rerum communium aliquibus pro indiuiso, siue illi heredes sint, siue socij, quæ solæ res ita communes diuidantur ac distribuuntur inter eos, quam partem quisque præcipuam, plenoque dominio ac iure, accipere debeat, contractus sit, & qualis contractus dici debeat. Et quidem, contractus esse, nulli potest esse dubium: cum sit placitum in idem placitum ac consensus,

A quo singuli ceteris cedunt, ac concedunt dominium pro indiuiso, aut his, quod habebant in ceteras partes, vt vnusquisque pleno dominio, aut iure, accipiat partem, quam omnes conueniunt, vt accipiat.

Qualis autem contractus sit, Lassarte arbitratur esse per mutationem, quæ vnusquisque eorum permutat cum reliquis coheredibus dominium, quod pro indiuiso habet in reliquis partibus, pro dominio, aut iure pleno, partis, quam diuisione accipit, seu pro dominio, aut iure, quod coheredes pro indiuiso habebat in ea parte. Vnde consequenter intendit, esse extraneæ pecuniæ ab ea hereditate, aut extraneæ alia res, non interueniat, vt diuisio periciatur, deberi alij quoqueque, secus privilegio huius legis, alcaualam ex tali diuisione ac partitione, iuxta valorem dominij pro indiuiso in reliquis partibus, quod vnusquisque alijs cedit, & permutat, pro simili dominio ceterorum in ea parte, quam ipse pleno iure ex ceterorum consensu accipit. Atque deberi re ipsa alcaualam dicturus esset ex simili partitione bonorum communium sociorum: eo quod in ea diuisione concessum non reperitur simile privilegium ei, quod concessum est partitioni inter hæredes bonorum hereditarium: tametsi Lassarte non sibi constet, & tandem concludat, neque ex ea diuisione inter socios deberi alcaualam.

Ego vero existimo, eum contractum non esse permutationem, sed illi similem, vt affirmat glossa. 2. l. 1. C. commu. vtriusque iud. quæ quid in contrarium dixerit, non rectè, Paulus Castrensis: sed neque esse alienationem, vt Lassarte vbi supra num. 47. statetur, & concinit authenticum de litigiosis in prin. illis verbis: *Quando res litigiosæ per successionem ad heredes perueniant, non debet alienatio intelligi earum inter*

D heredes diuiso; cum nulli eo contractu concedatur a reliquis pars bonorum antea omnibus communium, quæ non esset totaliter totalitate rei, sed non integri ac plenius domini, sed partialis partialitate domini; eo quod singuli essent domini totius partis, & reliquarum, sed pro indiuiso, atque adeo partialiter partialitate domini, & non rei, comparatione omnium & singularium, quantumcunque minutarum. Meo autem iudicio, contractus ille est inno mutus, quo dominium illud totale, totalitate earum omnium rerum, & totalitate domini, sed comparatione omnium heredu, aut socioru

sociorum, & partiale pro indiviso, partialitate domini, & non rerum, comparatione singulorum, communi consensu approbatur singulis totalitate domini in diversis partibus integrantes eam bonorum viabilitatem, in ea proportionem quoad valorem earum portionum, in qua coheredes habebant partiale dominium pro indiviso in toto, cedentibus singulis in reliquis partibus dominium pro indiviso, ut reliqui similiter cedant. Unde est contractus innominatus, quo unusquisque cedit alijs partialitatem domini ceterarum partium, ut ipsi vicissim cedat partialitates domini eius integrantes partis, quam ipse accipit, atque adeo reducitur hic contractus ad contractum innominatum, do ut des, non tamē est proprie ac verē permutatio, sed longe diversus contractus. Neque hic contractus, licet divisio, aut partitio, bonorum dicatur, habet proprium ac peculiare nomen: quoniam id nomen commune etiam est partitioni, qua aliqui partium inter se rem, in qua unus habet unam medietatem designatam, & alius aliam, atque alijs rerum partitionibus id nomen convenit: ut verō aliquis contractus sit nominatus, necesse est, ut habeat nomen fibi peculiare ac proprium, ut disp. 253. cum Bart. & cum communi doctorum sententia, est dictum. Quia ergo alcala solum debetur ex venditione, & permutatione, consequens est, ut ex divisione explicata bonorum hereditatis, aut bonorum societatis inter socios, non debeatur: ac proinde, ut ad examendam eam divisionem bonorum defuncti inter heredes à tributo alcala, ne cessaria non fuerit dispositio ex lege 35. relata: sed, quod ad eam divisionem solum attinet, id scriptum sit ad maiorem explicationem, & ad tollendam dubia, quæ ex opinione afferrentur, eam esse permutationem, facile poterant subornari.

Quando verō in divisione bonorum communium inter heredes, aut inter socios, interuenit extranea pecunia, aut extranea alia res, qua perficiatur divisio, & compensetur aliquid dominij pro indiviso, cui unus coheredum vel sociorum, aut aliqui coheredum, vel sociorum, cedunt in fauorem alterius, illudque ei concedunt, quid compensat ea pecunia, aut ea res extranea, tunc vera interuenit venditio talis partis domini, aut iuris, pro ea pecunia, debereturque alcala ab eam vendente, nisi privilegio legis 33. relato, coheredes esset exemptus: vera item esset tunc permutatio rei, quæ non esset pe-

cutia, pro ea parte domini, aut iuris, debereturque: proinde duplex alcala, una à permutante eam partem domini, aut iuris, pro ea res, iuxta estimationem talis partis domini, aut iuris, & altera à permutante talem rem pro ea parte domini, aut iuris, iuxta estimationem valoris eius rei, nisi uterque privilegio eiusdem legis esset similiter exemptus à solutione alcala: Atque in his euentibus continet ea lex verum privilegium, comparatione eorum coheredum. Quod autem sit vera venditio partis illius domini, pro indiviso, aut iuris, pro pecunia extranea, quæ non sit pars hereditatis, quæ dividitur, facile constat ex dictis disp. 336. ubi ostendimus, iura & partes domini, alcala quasi integrantes, etiam si sint domini partes pro indiviso, posse vendi, esseque veram venditionem, si commutentur pro pecunia. Quod item sit vera permutatio partis illius pro re extranea, quæ non sit pecunia, etiam probatur. Quia est commutatio rei vendibilis, quæ non est pecunia, pro re similiter vendibili, quæ pecunia non est: id autem est permutatio. Et quoniam, quando est vera venditio, si laço pretij, reddatur res vendibilis, quæ non est pecunia, res solum permutatio. Hinc dico, si in divisione

inter socios bonorum societatis, interueniat extranea pecunia à bonis societatis, qua aliquis sociorum compenset partem domini pro indiviso, aut iuris, aliorum sociorum, esse veram venditionem talis partis domini, aut iuris, ac proinde, qui eam vendunt, cum neque hac, neque alia lege exempti sint à solutione alcala, eam debere pro quantitate pretij, quam pro ea parte domini, aut iuris, accipiunt. Similiter, si interueniat res extranea, quæ non sit pretij, qua eadem pars compensetur, esse veram permutationem, ac proinde utrinque debere alcala, iuxta estimationem partis domini, quæ ita permutatur, & rei, pro qua permutatur. Hoc idem similiter dicendum est, si inter heredem & legatarium sit aliquid commune pro indiviso ex bonis defuncti, & unus pecunia, aut res alia diuersa ab eo, quod erat commune utrique, compenset partem domini alterius rei, enim venditio, aut permutatio, debeturque similiter alcala: eo quod exemptio & privilegium legis 33. citate, solum se extendat ad heredes, dum communia bona defuncti diuisa inter se non verò etiam se extendat ad heredem & legatarium: quod quidem non attendunt. Quiaque quando di-

fit bonorum communium pro in diuisio, perficitur nulla omnino interueniente re extranea, qua compsetur pars aliqua eius domini, solum fit commutatio domini in re inter eos diuisio ad diuisionem subiecti talis domini, in dominium in eisdem res diuisum ex parte ipsarum rerum, ac pleni comparatione cuiuscunq; earum: quia cum antea singuli haberet dominium omnium ac singulorum eorum rerum, sed partiale partialitate dominorum, atque adeo ex parte subiecti talis domini, postea habet dominium totale ex parte subiecti, sed partiale ex parte rerum, atque obiecti talis domini, ceterum in eadem proportionem ex parte rerum & obiecti, quia antea erat partiale ex parte subiecti, & totale ex parte rerum; inde efficitur, ut contractus ille, neque venditio sit, neque vera permutatio rei pro re, sed contractus alius inominatus, quo conueniunt, ut dominium antea omnium ipsorum, diuisum ad diuisionem subiectorum, iuxta proportionem quotae hereditatis, in qua quisque est haeres, redigatur in dominium totale ex parte vnius cuiusque subiecti, & partiale ex parte rerum, in eadem proportionem ex parte rerum, in qua antea erat ex parte subiectorum, ut unusquisque integram & liberam habeat administrationem, fructum, ac dispositionem eius partis, si cuius diuisione integram & plenum illius consequitur dominium: id vero fit, virtute cedentibus eo ipso singulis partibus domini ad diuisionem subiecti, quas habebant, in partibus, quas alij pleno dominio consequuntur, ut alij similiter cedant partibus similibus domini eius portionis, quam quisque pleno iure consequitur. Quando autem pars domini ad diuisionem subiecti, compensatur re extranea, si res, qua ita compensatur, sit pecunia, est vera venditio eius partis, ut offensum est: si vero sit alia res, est vera permutatio, ut etiam est offensum.

Obseruat vero recte Lassalle ubi supra. n. 49. si bonum aliquod hereditatis communis conueniat, ut illud obtineat, qui plus pro eo dare voluerit, siue de coheredibus sit, siue non, tunc, si aliquis, qui coheredes non sit, illud obtineat, quia plus, quam omnes alij, pro eo obtulit, tunc coheredes alicuius ex illo ita venditio debent: quoniam ea venditio, ad diuisionem inter haeredes perficiendam ordinata, non est excepta. 25. citata ab alcualam: eo quod emptor non sit coheres, sed quidam extraneus, ut constat verba eius legis expendentia.

Numero. 50. cum Carolo Molino sub iungis. Si contentiati inter haeredes, ut vel omnia bona hereditatis, vel quedam eorum vendantur in subastatione cuiuscunq; plus pretij obtulerit, ut quoties sit (simonea publica a nostris dicitur) & aliquis coheredu aliquid inde emat, ut quicumque alius emere illud possit, offerendo pro illo plus pretij, quam alij, tunc ex tali venditione facta, ut pretium hereditatis cedat, & postea inter coheredes omnes, vna cum alijs rebus hereditatis, diuidatur, deberi alcualam: quia eiusmodi venditio, etiam si à cohære fiat, non est, de qua est sermo. l. 35. citata. Arbitratur vero, integram alcualam tunc deberi, etiam partem, quam pro indiuisione emptor in ea re habebat: quoniam licet nullus rem suam emere possit, partem tamen suam, quam pro indiuisione habet, emere potest simul, cum alijs, emereque in eo euentu censetur, quando totum pretium rei emptor accrescit hereditati, ut inter coheredes omnes, loco rei venditae, diuidatur, ut illa esset inter ipsos diuidenda.

Numero. 51. subiungit. Si sint, verbi gratia, tres, aut quatuor, coheredes, & vni eorum ceteri tribuant tantum pecuniam, non de ipsa hereditate, sed de bonis alijs ipsorum, ut recedat, & coheredes remanentes integram hereditatem inter se diuidat, tunc ex tali venditione partis hereditatis, quae ad illum attinebat, debere venditorem illius alcualam: quoniam illud non est vendere partem aliquam, ut inter omnes coheredes perficiatur diuisio, de qua sola venditione est sermo. l. 35. citata, dum ea venditio eximitur à solutione alcualae: sed est venditio coheredibus partis suae, non ad diuisionem perficiendam, sed perinde atque si eodem modo venderetur cuius extraneo. Quod si ille cederet iuri suo pro re extranea, quae non esset pretium, esset vera permutatio, de qua similiter sermo non est lege. 35. citata, & ac proinde duplex alcuala deberetur. Excipit, nisi transactione aliquid ei daretur, ut eo contentus, desisteret à iure, quod pretebat: nam ex transactione alcuala non deberetur.

Addit cum Carolo Molino, si diuidendus sit fundus inter coheredes, qui commode diuidi in partes inter eos possit, & vni eorum, ut retineat integrum fundum, alseri aliunde tributum pretium, in quo conueniant, aut rem aliam loco pretij, tunc, quia venditio illa, aut permutatio, non fit, ut partitio perficiatur, quae sine ea commodè fieri potest,

potest, sed emente vno ab altero suum ius, perinde atque quicunque alius emere ab eo illud posset, vtque ex tali venditione, aut permutatione, deberetur alcauala. Si vero res alter non posset commodè parti, quia erat mancipium, equus, aut parua domus, vel magna, quæ tamen congruam diuisionem in varias illius partes non susceperet, tunc, quoniam ea emptio, aut permutatio, inter cohæredes, ad diuisionem perficiendam ordinaretur, non deberetur ex illa alcauala.

Cum eodem Carolo Molino rectè. n. 56. subiungit. Si post perfectam diuisionem inter cohæredes, vnus eorum vendat aliquid de parte, quam accepit, alteri cohæredi, aut cum illo eam permutet, etiam si permutatio fiat pro alia re, quæ similiter fuit hereditaria, tunc non secus debetur alcaualam ex tali venditione, aut permutatione, quam si celebraretur cum quocunque extraneo. Ratio autem est, quoniam priuilegium illud legis. 35. conceditur, vt partitio inter cohæredes perficiatur, atque vsque ad eam partitionem perfectam: quarè venditio, aut permutatio illa, facta post perfectam diuisionem, non gaudet eo priuilegio, vt est perspicuum. Si tamen, post factam diuisionem inter cohæredes, aliquis, aut aliqui, conquærant, non rectè ac iuste esse factam, & vel cohæredes conueniant, vt iterum diuisio fiat, vel sententia iudicis ad id compellantur, tunc, si, ad secundo eam perficiendam, necesse sit, aut inter cohæredes conueniat, vt alicui aliquid in recompensationem ab aliquo, aut ab aliquibus ex hæredibus reddatur, est illud sit pecunia extranea ab hereditate, aut res alia, ex tali compensatione non debetur alcauala: quoniam facta est ad diuisionem inter cohæredes omnino, exactiue perficiendam, vt rectè Lassarte vbi supra. n. 58. subiungit.

Quando necesse est vendi bonæ aliquæ hereditatis ad exonerandam conscientiam defuncti, soluendo æs alienum, aut ad implenda legata aliqua, etiam pia, quæ impleri vsque ad tantam, vel tantam, quantitatem præcepit, aut ad aliud simile, tunc ex ea venditione hæredes, si laici sint, alcaualam debent, eaque computatur inter sumptus ex hereditate necessariò factos, decreuitque id proinde ex hereditate. Ita, cum Bart. affirmat Lassarte vbi supra. n. 60. testaturque receptum esse in praxi.

Quando autem testator præcepisset, talia sua bona, vel omnia, vendi, & pecuniam insumi in causa pia, tunc ex venditione non

deberetur alcauala: quoniam venditio facta censetur nomine ac loco pie causæ, hæres, qui illam vendidisset ex præscripto testatoris, solum censetur habere rationem ex equitoris ex in parte testamenti pia autem causa cum Ecclesie computatur, vt ex venditione, aut permutatione, rei ad se pertinentis, neque alcaualam, neque aliud tributum debeat.

Lassarte vbi supra. n. 71. refert, cum vestimenta ad sacrum faciendum, antequam benedicentur, vendita essent iudici Ecclesie, & gabellarius alcaualam ex ea venditione exigeret, latam fuisse sententiam in prætorio vallsolerano, non deberi: eò quòd consuetum non sit ex his, quæ ad res sacras consistunt, ac venduntur, solui alcaualam. Idque cum Lassarte approbo, fauore rerum sacrarum ac religionis.

Lex. 37. tit. 1. l. 8. lib. 9. nouè collectæ sic habet. *En nuestra merced, que no se pague alcaval, ni almoxarifazgo, ni otros derechos algunos, de los puros, que qualquier persona vendieren para las nuestras alcóuinas de Sevilla, en qualquier manera, segun que se vsó y acostumbro siempre.*

Leges. 38. qui soleas ferreas equis apponunt, eximuntur à solutione alcaualæ earum, quas insuperant in castris, & in præsidij.

Armorum quotumcunque, siue offensiuæ sint, siue defensionis, alcaua non debetur, vt subiicitur ibidem. l. 40. & 41. Atque, est aliqua arma prohibita sint, quia tamen non idcirco desinunt esse arma, ex illis etiam, si vendantur, aut permutentur, alcauala non debetur, vt rectè ait Lassarte vbi supra. nu. 67. Intelligi verò ea lex debet, de armis, quæ propriè talia sunt, vt pote instituta ad defendendum, vel offendendum, vt sunt enses sicæ, sulfurea quæcunque tormenta, & alia eiusmodi secus de culellis ad mensam, & ad alios vsus, quàm ad defendendū, vel offendendū, institutis, vt bene Lassarte vbi supra. n. 68. ait, nihil impediens, quòd, vt refert, aliquando talia sit in contrarium sententia, & quòd per accidens eis aliquando offensiuo, aut defensiuo, fiat. Item, vt ex venditione, aut permutatione armorum, alcauala non debeat, necesse est, vt vendantur, estando becas y acotadas en la forma que se suele y acostumbra vsar de ellas. Vnde, est eis acutissimæ, & lucidi, cæterum sine scapulo vendantur, aut permutentur, ex illis debetur alcauala: quoniam non vtuntur homines illis ad offendendum, vel defendendum.

dum, sine scapulo. Vnde in eadem lege sub
iungitur. Pero que de las cosas de que se hazen
las dichas armas, y de las mismas armas, no estan
do acabadas en la forma y perfeccion, de que se fue
le usar dellas, y de los aparesjos para usar de ellas;
aunque sean tocantes y anexos a las mismas ar-
mas, mandamos que se pague el alcavala quando
se vendieren, o trocaren. Nominem vero, arma-
rum, neque sellarum equorum, & sellis anno-
tia, neque freno, & calcaria, comprehendun-
tur, sed ex horum venditione, aut permuta-
tione, alcavala debetur. L. 38. citata.

18 Cum l. 14. titu. 17. lib. 9. noue collecti-
sanctum fuisset, ut pharmacopola ex me-
dicamentis, & alijs ad suam officinam atti-
nentibus, alcavalam soluerent, postea Ca-
tholici Reges anno. 1491. lege quadam que
habetur post omnes titulos noue collectio-
nis, decreuerunt, ut solum eam soluerent
ex medicamentis simplicibus, que vende-
rentur; secus vero ex compositis. Hoc vero
intelligit Lassarte vbi supra à. n. 72. quod
ex rebus, quas vendit, quales à natura sunt
productæ, debeant alcavalam; itemque ex eis
rebus, quas, licet arte compositæ sint, a quæ
tamen inferuntur egris & sanis, quas expri-
mit ea lex illis verbis. Pero que si los dichos bo-
ticarios vendieren confites de qualquier manera,
o diaciron, o bores de conserua, o otras semejan-
tes cosas, que fueren dar a sanos, que de estas, y de
otras semejantes paguen alcavala Si autem me-
dicamentum, aut ad id in feruens, tale sit, ut
arte sit confectum, ut in ea lege connume-
rantur, egas de alquitaræ, hoc est, sublimatas
a quas, ut borraginis, endiuie, rosarum, & si-
miles (quæ alioquin medicamenta simplici-
cia videbantur appellandæ) ex illis diuendi-
tis alcavala non soluitur.

19 Lege. 10. tit. 18. lib. 9. noue collecti. sic ha-
betur. En nuestra merced, que no se pague alcavala
alguna de los captiuos, y ganados, y de otras
cosas, que quiesquier personas, ansí de cauallos,
como de apes, sacasen de tierra de moror en tiem-
po de guerra, y las vendieren en estos nuestros rei-
nos, y los otros por ellos, y de sales de sacalo y pue-
sto en salno, y que esto se entienda de la primera
venta. Sermo est de captis bello iusto ex ho-
stibus. Et idem intelligerem de captis bel-
lo iusto ex quibuscunque alijs hostibus hu-
ius regni, quando primò tales res à capienti-
bus, aut ab alijs locis ipsorum, venderen-
tur, aut permutarentur.

20 Alcavale iam debetur, & pœna statuta
eas non soluentibus, quanto tempore, si
non exigantur, præscribantur, ita ut dein-

A ceps à debitoribus earum exigi nõ possint,
habetur. l. 19. & 20. titu. 17. lib. 9. noue col-
lecti. Quæ facere teneantur debitoribus alcava-
larum, ut contractus, & alcavalas, manife-
stent, ne incidant in pœnas alioquin eis sta-
tutas: & quas diligenter, facere possint
exactores horum tributorum, habetur tit.
19. lib. 9. noue collecti.

TRIBUTVM impositione Lusitanum:
quid, quibusq; in locis soluitur.
De tributo Lusitano, quod Emposicam
vocant. Disp. 663.

Q. C. peculiare tri-
butum soluit in
Lusitania Regi ei-
usmodi Olytupo,
huara, & Scalabis
(Sanctæ hodie vo-
cant) & earum ter-
ritoria. Cum reg-
ni illius consuetu-
dine ac statutis, loca, in quibus curia Regis
commoratur teneantur toti curia Regis
prestare hospitium, interim dum conui-
eas commoratur, frequentiusque multo in
eis tribus locis, quam in alijs eius regni, cu-
ria commoretur; notabileque gravamẽ
habitatores eorum sentirent ex hospitio,
attinentium ad curiam, tam frequenti, & tã
to tempore, potius elegerunt conferte Regi
aliud tributum, quam subiectos esse, ut, vel
lent, nolent, tenerentur eiusmodi hospi-
tes in suis domibus suscipere. inter dum nõ
sine periculo adulteriorum enim ipsorum
uxoribus, & suppositis filiarum. Atque, ut ab eo
onere (de aposcendis, ut vocant) liberaretur,
Regi concesserunt tributum quoddam,
tamen in quibusdam alijs rebus, que vende-
rentur, tum præcipue in vino, quod nõ per
amphoras integras, sed minutim eis in lo-
cis venderetur. Atque statuerunt, ut deinceps
vini amphora, quæ antea, constabat
duodecim mensuris, quas caudæ vocant,
in Castella verò, ambros dicimus, diuidere-
tur in tredecim minores, & vna attineret ad
Regem in impositionis tributum. Atque,
quauis valorem illius in Regi soluant, qui
vinum vendunt minoribus mensuris, quam
sit amphora, emptores tamen illud soluant
quoniam

quoniam minores hæ mensuræ tanto pretio venduntur populo, quanto venderentur, si essent maiores, vt pretium vniuersis ex tredecim Regi solvatur. De iustitia hæius tributis, non est cur dubitemus: cum ex pacto horum populorum cum Rege, loco illius alterius oneris, solvatur: quare, si illud alterum onus iustum erat, & hoc tributum esse iustum, si per se solui iymatur. Postea verò Rex Sebastianus statuit, vt in toto Lusitanie regno, non solum vini mensura, sed etiam tritici, atque aliarum rerum, essent æquales: atque ita antea vni cepit in eis tribus locis consistere solum duodecim maioribus mensuris, quas *canadas* vocant, vt antea consistebat: relinquendo vendentibus vinum, vt in pretio cuiusque harum mensurarum tantum accrescerent, quantum satis esset ad soluendum Regi decimam tertiam partem pretij, vt antea soluebatur. Consilio verò, & suggestione mea, dum Ego docerem, & ibi commoraretur Sebastianus Rex, factum est, vt tributum hoc inciperetur (vt vocant) non sine magno tunc emolumento Regis, & maiori illius ciuitatis, sublato simul de medio ingenti periculo animarum, sublatisque frequentibus sculpis in confessionibus audiendis, eorum, qui frequentissime, cum venderet vincti, verbi gratia, amphoras vini per minores mensuras, occultabant dimidium, & interdum plus, atque interdum minus, ne tantum tributis soluerent: neque facillè, neque ab omnibus confessariis inducebantur, vt restituerent, multiq; ex ijs, qui in id crimen incidebant, nullo scrupulo tenebantur, neque id ad confessionem deferrebant. Cum autem periculum hoc animarum sepius esset expertus, & à quodam viro seculari, prudente, ac timorato, qui bonum populi tunc curabat, intellexissem, non magnos redditus ex eo tributo eius ciuitatis deuenire quotannis ad Regem: fereque totam eam summam infumi in stipendijs publicorum ministrorum, qui curam iudicandi de eo tributo, & vt colligeretur, habebant, quique id efficiebant non sine magna plebis vexatione, nec sine multis permixtis ab usibus in perniciem suarum animarum, vt in similibus rebus evenire solet, alloqui feci Regem, vt cõteretur esse sibi ipsi tota ea summa, quæ magna ex parte distribuatur inter ministros illos publicos, & quam deinceps ciuitas ipsa Regi integram solueret, contribuentibus ad illam, qui in ea ciuitate habebant vineas (ferè enim hi soli in ea

A ciuitate vinum vendunt, pro quantitate vinearum cuiusque, quod & factum est, nõ sine ingenti letitia & commodo populi, eorum præsertim, qui vineas possidebant. In meo autem discessu ex Lusitania audiui, non de fuisse, qui Regi nostro Philippo suggesserit, longe maiorem summam esse obuenturam, si tributum illud solueretur, vt antea soluebatur, obtinuisseque, vt rediret ad pristinum statum, non sine magno ciuitatis illius maiore, ac vexatione. Nescio quid hæc die hæc de re fiat.

B
S V M M A R I U M
T R I B U T A quis impoñere possit. Diff.
Tributa imponens sine legitima ad id potestate, quas penas incurrit, etc. hodie excommunicatur de cens. Domini.

Quis impoñere tributum possit. Diff.
666.

C
D
I C E N D U M est
consequenter, quæ conditiones necessariæ sint, vt tributis sint iusta, ac debeantur in conscientia foro. Atque prima conditio ad id necessaria est, vt imponatur ab habente ad id auctoritatem. Vt autem doctores communiter colligunt ex cap. super quibusdam. §. præterea, de verb. signif. ex c. in nouimus de cens. eiusmodi sunt, legitimi Imperatores, Reges, & concilia vniuersalia. Nomine Regum intelligitur, qui non recognoscant superiorem, vt ferè omnes Reges hodie eum nõ recognoscunt in temporalibus. Aut saltem, qui quo ad administrationem sui regni, tributorumque impositionem, eum non recognoscere. Intelliguntur præterea respublice liberae, quæ superiorem in temporalibus similiter non habent, vt sunt hodie Venetorum, Genuesium, & aliæ similes. Eiusmodi enim respublice in suis subditos parum cum Regibus potestatem habent. Atque, vt vniuersim dicam, qui superiorem temporalem nõ habent, imponere sibi subditis tributa possunt, si ad sint reliquæ conditiones necessariæ, quas sequentibus disputationibus explicabimus.

Sub concilio generali Summus Pontifex intelligi-

intelligitur, qui parem cum vniuersali concilio potestatem habet, estque illius caput, & est supra reliquum eiusdem concilij, vt vtrumque in materia de fide ostendimus. Quando autem audis generale concilium, aut Summum Pontificem, imponere posse tributa, intellige, comparatione laicorum minimè sibi quoad temporale dominium subditorum, quantum præcise necessitas finis spiritualis omnino postulat: seclusa enim ea indigita finis spiritualis; Summus Pontifex, & eadem ratione concilium vniuersale, nullam potestatem in laicos habet, vt disp. 29. est ostensum: ac perinde imponere eis non potest tributa. Eis verò, qui quoad temporale dominium sunt ei omni-
B
no subiecti, quales sunt, qui de terris sunt patrimonij Ecclesie, imponere tributa potest, vt & ceteri Reges imponere sibi subditis ea possunt: habet quippe Summus Pontifex eorum comparatione parem, eandemque, cum Regibus potestatem, vt disp. 29. citata dictum est.

Ciuitates superiorem habentes, & reliqui, qui superiore in temporalibus recog-
no sunt, imponere non possunt tributa ab-
que suorum superiorum facultate, vt colligitur aperte ex c. in nouamus de censib. ex c. super quibusdam de verb. sig. ex l. vectigalia. ff. de publican. & ex l. 1. & 3. C. vectigal. nou. in l. non poss. Ex eorum verò facultate imponere ea possunt, quantum eis fuerit permisum, vt ex eisdem iuribus liquet. Hinc est, quod Reges, & alij principes feudatarij Simoni Pontifici, eique proinde subiecti, & inferiores in temporalibus, si eam potestatem à Summo Pontifice cum temporali dominio acceperint, vt Rex Neapolitanus accepit, imponere tributa possint in terris talis
C
feudi. Ciuitates etiam Regibus subditæ, facultatem habere solent ad collectas subditis imponendas ad ea, quæ ad necessarios sumptus publicos necessaria sunt, quando aliunde non habent unde fiant. Eandem etiam facultatem habere solent cetera oppida. Quin potius id cum regimine ipsorum est coniunctum.

Qui superiorem non habet in temporalibus, si ex consuetudine antiqua, de cuius initio nulla extat memoria, accipere consuevit tributa aliqua, legitime in posterum ea recipit, est non constat de facultate ad id superioris: quoniam ex tanto tempore præsumitur interuenisse omnia id necessaria. Excipe, nisi aliunde sint coniecturæ sufficientes, semper ea accepisse, cum mala

A fide) ira habetur. c. super quibusdam. §. prætereà de verb. sig. id quæ ibi notat Panor. Minus autem tempus, quam hoc, non erit satis ad præscribendum in titulo eiusmodi ius vectigalium, & similium rerum; quas supremus princeps sibi ratione suæ dignitatis referuat, vt notat ibi Panor. & nos cum eodem Panor. Bart. & alijs, ostendimus disp. 75. vbi de hac re copiose diximus, iuraque citauimus Lusitana, & huius regni, quæ cõ-
B
ie & iuras tradunt, quando cõsensus sit possessionem eiusmodi iuris, etiam si à tempore sit, de cuius initio non extet memoria, fuisse mala fide, ac proinde id non sufficere ad præscriptionem. Ibi etiam diximus cum Couar. non satis esse ad præscribendum eiusmodi ius cui titulo aduersus principem, spatium quadraginta annorum, sed necessarium esse spatium centum annorum, Lege quæ eo loco dicta sunt.

Alfonfus à Calstro. i. de leg. penali. cap. 10. reprehendit Ioannem Med. q. 13. de restitut. colligentem ex c. super quibusdam. §. prætereà, de verb. sig. antiquam consuetudinem accipendi tributa, tribuere potestatem imponendi noua tributa ei, qui talē habet consuetudinem. Quamuis autem verum sit, id directè in eo capite non contineri, sed solum ex eo capite haberi, antiquam consuetudinem accipendi tributum aliquod, parere ei ius via præscriptiois illud in potestatem accipendi, qui potestatem alioquin non habet ad illud de nouo imponendum: quamuis item verum sit, consuetudinem hanc esse nullam, hic ex antiqua consuetudine, de cuius initio non extat memoria, accipit tale tributum, ergo potest illud augere, aut imponere aliud de nouo; nihilominus, si aliquis sit in antiqua consuetudine imponendi noua tributa, aut augendi iam imposita, quia probatur, à tempore, de cuius initio non extat memoria, varijs temporibus noua imposuisse tributa, aut auxilia imposita, tanquam qui potestatem ad id haberet, vtique ex consuetudine præscriberet talem potestatem ex iusta causa noua imponendi tributa, & antiqua augendi.

Qui sine legitima, ad id auctoritate, tributa imponit, aut imposita augeat, excommunicandus est, si, ad monitus, non desistat, & non satisfaciat. c. si quis Romipetas. 14. q. 13. & c. in nouamus de censib. Imò est hodie excommunicatus excommunicatione cenzæ Dni, vt inferius dicemus. De iure verò Cæsareo, est perpetuo exilio dammandus, vt habetur. l. vlt. C. vectigal. noua in l. non posse.

S V M-

ad Ducisum Brantiz. opusc. 21. in resp. pad. 6. interrogationem, & doctores communiter.

Hinc iam facile intelligitur, si princeps imponat tributum prauis, quàm causa est flagitiosa, restituere teneri subditis, excelsi, nisi illud in sumat in re alia, ad quam iuste etiam imponere posset, tandem tributum. Peccare etiam grauer, ad restitutionem que teneri subditis, in defectum principis, procuratores, quos vocant de Corres, si tributum iniustum concedant principi in damnum populi. Item intelligitur facile, si princeps tributum non insumat in eo, ad quod collata a subditis sunt, sed in alijs, ad que subditi non tenentur prestare tributa, teneri id subditis restituere, subdito siue possit illud compensare, denegando, & occultando, alia tributa debita.

Quod si tributum soluitur, ut subditi defendantur a piratis, aut ab alio incommodo, & princeps sua negligentia, aut culpa non defendat, tunc in tributis ad damna eis subsecuta, ad que subditi, si videat, eum non restituunt in damna, & sufficienter ipsi confecti culpa principis non fuisse impedita, quia eum posset, & deberet, ea non impediri, possunt occulte ea damna compensare. Non tamen est facile diiudicare, an culpa principis non fuerint impedimenta, tunc vires sufficientes, non habuerint, aut non fuerint in potestate ipsius se tam sedulo, sufficienter, prestare. Ad id vero doctores, si tributum soluitur ob defensionem, & princeps non defendat competentem, potest ei denegari id tributum, quia, si ipse non flet contractus, illum ex sua parte implendo, neque subditi tenentur ex sua parte contractum implere, soluendo tributum. Lege inter alios Medina quælibet 14. citata, 4. aliud dubium. Quod si princeps sufficienter prouidit, & duxit rei praefectus, sua culpa ea damna non impedit, ut tentabatur, ipse est, quid suo patrimonio ea tenetur restituere, & non princeps, qui neque ex parte rei acceptus, neque ex parte iniuste acceptionis, eo quod sufficienter prouident, ad eam restitutionem tenetur.

4. Dubium est, Quid, si princeps sua culpa deueniat ad statum, in quo non habet competentem sumptus proportionis eius rei publicæ, quæ administrat, & cui est praefectus, ut si vanè consumpsit, aut donauit

suum patrimonium, bonæ dorone regni, & redditus, seu iura, ad id illi collata, vel si intulit bellum iniustum, aut iniuste reipublicæ, quæ nocuum, quod in causa fuit, ut ad eam deueniret egellarent, tenetur tunc subditi contribuere, ut habeat competentem sumptus ad defensionem & conseruationem reipublicæ, atque ad plenitudoem, pro eisdem reipublicæ dignitate.

In primis dicendum est, si sine sua culpa ad eum deuenisset statum, vel calis aliquo, vel ob sumptus necessarios ad bellum, arbitrio prudentis communis bono, necessarium, aut rationabile ac utile, tunc subditi tenentur contribuere, non solum ad sufficientem conseruationem ac defensionem reipublicæ, & ad alia eidem reipublicæ necessaria, sed etiam ad competentem sumptus sanitatis, eisdem principis, ut aquas, postulare, gates, etiam que subditum famulantes, id quippe est, quasi proprium, impendium a subditis principi debent, computaturque inter reipublicæ necessaria. Ita Dicitur Thomas respo. 1. extra causa. Medina questione de decematria cura, & doctores communiter. Ratio hec, verò huius stipendij, reuerentia, atque obsequium, quod subditi principi, qui debent, & praestant, ipse vicissim, tanquam ex contractu, illis tenetur, quo debet principis defendere, administrare, & iustitiam, & pacem, non solum comune ipsorum, sed etiam, vel dolo, vel lata culpa, aut leui, ipsius, hostes maris, aut terra, illos diripiendi, depopulandi, aut in seruitutem reduci, & ipse tenetur illis ad restitutionem, eo in omnium damnum. Similiter si dolo, lata culpa, aut leui, ipsius, alicui subditorum non admittitur iniuria, vel fur, aut grauiat res, aliquem eorum diripit, vel damnum aliud ei inferant, vel habuit potentes opprimere pauperes, aut quod in aliud iniuriam fieri in sua reipublica patitur, tenetur restituere damna, quæ illi subditi subsecuta. Secus autem esset, si sine sua culpa, quæ non plus potuit, aut culpa ipsius leuissima, aliquod horum tueretur, quoniam regulari est, quando alius qui tenetur ex contractu, qui in vitium incedit, utriusque contrahentium, solum eum tenent de culpa leui, non autem de leuissima, ut disp. 291. & 295. & alias.

Deinde ad dubium propositum dicendum est, dicendum est, quando sua culpa ad eum statum deueniat, ut supra.

Deinde ad dubium propositum dicendum est, dicendum est, quando sua culpa ad eum statum deueniat, ut supra.

reipublice: Quando enim ita est parata, non audent exteri bellum mouere, aut iniuriam inferre: si verò bellum moueant, aut aliam iniuriam inferant, facile ea pecunia exercitus instruitur, quo Respublica defendatur, & accendantur piratæ, ac vindicatur illarum iniuria.

Illud est hoc loco obseruandum. Vectigalia, quæ ex mercibus soluere coguntur mercatores, non tam redundare in grauiamen ac sumptus ipsorum, quàm in grauiamen & sumptus eorum, qui illas ex ipsis sunt exipituri. Mercatores quippe, quod carius emunt merces, quas asportant, & quod plura tributa ex eis solunt, maioresque sumptus cum illis faciunt, eò carius eas vendunt, quatenus computatis omnibus, competens extrahant lucrum. Quo fit, vt grauiamina eiusmodi magna ex parte redundent in populos, seu in emptores eorum mercium, & non in mercatores: tamersi emptores ad id non attendant, neque tantum molestie ita sentiant, quantum sentiant, si erant res minoris pretio, alioquin iusto, & insuper cogentur soluere eas tributa, quæ emendo carius ob illa idem antea à mercatoribus soluta, recipia soluant.

Si Rex propter aliquid, quod concedit, aut remittit, imponat aliquod tributum, vt disp. 669. dictum est. In Lusitania Olysioponi, Euoræ, & Scalabij, fuisse impositum tributum Empositionis loco hospitij debiti curie Regis, tunc, si Rex non sit concessis, eivæ, quod remisit, & teneatur restituere tributum, quod accepit à tempore, quo non sitit contractui, & populi non teneantur ei soluere tale tributum. Quod si ex parte non sitit contractui, teneatur pro rata restituere, quod accepit, & populi pro rata possunt denegare ei tale tributum, tantundemque aliunde compensare.

S V M M A R I U M.

TRIBUTUM dicitur iustum si debeat, quæ forma, & quæ proportionaliter equari seruantur.

Modus colligendi tributum seruatur, bilitat regni, & alia imposita sibi, cur dampnanda non videatur. Etiam quo ad externos, qui illud tunc etiam soluant, cum aliquem non teneantur.

Quæ forma in tributo imponendo sit seruanda, vt sit iustum. Disp. 668.

OLAH

ERTIA CONDITIO, vt tributum sit iustum, & in eo scientie foro debeat, est: vt in eo debita seruetur forma, hoc est, æqualitas, & commensuratio, non solum per comparationem ad causam, ita videlicet vt non excedat, quod necessarium est ad id, ob quod imponitur, & vt sit commensuratum viribus eorum, quibus imponitur, nec sit impossibile, vt vtriusque disputatione antecedente circa secundam conditionem, vt tributum sit iustum, est explicatum plecterem: vt in eo seruetur æqualitas proportionis geometricæ inter personas, quibus imponitur, ita scilicet vt iuxta proportionem ac facultatem virium cuiusque imponatur ac exigatur, ne quædam pauperes cogantur tantum contribuere, quantum diuites & potentes, quando non est res modica præcipuum imposita in signum subiectionis. Partes enim reipublice iuxta vires cuiusque subuenire tenentur communi bono, necessitatibusque publicis. Hoc autem intelligendum non est mathematicè, sed moraliter, vt recta ratio præscribens ac docuerit æquum esse vnumquemque contribuere, attento statu reipublice, ac viribus cuiusque. Præterea intelligendum est, quando tributum exigatur ob commune bonum, quod æquè ad omnes spectat, quando verò exigatur propter bonum, quod peculiariter respicit quosdam, illi præcipue sunt grauidi. Vt mercatores, & alij, qui peculiariter indigent defensione à piratis, & grassatoribus, & latronibus: præcipue sunt grauidi tributo ad sumptus ad id necessarios: tamersi, vt in eadem disputationis præcedentis dictum est, id tandem emptores mercium maxima ex parte soluant, dum pretium pro eis reddunt. Item, si aliquis legitimè sit exemptus à solutione tributi, eo ipso, aut ipsius maiores, aliquid vltra egerint in commune bonum, non est illi grauidus, vt ceteri, quod id, in quo est exemptus. In eoditio hæc, vt tributum sit iustum, & debeat in conscientia, cōueniunt doctores communiter, Caieta. in summa verb. vectigal. Driedo de libert. Christ. lib. 2. c. 3. A. Non. a. Castro. 1. de lege poen. Nec. 5. de. ex. Gabriel. in. 4. d. 13. q. 5. Med. de restit. 13. Sorus. 3. de iust. q. vi. art. 1. & alij.

D d 2 Eg